

A black and white photograph of a person standing in a field, seen from behind with arms raised in a 'V' shape. The person is silhouetted against a bright, hazy background. The field is filled with tall grass, and a line of trees is visible in the distance under a very bright, overcast sky.

MAISEMA, ASUMISVISIO JA SUUNNITTELUKÄSIKIRJA

ASUINALUESUUNNITELMA MOUHIJÄRVELLE

DIPLOMITYÖ

Tampereen teknillinen yliopisto

Arkkitehtuurin koulutusohjelma

Terhi Kupila

Toukokuu 2014

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO

Arkkitehtuurin koulutusohjelma

KUPILA, TERHI : MAISEMA, ASUMISIVISIO JA SUUNNITTELUKÄSIKIRJA
Asuinaluesuunnitelma Mouhijärvelle

Diplomityö, 87 sivua

Toukokuu 2014

Tarkastaja: Professori Panu Lehtovuori

Avainsanat: Mouhijärvi, maaseutu, maisema, asumisvisio, asuinaluesuunnitelma

Tässä diplomityössä esitellään asuinaluesuunnitelma Mouhijärven Tiisalaan. Suunnittelualue on luonnonoloiltaan ja maisemaltaan erityisen monipuolinen. Sen sijainti kahden kyläkeskuksen välissä on merkittävä. Uusi Tiisalan kylä on luonnollinen lisä-pala alueen nauhamaisessa kylärakenteessa. Suunnittelualue on tällä hetkellä lähes rakentamaton lukuun ottamatta Vähä-Tiisalan tiluksia, joiden maille uusi alue sijoittuu.

Diplomityö on tehty tilaustyönä Sastamalan kaupungille. Työn tehtävänantona on tarjota kokonaisvaltaisia idealuonnoksia kaavoituksen tueksi koskien suunnitteilla olevaa Tiisalan alueen asemakaavaa. Alueelle halutaan tarjota uusia pientalojen rakentamismahdollisuuksia ja luoda houkutteleva ja nykyaikainen ”kylä” osaksi olemassa olevaa kyläkudelmää. Uusi rakentaminen on soviteltava maisemallisesti arvokkaiden pelto-alueiden ja luontokohteiden kanssa sopusointuun. Mouhijärvi on yksi Sastamalan kasvukesuksista: kaavoittamiselle ja rakentamiselle on alueella todellinen tarve.

Työ on jaettu kolmeen osaan. Suunnitelmien laatimiseksi työssä perehdytään ensimmäisessä osassa maisemaan ja sen historiaan. Toisessa osassa pohditaan tulevaisuuden asumista maaseudulla. Analyysien avulla asetetaan suunnittelulle tavoitteet. Nämä tavoitteet sekä yksi ratkaisu asuinaluesuunnitelmaksi esitellään suunnittelukäsikirjan avulla, joka on työn kolmas osa. Suunnitelmat käydään tarkemmin läpi aiheittain. Mitä-takaava tarkentuu aluesuunnitelmasta korttelitasolle asti.

TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

ABSTRACT

TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Master's Degree Programme in Architecture

KUPILA, TERHI : LANDSCAPE, VISION FOR RESIDENCY AND DESIGN MANUAL
Residential area plan for Mouhijärvi

Master of Science Thesis, 87 pages

May 2014

Advisor: Professor Panu Lehtovuori

Keywords: Mouhijärvi, rural environment, landscape, vision for residency, residential area plan

This thesis presents a residential area plan to the village of Tiisala in Mouhijärvi. The planning area's environmental conditions and landscape are particularly versatile. Its location between two village centers is significant. The new village of Tiisala unites them to form a coherent village structure that fits the landscape. The planning area is undeveloped, excluding Vähä-Tiisala's estate where the new village is going to be built.

The thesis was ordered by the city of Sastamala. The assignment is to offer comprehensive ideas for the future use of planning. The main idea is to offer variations for living in the countryside today. The new village is to fit harmonically to scenically valuable fields and natural sites. Mouhijärvi is one of Sastamala's growth centers. There is a big demand for planning and housing in the area.

The thesis is divided into three parts. The first part comprises landscape evaluation and the landscape's history. The second part is a study of future living in the countryside. These are analysed in order to establish objectives for the planning. In the third part these objectives and one solution for the residential area plan are presented by means of a vision for residency. The scale of the plan varies from regional plan to block level.

ALKUSANAT

Tämä työ on ollut mielenkiintoinen retki maaseudulle. Mielikuvani maaseudusta on varsin ruusuinen, lapsuuteni kesinä karistettiin lähiöpölyt jaloista ja lähdettiin mökille, maalle. Edelleen siellä on minun mielenmaisemani.

Diplomityö sai alkunsa ideasta pohtia maiseman merkitystä asuinalueiden suunnittelussa. Usein mainitaan että rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset, mutta mitä se käytännössä mahtaakaan tarkoittaa?

Maiseman lisäksi pohdin sitä kuka tulevaisuudessa muuttaa maalle. Muuttaminen maaseudun idylliin nähdään usein valintana, joidenkin etuoikeutena. Toiset kuitenkin muuttavat maalle jostain muusta kuin omasta valinnasta johtuen.

Haluaisin suunnitelmillani luoda ympäristöä, jossa luonto ja rakennettu ympäristö löytävät tasapainon, sekä asumista josta löytyy variaatioita tämän päivän asumisen tarpeisiin. Maaseudun tulee elää kehityksessä mukana, jotta sen potentiaali saadaan hyödynnettyä ja se koettaisiin houkuttelevaksi.

Haluan kiittää Sastamalan kaupunkia tästä diplomityömahdollisuudesta sekä sen suunnitteluryhmän jäseniä mutkattomasta yhteistyöstä. Suuri kiitos myös työn ohjauksesta ja kannustuksesta professori Panu Lehtovuorelle. Lisäksi haluan lämpimästi kiittää ystäviäni ja perhettäni tuesta tämän projektin kaikkina hetkinä. Suurin kiitos kuuluu kotiin, ilman teitä Mikko, Taika ja Aamos, en olisi onnistunut.

Vantaalla 4.5.2014

Terhi Kupila

TIIVISTELMÄ / ABSTRACT

ALKUSANAT

SISÄLTÖ

JOHDANTO 9

1. MAISEMA 11

VAMMALAN JA MOUHIJÄRVEN MAISEMAN HISTORIA 14

MAISEMAN RAKENNE 16

RAKENTAMISEN PAIKAT YMPYRÖITY HARMAALLA 22

MAISEMA-ANALYYSI 23

SUUNNITTELUALUEEN ESITTELY 25

2. ASUMISVISIO 31

MAASEUDUN HYVÄT JA HUONOT PUOLET 33

TOIVEITA TULEVAISUUDEN MAASEUDULTA 35

MITEN MAASEUTUA VOIDAAN KEHITTÄÄ? 37

KUKA MUUTTAA MAALLE? 39

3. SUUNNITTELUKÄSIKIRJA 41

LUONTO LÄSNÄ 43

ASUMISEN VARIAATIOITA 46

JOUSTAVUUS 50

PAIKKOJEN LUOMINEN 54

YLEISSUUNNITELMA 58

ALUE 1. LAELLA 63

ALUE 2. KUMMUN SUOJASSA 65

ALUE 3. REUNALLA 67

ALUE 4. MAISEMASSA 69

MAISEMASUUNNITELMA 82

TULEVAISUUDEN TIISALA 85

LÄHTEET 86

SISÄLTÖ

JOHDANTO

ASUINALUESUUNNITELMA

Tämä diplomityö on Mouhijärvelle rakennettavan uuden asuinalueen asemakaavotuksen pohjaksi tehtävä suunnittelutyö. Työ on Sastamalan kaupungin toimeksianto. Tämän työn tarkoituksena on tutkia ja vastata mitä uudenlainen asuminen maalla voisi olla. Uusi rakennettava alue, Tiisala, sijaitsee maisemallisesti haastavalla paikalla. Alueella on sekä maisemallisia että kulttuurihistoriallisia arvoja.

Aihe on mielenkiintoinen ja ajankohtainen. Maaseutuasuminen voi olla merkittäväkin tulevaisuuden asumistrendi, vastareaktionä urbaanin elämän hektisyydelle. Alati kehittyvä teknologia ja sen luomat yhteydenpitovälineet mahdollistavat ihmisten asumisen missä vain, enää ei olla sidonnaisia paikkaan.

MAISEMA

Alueen vaalittava arvo, idyllinen maalaismaisema on uhattuna jos kylät pääsevät kehittymään hallitsemattomasti. Kylien ogelmana on asuntotonttien puute. Työssäni mietin kuinka sijoittaa nykyaikaista pientaloasumista hyvin harvaan asutulle maisemallisesti arvokkaalle alueelle paikan henkeä kunnioittaen. Koko alueen rakenteen lähtökohtana on luonto ja maisema. Juuri nämä tekijät tuovat vaihtelevuutta ja arvoa suunnittelualueelle. Erilaisten asumistoiveiden valossa asumisen paikkojen tarjonta tulee olla vaihteleva. Tässä kauniissa ympäristössä kaikille tonteille saadaan laatua ottamalla alueen erityispiirteet huomioon ja hyödyntämällä niitä rakentamisen sijoittamisessa. Suunnittelussa tulee huomioida suojeltavat luontokohteet ja niiden hyödyntäminen viheryhteyksien verkostossa. Historian havinaa on luettavissa niin luonnon kuin rakennetun maiseman eri kerroksista. Ihmisen kädenjäljen ja luonnon tulee tukea ja täydentää toisiaan.

ASUMISVISIO

Toinen pohdittava asia on nykyajan asumisen tarpeet ja millaista voisi olla uusi asuminen maalla. Miten alue liitetään osaksi kyläkuudelmaa, kuitenkin niin että se ei jää vain joksikin nimettömäksi väli tilaksi vaan on omanlaisensa ”kylä”. Alueelle halutaan luoda vahva identiteetti joka myös auttaa uutta asukasta juurtumaan paikkaansa. Lisärakentamisen avulla elvytetään myös lähiseutua, tuetaan alueen pysyvyyttä ja saadaan ihmiset viihtymään asuinalueellaan. Työssäni mietin miten uudesta kylästä saataisiin luotua paikka jota asukkaat haluavat itse kehittää ja vaalia. Paikka jossa oikeasti asutaan ja eletään, vietetään aikaa. Uhkakuva on että palvelut ja työt haetaan kaupungeista ja kotona käydään vain nukkumassa. Kylien kehitys hiipuu tai se ei lähde

alkuunkaan käyntiin jos omaan kylään ei sitouduta. Lisääntyvä asukasmäärä tarvitsee myös palveluita. Työssä pohditaan mitä nyky-yhteiskuntaan sopivia palveluita se voisi tarjota. Palveluiden sekoittaminen asumisen kanssa toisi toivottua sykettä kylälle.

SUUNNITTELUKÄSIKIRJA

Ideat Tiisalan modernista kylästä esitellään suunnittelukäsikirjan avulla. Maisema ja asumisvisio asettavat suunnittelutyölle tavoitteet, jotka käydään läpi mittakaavaa tarkentaen. Dokumentin tarkoitus on olla avoin julkaisu alueen tuleville asukkailla sekä alueen suunnittelijoille. Suunnittelukäsikirjassa tutkitaan alueen ominaispiirteitä ja uuden alueen rakentumista. Tulevat asukkaat voisivat hyötyä tästä omaa kotia suunnitellessa ja omaa tonttia valittaessa. Toiveissani näkisin tämän työn innostavan ihmisiä miettimään omia asumisen tarpeita ja huomioimaan ne pitkäikäistä kotia rakennettaessa. Toivon myös että tämän suunnitelman inspiroimina asukkaat ottaisivat alueen haltuunsa ja loisivat siitä oman paikkansa.

MENETELMÄT

Maisemaosiossa käydään läpi alueen maiseman historiaa ja sen erityispiirteitä. Suunnittelualuetta lähestytään eri mittakaavoissa. Alueelle on tehty erilaisia selvityksiä joihin tämä teoria-tyyppinen osio pohjautuu. Yhteistyötä on tehty kaupungin suunnittelijoiden kanssa ja olen myös käynyt paikan päällä havainnoimassa aluetta.

Asumisvisiossa pohditaan kuka muuttaa tulevaisuudessa maalle ja voisi olla kenties asukas myös Tiisalan uudessa kylässä. Visiointi on tarkoitettu inspiraation lähteeksi ja avuksi suunnitteluun. Aihetta on tutkittu jonkun verran kirjallisuuden avulla, mutta suureksi osaksi se on koonti vapaamuotoisista ideointituokioista eri ihmisten kanssa. Näkemyksiä ja mielipiteitä on tasan niin monta kuin on ihmistäkin, mutta yhteneväisiä ajatuksia löytyy yllättävän paljon. Asuminen maalla nähdään jossain määrin tulevaisuuden asumistrendiksi. Luonto, rauha ja puhtaus houkuttelevat, mutta asumisen helppous ja yksilöllisyys painavat vaakakupissa yhtä paljon.

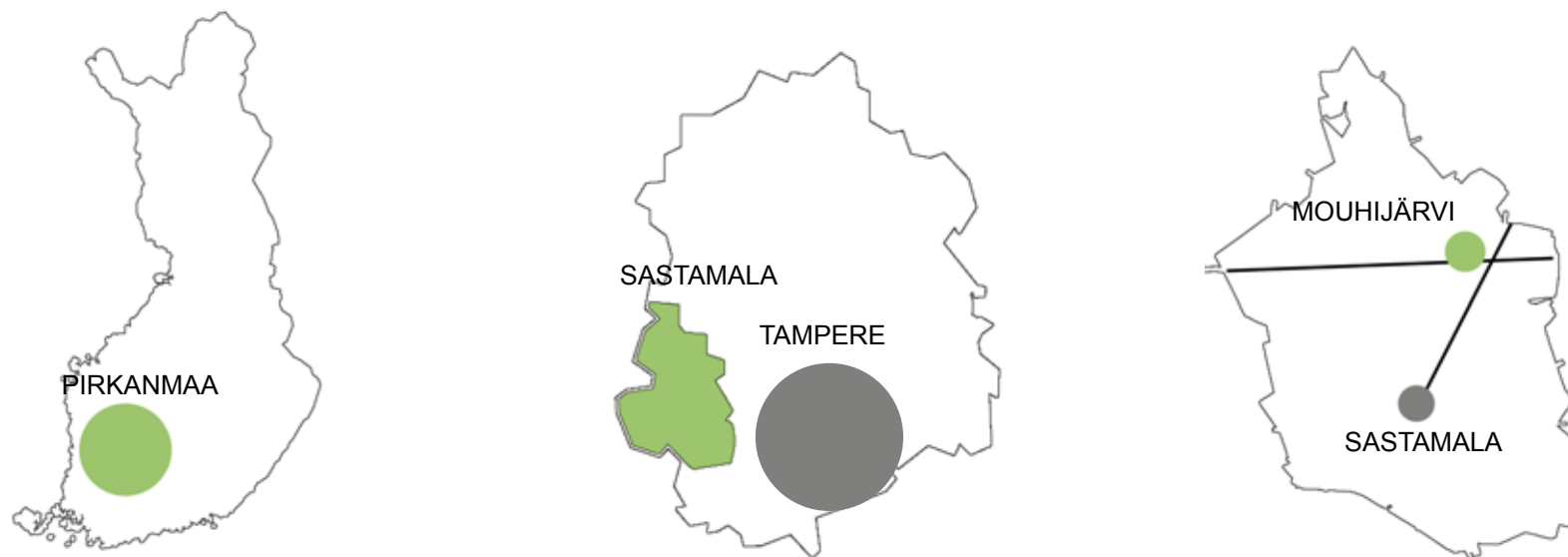
Analyyseista asetetut tavoitteet sekä niihin pohjautuvat suunnitelmat on koottu suunnittelukäsikirjaksi. Rakentaminen lähtee liikkeelle paikan omista erityispiirteistä ja asuminen ihmisen omista tarpeista sekä nykyajan vaatimuksista. Suunnittelukäsikirja pitää sisällään aluesuunnitelman sekä tarkempia suunnitelmia alueittain. Suunnitelmat käydään läpi tarkemmin eri mittakaavoissa.

MAISEMA

Maisema voidaan jakaa luonnonmaisemaan ja kulttuurimaisemaan. Luonnonmaisemat ovat syntyneet luonnon omien prosessien kautta kun taas kulttuurimaisemissa on näkyvissä ihmisen kädenjälki. Maisemasta on luettavissa ajallisia kerrostumia.

Kuva 1. Suunnittelualue, Tiisala, sijaitsee Sastamalan Mouhijärvellä.

PIRKANMAA

Pirkanmaa kuuluu osittain historialliseen Satakuntaan ja osittain historialliseen Hämeeseen. Maakunnan asutuksen painopiste on ollut jo vuosisatoja nykyisen Tampereen seuduilla. Tampere on nykyäänkin maakuntakeskus. Maakunnan pohjoisosat ovat harvaanasuttuja ja osittain erämaata. Pirkanmaahan kuuluu 22 kuntaa, joihin myös Sastamala kuuluu. (wikipedia:Pirkanmaa)

SASTAMALAN MAASEUTUKAUPUNKI

Sastamala on yksi Suomen maaseutumaisimmista kaupungeista, sillä peräti 70 % asukkaista ja suuri osa yrityksistä on maaseudun kylissä. Loput eli noin 30 % asuu keskustaajama Vammalassa. Keskustaajaman osuus kaupungin väestöstä on Sastamalassa selvästi keskivertokuntaa pienempi. Tämän vuoksi Sastamalan erityispiirre on asuttu maaseutu ja sen kylät. Sastamalan valttikortteina on totuttu pitämään kirjoja ja kirkkoja, kolmas valttikortti ovat kylät. (Hanhijärvi ja Pylsy, 2013 s.9-11)

Kaupungin väestömäärä on pysytellyt viime aikoina vakiona. Vuonna 2012 asukkaita oli 25 750. Asukasluvun kehitys on ollut erisuuntaista eri alueilla. Kehityksen kasvuun uskotaan Tampereen vaikutuspiirissä sijaitsevilla alueilla.

Kaupungin omassa strategiasuunnitelmassa monimuotoinen ja elinvoimainen maaseutu on listattu alueen mahdollisuudeksi ja menestystekijäksi. Väkilukua on pyritty kasvattamaan kehittämällä tonttitarjontaa koko alueella. Kylien houkuttelevuutta halutaan lisätä, sillä kylien positiivinen voimavara halutaan säilyttää myös tulevaisuudessa.

Sastamalan maaseudulle on ominaista kyläyhdistysten ja maatilojen suuri määrä. Kylien ja maatilojen runsaslukuisuus kertoo paitsi Sastamalan suuresta pintaalasta, myös siitä, että kunta on miltei kauttaaltaan asuttu. Ainoa isompi erämaa-alue sijaitsee aivan kunnan keskiosassa. (Hanhijärvi ja Pylsy 9-11)

Maaseudun voimavarat, kuten viihtyisä asuinympäristö, luonnonrauha sekä matkailu- ja virkistyspalvelut, ovat tulevaisuudessa entistä tärkeämpiä taloudellisen kilpailukyvyyn tekijöitä. Hyvä luonnon- ja kulttuuriympäristön tila on edellytys maaseudun elinvoimaisuudelle ja kilpailukyvyille. Ihmisten hyvinvoinnin kehittämisessä otetaan huomioon alueellinen kehittäminen esim. luomutuotanto ja lähiruoka.

MOUHIJÄRVI

Mouhijärvi sijaitsee Sastamalan kaupungin pohjoisosassa, liikenteellisesti Tampereen ja Porin välissä. Matkaa Tampereelle on 30 km ja Poriin 70 km. Valtatie 11 Tampereelta Poriin kukee Mouhijäven halki itä-länsisuunnassa ja aluetta halkoo etelä-pohjoissuunnassa Vammalan ja Hämeenkyrön välinen seututie 249.

Mouhijärvi on tällä hetkellä yksi Sastamalan nopeimmin kasvavista ja kehittyvistä alueista. Sen merkitystä kaupungin aluekeskuksena halutaan vahvistaa monipuolisen palveluntarjonnan ja hyvän sijainnin ansiosta. Asukasluku vuonna 2010 oli 3096 ja vuonna 2030 ennuste on 4200. Tampereen läheisyys houkuttelee Mouhijärvelle erityisesti lapsiperheitä ja työssäkäyviä. Lasten ja nuorten osuus väestöstä on jo nyt Mouhijärvellä selvästi suurempi kuin muualla kaupungissa. (Sastamalan kaupunkirakennesuunnitelma 2030 s.7-12)

Kuva 2. Osa Mouhijärven pitäjästä näkyi jo kuninkaankartastossa. Oikealla vesistöjen pohjoispuolella näkyy Salmin kylä.

Kuva 3. Pitäjänkartta vuodelta 1847. Kuvassa kylärakennetta Uotsolan ja Häijään välillä. Suunnittelualue ympyröity karttaan.

Kuva 4. Venäläinen topografiakartta vuodelta 1910. Suunnittelualue ympyröitynä kuvan.

VAMMALAN JA MOUHIJÄRVEN MAISEMAN HISTORIA

Maiseman historiaa on tutkittu viimeisen sadan-kahdensadan vuoden ajalta. Tällöin tapahtui väestömäärän voimakas lisääntyminen ja ympäristön asuttaminen. Väestön lisääntymisen myötä myös viljelymaata oli lisättävä. Suomen pellot olivat laajimmillaan 1900-luvun alkupuolella aina 1950-luvulle asti. Sen jälkeen viljely- ja karjanhoitomenetelmät ovat kehittyneet voimakkaasti. Kehitys on vaikuttanut negatiivisesti maisemaan. Tehoviljely ja laiduntamisen väheneminen ovat yksipuolistaneet maisemaa ja aukeaa tilaa. Pienikuvioiset maisemallisesti ja luonnonoloiltaan rikkaat ja vaihtelevat alueet ovat jääneet pois viljelyksestä. (Suunnittelukeskus, 2000 s..8-9)

Kivikauden asuinpaikat sijaitsevat kohteissa, jotka nykyisinkin ovat maisemallisesti ja asumisen kannalta mielenkiintoisia ja arvokkaita. Varhaisin asutus ja kulttipaikkojen sijainti ovat nykyään muinaismuistokohteita, niitä on runsaasti Häijäällä Saikkalanjoen suulla sekä Mouhijärven Vanhallakirkolla. Mouhijärvellä on ollut viljelyä jo 1200-luvulta saakka. 1500-luvun lopussa Mouhijärvi sai oman kirkkonsa ja siitä tuli oma pitäjäseurakunta. Ensi kerran Mouhijärvi on mainittu kartalla vuonna 1650 ja siinä näkyy myös kirkko. (Suunnittelukeskus, 2000 s..8-9)

ISOJAKO MUUTTA MAISEMAA

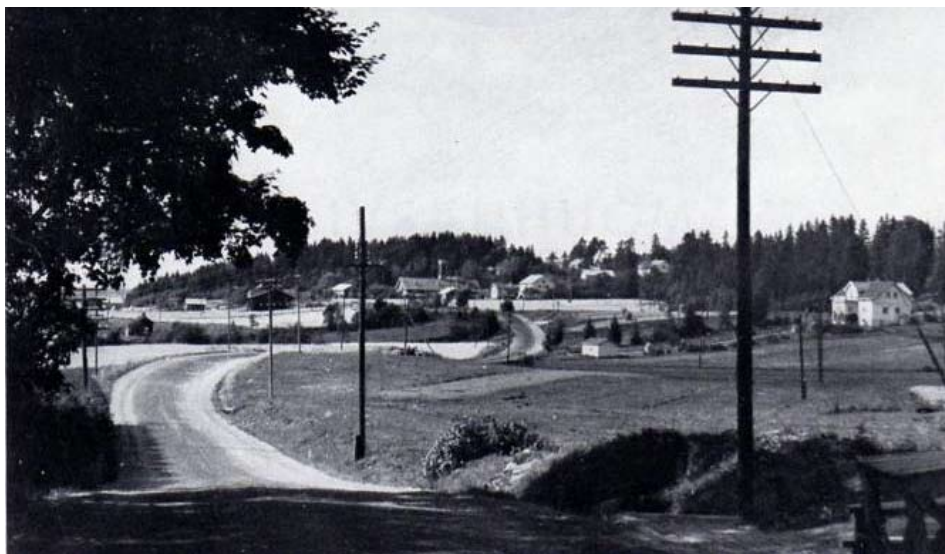
Kuninkaankartasta voi nähdä ettei Mouhijärveä oltu vielä kartoitettu 1700-luvun loppupuolella. Rautaveden molemmin puolin on ollut pieniä kyliä ja asutus on ollut tiiviinä rykelminä, usein viljelymaiseman keskellä olevilla kumpareilla. Peltomaina käytettiin ainostaan etelärinteitä, alatasanteet ja laaksonpohjat olivat niittyjä. Peltoja ei

tuolloin ojitettu. Kumpuileva maasto piti peltokuviot pieninä ja ne soveltuivat erityisen huonosti sarkajakoon. 1700-luvun lopulla isojako yhtenäisti peltoalueita ja lisäsi viljelysmaata. Se myös hajotti ryhmäkylät. Maisema muuttui kun talot siirtyivät tiluksien keskelle ja torppien perustaminen oli sallittua muillekin kuin aatelisten maille. Tässä oli nykypäivän haja-asutuksen alku. Päätiät ovat johtaneet Rautaveden länsirantaa pitkin Karkkuun, ja siitä edelleen Häijäälle. (Suunnittelukeskus, 2000 s..10; Vainiola, 2010 s.13)

ASUTUS LISÄÄNTYY

1800-luvun lopun tilannetta kuvaa pitäjänkartta vuodelta 1847. Karttaan on piirretty kiinteistöjen rajat, maastonkuvio, asumukset, viljelykset, vesistöt ja kulkuyhteydet. Asutus on lisääntynyt, Uotsola ja Häijää ovat muodostuneet jo tiiviiksi kyliksi. Talojen ja kylien paikoissa on jotain muutoksia isojaosta johtuen. Asutuksen lisääntyä myös peltoalaa lisättiin. Yhtenäiset peltoalat laajentuivat, kun mäkien välisiä painanteita otettiin viljelykseen sekä järviä, lahtia ja kosteita alamaita kuivattiin pelloiksi. Nykylantteeseen verrattuna peltoalaa on ollut vähintään yhtä paljon ellei enemmänkin. Osa epäsuotuisesta viljelysmaasta on palautunut metsäksi. Niittyjä käytettiin laitumina ja niiltä korjattiin luonnonheinää. Luontainen kuivatus toimii Mouhijärven jyrkillä rinne- pelloilla hyvin.

Mouhijärven kirkko rakennettiin 1858 Uotsolan kylään. Asutus keskittyi aluksi Häijään ja Salmin kyliin ja toisaalta Kirkkojärven seudulle jonne myös kirkko rakennettiin. Vuosisadan lopussa Mouhijärvellä perustettiin ensimmäiset sahat. Siihen asti elinkeinona oli vain maanviljelys. (Suunnittelukeskus, 2000 s..12; Vainiola, 2010 s.12-14)

Kuva 6 Tampere-pori maantie kohti Uotsolaa. kuva vuodelta 1955

Kuva 7. Pellon ojitusta Mouhijärvellä.

MUUTOKSEN AIKA

Uusi vuosisata toi tullessaan muutoksia maatalouteen, se alkoi koneistua ja maisemaan ilmestyi konehalleja ja viljakuivaamoja. Omavaraisuus saavutettiin 1950-luvulla ja syntyi jopa ylituotantoa. Teollisuus keskittyi Uotsolaan ja siitä kehittyi hiljalleen Mouhijärven keskustaajama. Pellot sijaitsivat aikalailla nykyisillä paikoillaan ja laajoja niittyjä oli mm. Saikkalanjokilaaksossa ja sivupurojen notkoissa. 1950-luvun Mouhijärveltä löytyi laajoja reheviä metsiä, vesistöjen rantamille levittäytyviä viljelymaita, lukuisia pieniä järviä ja kumpuilevaa maastoa. Tiestö polveili kauniisti maastonmuotojen mukaan. Tampere - Pori välistä valtatieta alettiin rakentaa 1950-luvulla ja se valmistui vuonna 1964. Samalla valmistui suora yhteys Häijään ja Hämeenkyrön välille. Mouhijärven liikenne yhteydet parantuivat huomattavasti. (Vainiola, 2010 s.19)

Kulttuurimaiseman piirteet ovat säilyneet Suomessa yleensä 1950-luvulle asti. Sen jälkeen tapahtuneet muutokset maataloudessa ovat vähitellen alkaneet murentaa sitä. 1950-luvulla maaseudulla asui nykyistä huomattavasti enemmän väestöä, joten työväkeä maatalouteen ja sitä kautta maisemanhoitoon oli runsaasti. Karjan runsaus näkyi laidunmaisemana ja rakennusten puulämmitys piti asutuksen läheiset pusikot ja metsät hoidettuina. (Suunnittelukeskus, 2000 s..16-18)

1950-LUVULTA NYKYPÄIVÄÄN

1960-luvulla Suomessa alkoi peltojen paketointi. Maaseutu alkoi tyhjentyä, maatiloja lakkautettiin kun ihmiset lähtivät kaupunkeihin töihin. Peltoja poistettiin tuotannosta ja karjan määrää vähennettiin sekä heikosti tuottaville peltomaille istutettiin metsää.

Tämä muutti suomalaista maalaismaisemaa suuresti. Maatalouden merkitys alkoi 1980-luvulla vähentyä myös Mouhijärvellä. Siihen asti maatalous oli elämisen perusta ja elinkeino joka on siirtynyt sukupolvelta toiselle kautta aikojen. (Vainiola, 2010 s.20) Maisema muuttuu koko ajan yhteiskunnan muutoksien myötä. Kulttuurimaisemien määrä on vähentynyt viime vuosikymmeninä merkittävästi. Vanhat komeat päärakennukset ovat päässeet rapistumaan ja viereen sallitaan aivan erityylinen rakentaminen. Uudisrakentaminen on tuottanut maaseudulle varsin kirjavaa ympäristöä sillä rakentaminen on niukasti ohjeistettua. Vanhoja rakennuksia tulisi suojella ja korjata, kenties keksiä uusia käyttömuotoja. Myös tilakokojen kasvu ja maatilojen määrän väheneminen muuttavat maaseudun rakennettua maisemaa. (Vainiola, 2010 s.20-21, Kuikka 2006 s..12-14))

Suurin maisemaa uhkaava tekijä on viljelyalueiden umpeenkasvu ja maiseman pienenpiirteisyyden katoaminen. Laiduntamalla on pystytty pitämään hankalatkin alueet avoimena, mutta näiden alueiden umpeenkasvaessa maiseman monimuotoisuus vähenee. Samalla vähenee myös kulttuurimaisemalle tyypilliset kasvi- ja eläilajistot. Myös niityt ovat kadonneet maisemasta melkein kokonaan. Olisiko tähän löydettävissä jotain uusia keinoja tai ylipäättänsä maiseman avoimuuden ylläpitämiseksi. (Kuikka 2006 s..12)

Maisema on muuttunut myös viljelytapojen muuttuessa. Tehokkuuden nimissä peltojen tulee olla helppohoitoisia ja pinta-alaltaan laajoja. Peltojen reunat ovat muuttuneet suoraviivaisiksi ja salaoituksen myötä pelto-ojat ovat kadonneet vähitellen maisemasta. (Vainiola, 2010 s.21-22; Kuikka 2006 s..12-13)

Kuva 10. Saikkalanjokilaakso erottuu selvästi maastonmuodoiltaan.

Kuva 11. Tiisalan kumpuilevaa viljelymaisemaa

MAISEMAN RAKENNE

Vammalan ja Mouhijärven maisemarakenne on suurimittakaavaista ja samalla kuitenkin pienipiirteistä. Suuria maisematiloja tarkasteltaessa alueen pienipiirteisyys ja vaihtelevuus tulevat esiin. Vammalan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue on Rautaveden laakson ympärillä.

Jääkausi on jättänyt jälkensä maisemaan. Saikkalanjokilaakso on mannerjään virtauksen suuntainen. Jää on virratessaan rouhinut laaksoa auki ja kuljettanut pohjalla olevan aineksen pois. Jääkauden jälkeiset vesivaiheet ovat kerrostaneet laakson pohjan jyrkkäreunaisten murren juurelle paksuja savikerroksia, joita myöhemmät vesivirrat ovat muokanneet jyrkkäpiirteisiksi. Korkeuserot alueella ovat suuria. Saikkalanjokilaakso ja sen jatkeet itään ja länteen laajenevat paikoin lempeämuotoisiksi järvaltaiksi ja niiden kumpuileviksi rinnepeltoiksi. Paikoin laakso tiivistyy mäkien väliseksi kuruksi. Laakson sisäiset pienet saarekkeet ja jyrkkien rinteiden terassitasanteet antavat sille inhimillistä mittakaavaa, jota ihminen on hyödyntänyt jo varhain. (Suunnittelukeskus, 2000 s..6)

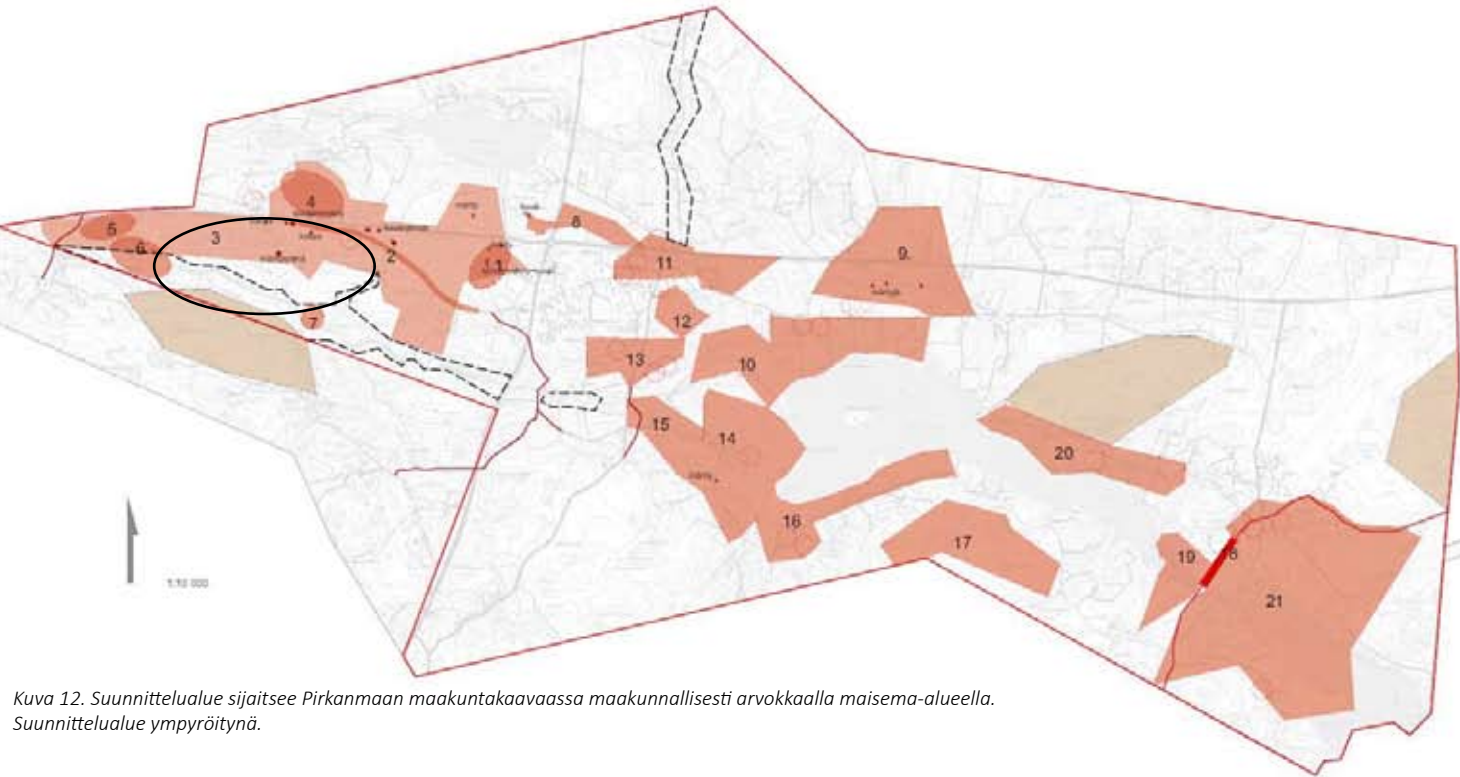
ASUTUKSEN SIOJITTUMINEN MAISEMAAN

Rautaveden länsiranta Vammalan pohjoispuolelta Karkkuun asti on pienipiirteistä, asutukselle edullista aluetta. Tarkasteltaessa aluetta parhaita asuinpaikkoja ovat luode-kaakko-suuntaisten mäkien lounaisrinteet, korkeampien mäkien väliset satulapainanteet ja pienet laaksot sekä matalammat kumpareet kokonaisuudessaan. (Suunnittelukeskus, 2000 s..7)

Rautaveden itärannalla asutus on sijoittunut Etelä-Suomelle tyypilliseen tapaan kalliosydämisten moreenimäkien lämpimille rinteille ja pikku kumpareille. Inhimillinen vyöhyke kiertää moreenimäkiä ja laajenee mäkien rikkonaisissa reunoissa ja pikku sivulaaksoissa laajemmaksi. Mouhijärvellä asutus noudattaa paljolti Rautaveden itärannan tyyppiä, mutta on maiseman mäkisyyden johdosta vaihtelevampaa. Mäkien rinteille muodostuu moniin paikkoihin useita terassimaisia rinnetasojia, joille asutus ja sen lähiviljelykset ovat asettuneet. Asutusvyöhyke on leveiden terassinomaisten rinteiden vuoksi laaja. Maiseman jyrkkyyden vuoksi miltei kaikilla rakennuksilla ja kylillä on hyvin hallitseva asema. Rakennukset näkyvät kauas ja niistä myös näkee kauas. (Suunnittelukeskus, 2000 s..7-9)

MAISEMAN ARVOTEKIJÄT

- MERKINTÖJEN SELITYKSET**
- Maisemaelvytyksen raja
  - Maisemallisesti arvokkaat kohteet
  - 1. Kosteikkoalue Kurvosen tilan läheisyydessä
  - 2. Tiisalan tie
  - 3. Tiisalan pellot
  - 4. Jänin lähialue
  - 5. Kasvillisuusalue valtatie 11:n ja Mouhijärven risteysalueen eteläpuolella
  - 6. Keskitalon ympäristö, niitty
  - 7. Tiisalanlammi
  - 8. Rätikkö (+ kosteikko) viljelymaisemineen
  - 9. Tupurintien ja valtatie 11:n välissä, Karpalintien ja joen sivuhaaran varsi
  - 10. Kuutin ja Saikkalanjoen välin jäävä alue
  - 11. keskusta
  - 12. Häijän myllyn itäpuolella oleva peltoalue
  - 13. Saikkala
  - 14. Rönkä
  - 15. Telttatie
  - 16. Ala- ja Yli-Valkama
  - 17. "Tähtikierros", mäkialue Hermalassa
  - 18. Otamussilta - Salmintien väliset tienpienareet
  - 19. Otamus ja lähialue
  - 20. Rydälantien varsi
  - 21. Salmintie - kyläkeskusta - peltoaukeus
  - Maisemapuu / -ryhmä
  - Arvokkaat geologiset muodostumat
  - Arvokkaat rakennukset
  - Muut huomioon otavat tärkeät maisemakohteet
  - Vanha tie

Kuva 12. Suunnittelualue sijaitsee Pirkanmaan maakuntakaavaassa maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Suunnittelualue ympäröitynä.

Kuva 13. Tiisalammi on suojassa jokilaakson pohjalla.

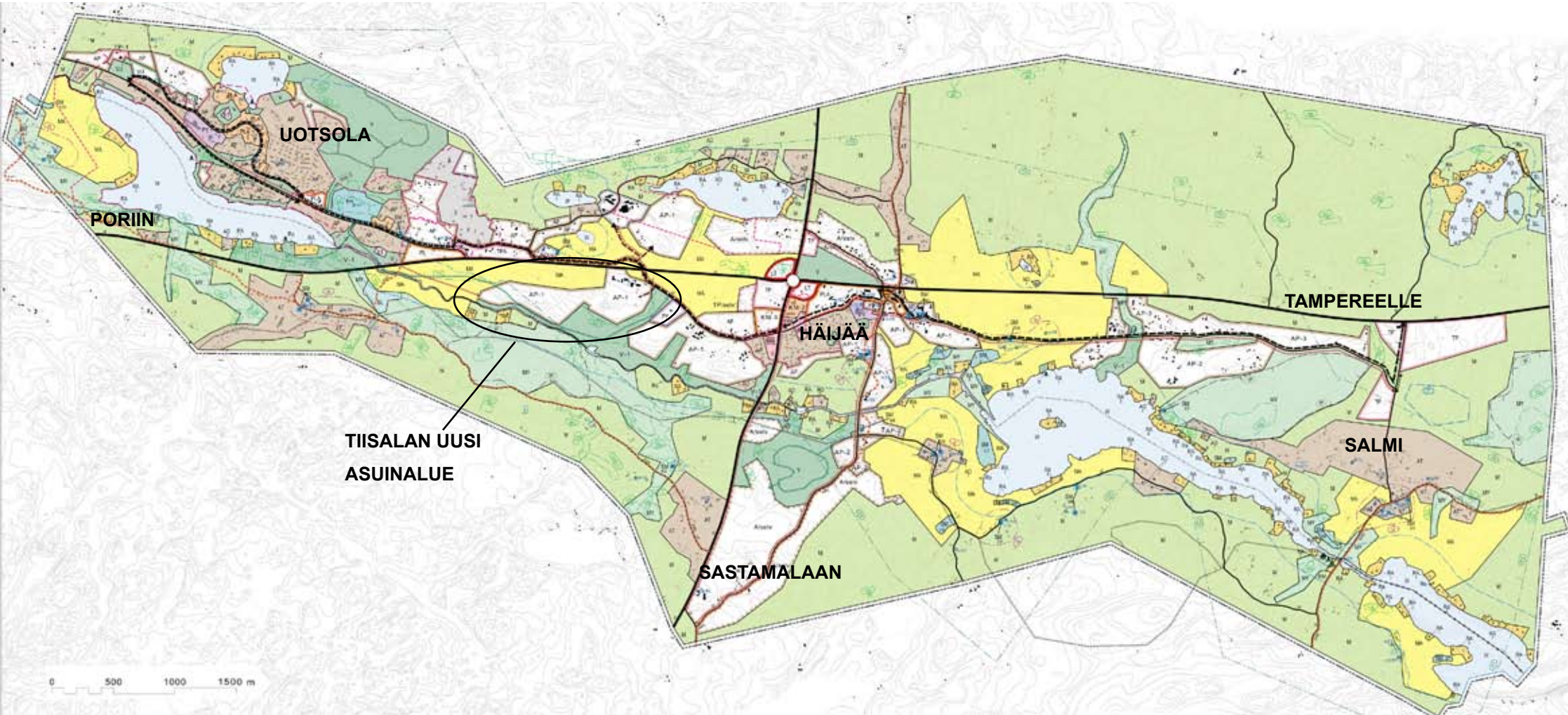
Kuva 14. Männyt kummun laella ja koivikot puron varrella katsotaan maiseman arvotekijöiksi.

Kuva 15. Tiisalan kumpuilevat pellot ja yksittäiset ladot.

Kuva 16 .Mouhijärvi - Häijää - Salmi osayleiskaava Ehdotus 9.9.2013, pienennös

KATSAUS OSAYLEISKAAVAAN

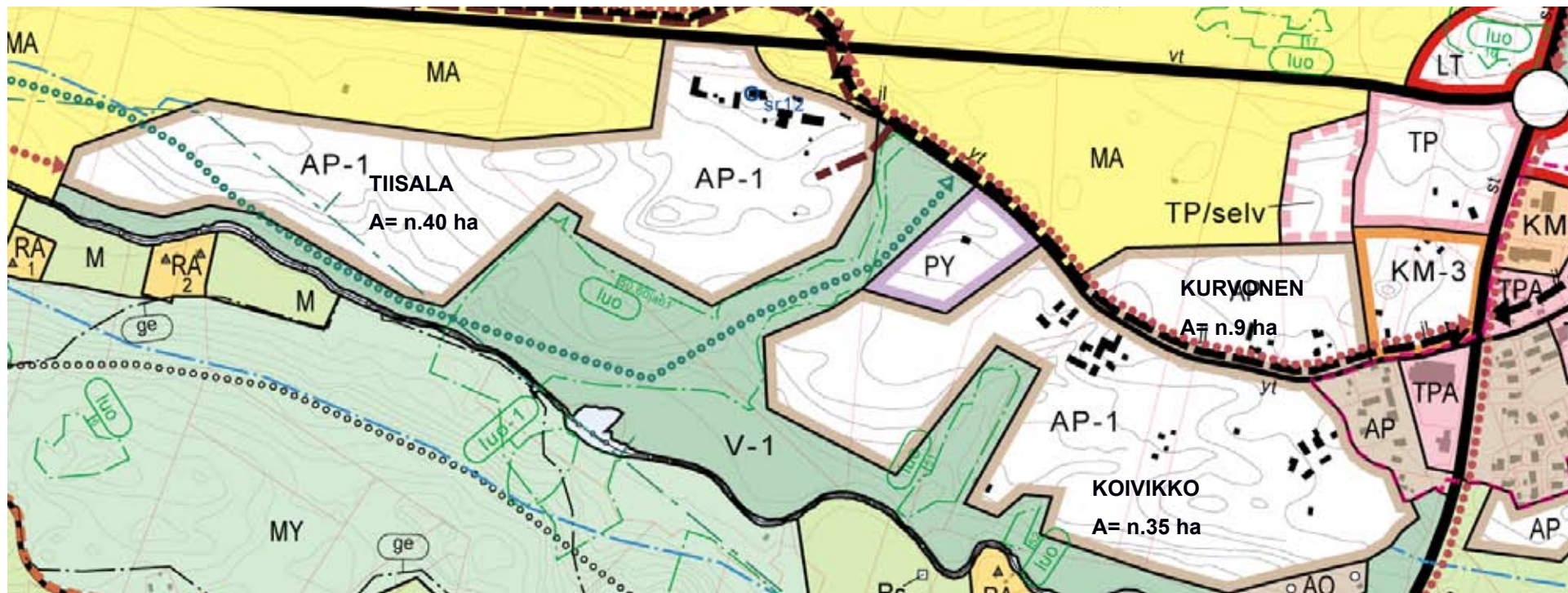
Suunnittelualueella on voimassa Mouhijärvi-Häijää-Salmi oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Alueella on suuret rakentamispaineet joihin nykyiset kaavat eivät vastaa. Tavoitteiksi koskien, Uotsolaa ja Häijää, on kirjattu yhdyskuntarakenteen yhdistäminen ja eheyttäminen, liikenneturvallisuuden lisääminen ja päästöjen vähentäminen. Kaavan lähtökohtana on ollut Uotsolan ja Häijään taajamien yhdistäminen nauhamaisella rakenteella. Nauharakenteen selkärankana toimisi raitti, joka alkaa Uotsolasta ja päättyy Salmiin. Teollisuus ja työpaikka-alueet sijoittuvat isojen teiden solmukohtiin. Kaavoitettavat pientaloalueet sijoittuvat nauhassa edellä mainittujen alueiden viereen ja nauhan väljemmät kohdat ovat merkitty kylämaisiksi pientaloalueiksi. Mouhijärvellä haettiin vuosien 2000-2010 välillä 153 vakituisen asunnon rakennuslupaa, joista vajaa neljännes on haettu osayleiskaava-alueen ulkopuolelle.

Asemakaavoitettavaksi varattavaa pientalovaltaista asuntoaluetta on osayleiskaavassa kaikkiaan 335 ha. Laskennallisesti tälle alueelle on saatu 700 rakennuspaikkaa ja väestön lisäykseksi n. 1800 asukasta. Nykyään näillä alueilla asuu yhteensä 235 henkeä.

(Osayleiskaavaselostus 2013 s.38)

Osayleiskaava on hyvin tarkka ja sitä on helppo käyttää suunnittelun pohjana. Kaavassa on huomioitu hyvin tarkasti eri selvitykset ja niiden päätelmät koskien alueen rakennetta. Maisemaselvityksessä herkeiksi alueiksi esitetyt alueet sekä liikenneläalueet ovat jätetty suurimmaksi osaksi rakentamattomiksi. Uusilla asuinalueilla on joitain luontokohteita, jotka tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa.

Kuva 17 .Ote osayleiskaavasta.

RAKENTAMINEN ALUEELLA

Tiisalan, Koivikon laajennuksen ja Kurvosen uudet asuinalueet sijaitsevat valtatie eteläpuolella ja Sastamalantien länsipuolella. Tiisalan alue on rakentamaton lukuun ottamatta Vähä-Tiisalan rakennuksia. Aluetta rajaa etelässä Saikkalanjoki. Tiisalan ja Koivikon laajennuksen väliin on varattu virkistysalue, jolla on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä arvoja. Saikkalanjoen eteläpuolella on alueita loma-asutukselle (RA) ja niiden vieressä alueet maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Suunnittelualueen länsipuolella Valtatie 11 eteläpuolella on laaja maisemallisesti arvokas peltoalue (MA), joka on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen eikä avointa maisemaa saa sulkea rakentamisella. Lisäksi kaavaan on merkitty julkisten palveluiden ja hallinnon alue Tiisalan ja Koivikon alueiden väliin Tiisalanvarteen.

LIIKENNE

Mouhijärven ja Häijään välille on suunnittelilla uusi rinnakkaisväylä erottamaan paikallinen ajoneuvoliikenne valtatie liikenteestä. Näin liikenneturva ja maankäytön kasvumahdollisuudet paranevat. Rinnakkaisväylä edistää myös Mouhijärven ja Häijään rakenteellista yhdistämistä ja nauhamaista rakennetta. Kevyen liikenteen varauksia on mm. Mouhijärventien ja rinnakkaistien varressa. (Osayleiskaavaselostus 2013 s.71)

VIRKISTYSALUEET JA REITIT

Kaavan varattu virkistysalue tulee säilyttää luonteeltaan mahdollisimman luonnon-tilassa. Alueen läpi on suunnitteilla myös luonto/virkistyspolku, joka lähtee Tiisalan-tieltä ja kulkee virkistysalueen kautta Saikkalanjoen varteen ja siitä Uotsolan kylän suuntaan. Virkistysalueella on suojeltavia luontokohteita, mm. luonnontilainne noro, joka laskee Tiisalan pellolta metsän läpi saikkalanjokeen. Suunnittelualueella tulee ottaa huomioon myös kevyen liikenteen- sekä viheryhteys Uotsolan keskustan suuntaan. (Osayleiskaavaselostus 2013 s.73, Lontoselvitys s.51.)

Suunnittelualue on merkitty pientalovaltaiseksi asuinalueeksi (AP-1). Määräyksissä on painotettu rakentamisen istumista maisemaan sekä vesistön ja rantojen virkistyskäytömahdollisuudet. AP-1 alue jatkuu suunnittelualueen itäpuolella aina Sastamalantielle asti. Sastamalantien reunalle Tiisalanvarteen eteläpuolelle on sijoitettu työpaikka- ja asuinalue (TPA). Tiisalanvarteen pohjoispuolella on puolestaan kaupallisten palveluiden alue (KM-3). Tiisalanvarteen pohjoispuolella on arvokas peltoalue. Suunnittelualue ja muut uudet asemakaavoitettavat pientalovaltaisen alueet jäävät siis avoimen arvokkaan peltomaiseman ja virkistysalueen väliin.

HÄIJÄÄ	TIISALAN UUSI KYLÄ	UOTSOLA
HYVÄ YHTEISHENKI	MONIPUOLINEN LUONTO JA MAISEMA	LIIKENNEVÄYLÄT
HYVÄT LIIKENNEYHTEYDET	HYVÄT YHTEYDET ULKOPUOLELTA	TERVEYSPALVELUT JA KOULUT
MAISEMAT JA KULTTUURI	OSA KYLÄKUELMAA	MATONPESUPAIKKA
UUSIA LAPSIPERHEITÄ JA MUUTTAJIA SAATU MUKAAN YHDISTYSTOIMINTAAN	ALUEEN PERINNE JA HISTORIA	
	RAKENTAMATON	
	ALUEELLE MAHDOLLISUUS LUODA OMA IDENTITEETTI	
OSA VÄESTÖSTÄ VANHENEEN PULA ASUINTONTEISTA	JOUKKOLIIKENNE ??	KOKOONTUMISTILAT
		KAAVOITUS SELKEEN ALUEELLA
		JOUKKOLIIKENNE VÄHENTYNYT
YKSITYINEN MAANHANKINTA	LÄHIPALVELUIDEN TURVAAMINEN JA UUSIA PALVELUITA KOKO ALUEELLE	TAMPEREEN LÄHEISYYS
LIIKENNEYHTEYKSIEN PAREMPI HYÖDYNTÄMINEN	LUONTO JA MAISEMA VETONAULOINA	TONTTIMAATA
	KYLIEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN	YRITYSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN
	KEVYEN LIIKENTEEN VERKOSTON KEHITTÄMINEN/LAAJENTAMINEN	
	UUDELLE RAKENTAMISELLE TILAA	
	YHTEISÖLLISYYDEN TUKEMINEN	
	SOSIAALINEN TARJONTA LISÄÄNTYY	
ASUINRAKENTAMISEN RAJOITTAMINEN (ELY-KESKUS JA MUSEOVIRASTO)	YMPÄRISTÖN YKSIPUOLISTUMINEN JA RAPISTUMINEN	PALVELUIDEN VÄHENEMINEN
	PALVELUIDEN KESKITTYMINEN SUUREMPIIN KAUPUNKEIHIN	TIESTÖN VAPAUTUMINEN
	ALUEESTA TULEE VAIN NUKKUMALÄHIÖ	LUKION LOPETTAMINEN
	AUTOT JA RAHA OHJAAVAT SUUNNITTELUA	
	LOPPUTULOKSENA TAVALLINEN OMAKOTITALOMATTO	

VAHVUUDET

HEIKKOUDET

MAHDOLLISUUDET

UHAT

Kuva 19. Uotsolan ja Häijään kylät, suunnittelualue jää kartan keskiosaan.

HÄIJÄÄ

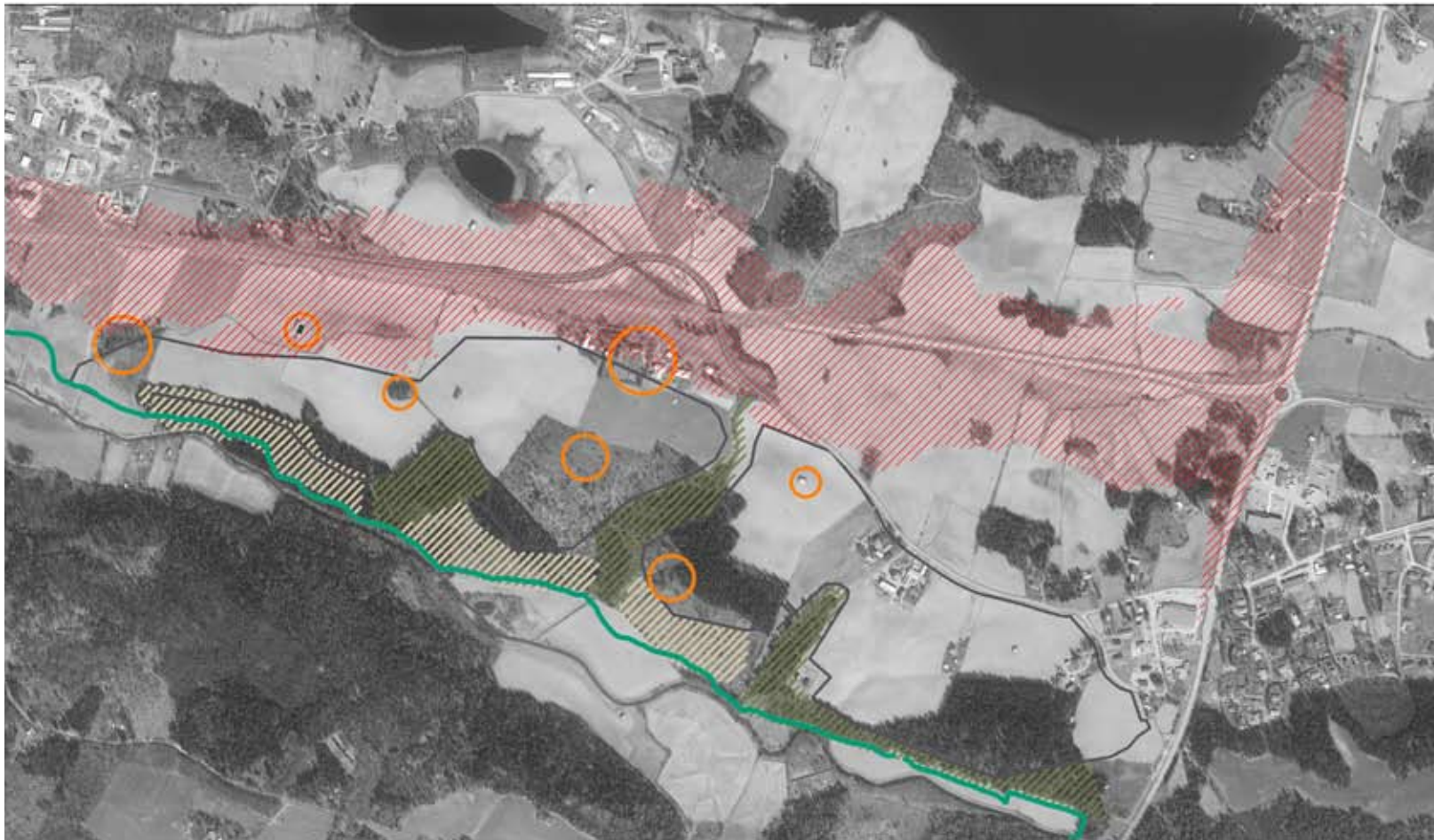
Häijää on kylä ja taajama, asukkaita vuoden 2011 lopussa oli 367. Häijää on ollut tärkeä kaupan keskus ja liikenteen risteyskohta jo vuosisatojen ajan. Edelleen se on vilkas ja kehittyvä kauppapaikka. Rakennuskanta Häijäällä on monenikäistä, alueen ensimmäinen rakennuskaava on vuodelta 1980. Häijään vanhaa keskusta-aluetta ei ole asemakaavoitettu, mutta kaava on vireillä. (Osayleiskaavaselostus 2013 s.20-21, Kyläkortti: Häijää (2013))

UOTSOLA

Uotsolassa on noin 1300 asukasta ja se on Mouhijärven taajamakeskus. Uotsolan keskusta laskeutuu kauniisti eteläpuolella sijaitsevalle Mätikkö-järvelle. Kylässä on säilynyt vanhan, 1800-luvun lopulla rakennetun kansakoulun ohella joukko puisia kaupakartanoita ja asuinrakennuksia sekä kirkko. Uotsola on tiiviisti rakennettua erillisten pientalojen aluetta, joka muodostaa kylänraitin Uotsolantien varrelle. Raitin varrella ovat julkiset ja kaupalliset rakennukset sekä osa asuinpientaloista. Ensimmäinen rakennuskaava Uotsolaan vahvistettiin 1977. Alueen rakennuskanta on monen ikäistä. (Osayleiskaavaselostus 2013 s.20-21, Kyläkortti: Uotsola 2013)

UUSI "KYLÄ"

Häijää vai Uotsola? On kiistanalainen aihe pitäjällä kumpi on keskus. Uudet asuinalueet kyläkuoressa linkittävät nämä kaksi kyläkeskusta toisiinsa ja toivottavasti myös lisää niiden välistä yhteistyötä. Tiisalaan sijoittuu toimintoja, jotka palvelevat koko aluetta ja näin edistää kylien välistä kanssakäymistä. Alueiden yhteistyötä tukee myös virkistysalueiden kehittäminen. Virkistysalueet muodostavat erilaisia reittejä kylien välille ja laajemmin koko seudulle. Tiisalan uusi kylä viheralueineen sekä Tiisalalammi ovat kiinnostava etappi kuljettaessa kävellen tai pyörällä Uotsolasta Häijäälle tai toisinpäin. Tiisalan alueelta on Häijään palveluihin 2-3 km ja Uotsolan palveluihin 4-5 km.

RAKENTAMISEN PAIKAT RAJATTU
HARMAALLA VIIVALLA

 SUOJELTAVA LUONTO

 MELU (55dB RAJA)

 JYRKÄNNE

 TULVARAJA

 KOHOKOHTA

Kuva 20. Rakentamisen paikat

Kuva 20. Rakentamisen paikat

RAKENNUSTAPAOHJEISTUSTA MAISEMASUUNNITTELUN NÄKÖKULMASTA

Alueelle tehtyyn maisemaselvitykseen on kirjattu myös rakennustapaohjeita maisemasuunnittelun näkökulmasta. Sen mukaan uusi rakentaminen tulee sijoittaa niin että maiseman peruselementit sekä avoimuus säilyvät. Myös katkeamattomat ekologiset käytävät ovat tärkeitä niin kestävän maankäytön kuin rikkaan eläimistön kannalta.

Perinteisesti rakentaminen on sijoittunut maiseman reunavyöhykkeille, mäkien etelä- ja lounaisrinteille sekä pienille kumpareille. Usein asuinpaikan pohjoispuoli verhoiltiin metsiköllä tai puustolla, esim. kuusiaidalla. Alavat alueet ovat hallaisia, eivätkä sovellu hyvin asuinpaikaksi. Mouhijärvellä korkeustasot alle +60m ovat hallaisia sekä usein myös eloperäistä maalajia. Saikkalanjoen rantapelto on korossa +58.65m. Uudisrakentamisen istuttamisessa maisemaan on vanhojen käytäntöjen noudattaminen on suotavaa. (Vainiola, 2010 s.64-69)

Rakentamisen paikat on kartoitettu kuvaan 20. Rakentamiselle soveltuvat alueet on rajattu karttaan harmaalla viivalla. Luontainen paikka rakentamiselle on löytynyt rajaamalla pois rakentamiselle sopimattomat paikat. Jyrkänteet ja liian alavat maat ovat hankalia ja epäsuotuisia rakennuspaikkoja. Melualueen myötä valtatie reunit jäävät luonnollisesti rakentamattomaksi ja suojeltavat sekä arvokkaat luontokohteet jätetään kaikkien nautittavaksi. Ne muodostavat kiinnostavia paikkoja alueen viherverkostoon.

Perinteistä rakentamista noudattaen tällä alueella rakentaminen soveltuu parhaiten pellon ja metsän reunavyöhykkeeseen. Maiseman kohokohtat, kuten metsäkummut ja vanhat ladot ovat hyviä kiintopisteitä uusilla asuinalueilla.

Kuva 21. Maisema-analyysi

MAISEMA-ANALYYSI

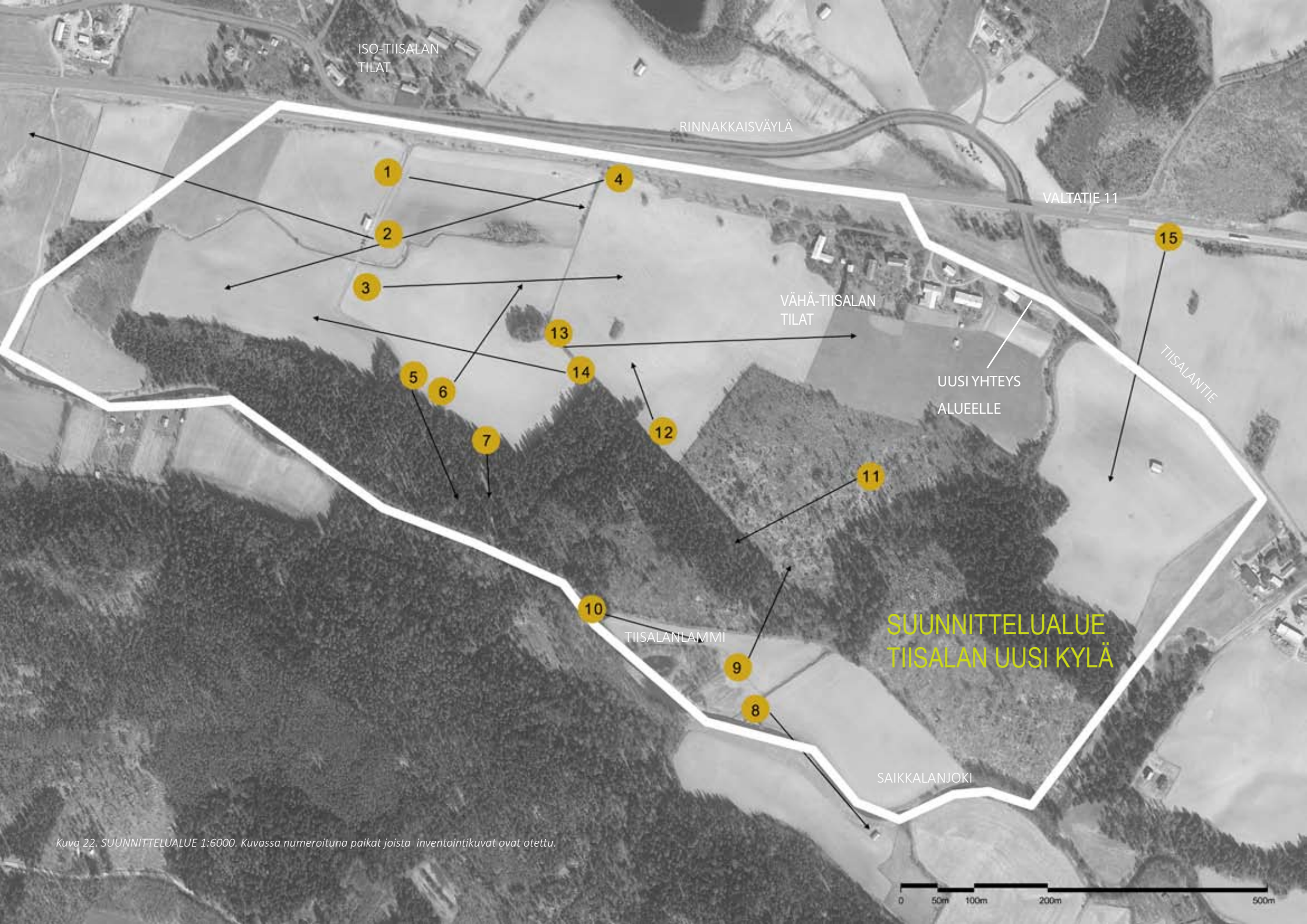
Suunnittelualue sijaitsee valtatie 11:n eteläpuolella ja Saikkalanjoen välissä. Korkeusvaihtelut alueella ovat huomattavat, enimmäkseen korkeuseroa on melkein 40 m. Alueen mielenkiinto on sen monimuotoisuudessa. Saman alueen sisältä löytyy avointa peltomaisemaa, suljettuja metsämaisemia kuin myös puoliavoimia maisematiloja.

Suunnittelualueella on hyvä havainnoida valtatieltä sekä Tiisalan tieltä käsin. Näkymät aukeavat pitkinä yli peltojen joita elävöittävät metsäsaarekkeet ja peltojen reuna-ajat sekä niiden kasvillisuus. Kasvillisuussaarekkeet luovat katseelle kiintopisteitä ja antavat maisemalle mittakaavan.

Suunnittelualue rajautuu etelässä Saikkalanjokeen. Joen toisella puolella nousee Huuhkavuori, joka luo kauniin taustan alueen maisemalle. Saikkalanjoki on maiseman keskus vaikka se jääkin hieman piiloon. Joelle laskevat rinteet ovat osittain hyvin jyrkkiä.

Alhaalla joen varressa tunnelma on rauhallinen ja maisemat upeat. Joella on muinoin ollut laivaliikennettäkin, nykyään sitä käytetään jonkun verran virkistyskäyttöön kuten melontaan ja pienimuotoiseen veneilyyn. Kasvillisuus joen varrella sekä Tiisalanlammin ympäristössä on rehevää ja näkymät vaihtelevat avarista ja suljettuihin.

Kuva 22. SUUNNITTELUALUE 1:6000. Kuvassa numeroituna paikat joista inventointikuvat ovat otettu.

SUUNNITTELUALUEEN ESITTELY

Suunnittelualue on rakentamatonta, lukuunottamatta Vähä-Tiisalan tilaa sekä kahtalataa ja peltoteitä. Suunnittelualue on kooltaan n. 50 hehtaaria.

AVOIN MAISEMA

Avoimen peltomaiseman säilyminen uuden asutuksen rinnalla on tärkeää, mutta kysymyksiä herättää kuinka pellot tulevaisuudessa hoidetaan. Pellot vaativat hoitoa ja ne sijaitsivat paikoin hyvin hankalasti viljeltävissä jyrkissä rinteissä. Lisäksi uusi rakentaminen pienentää yhtenäisiä peltokokonaisuuksia. Mitä muuta avoin maisema voisi olla kuin peltoa? Ajatuksia tähän on mietitty suunnittelukäsikirjassa.

LIIKENNE

Uusi yhteys alueelle rakennetaan Tiisalantieltä. Se jatkuu uuden rinnakkaisväylän ja Tiisalantien risteyksestä kohti Saikkalanjokea. Alueella ei ole tällä hetkellä varsinaisia teitä. Tiisalan tilojen länsipuolelta kulkee peltotie alas Saikkalanjoelle. Sitä voidaan hyödyntää alueen sisäisessä kevyen liikenteen verkostossa. Uusi asuinalue vaatii oman sisäisen liikenneverkon kuin myös laajempien yhteyksien luomisen Uotsolan ja Häijään taajamien välille.

Alueella ei ole myöskään palveluita. Yleiskaavassa on varattu alue julkisille palveluille uuden kokoojakadun ja Tiisalantien risteykseen. Lähimmät kaupat ja palvelut ovat Uotsolassa ja Häijäällä.

LUONTO

Tiisalanlammin rantapellon suojaisa sijainti ja veden läheisyys houkuttelevat paikan ottamista virkistyskäyttöön laajemminkin. Alue on tällä hetkellä hieman ryteikkömäisiä ja vaikeasti saavutettavissa. Myös joelle laskevat pienet metsän ympäröivät norot luovat alueelle houkuttelevia paikkoja.

Valtatien ja Saikkalanjoen välissä on jyrkkiä metsärinteitä. Metsät halutaan säilyttää ja ottaa osaksi viherverkostoa ja virkistyskäyttöä. Myös peltojen metsälaikut ovat kaikin puolin merkittäviä, uusi rakentaminen tuketuu niihin ja ne ovat viehättäviä etappeja ulkoilureiteillä. Lähimetsät ovat lapsille tärkeitä seikkailupaikkoja. Suunnittelualueen viehätys piilee vaihtelevassa luonnossa ja sitä tulee korostaa. Maastonmuodot, vesi ja maisema ovat elementtejä jotka luovat ihanteelliset puitteet asuinympäristölle. Luontoa on joka puolella ja se saa tulla asuntoihin sisään ovista ja ikkunoista.

Kuva 9. Tiisalan rakennukset ovat merkitty maakunnallisesti merkittäviksi rakennuksiksi ja tila rakennetuksi merkittäväksi rakennetuksi ympäristöksi Mouhijärvellä. Kuvassa Vähä-Tiisalan tilan rakennuksia.

TIISALAN TILAT

Tiisalan kartano perustettiin viidestä Tiisalan kylän tilasta 1500-luvun lopulla. Myöhemmin se muutettiin ratsutilaksi, joka 1700-luvulla jaettiin neljään osaan jotka myöhemmin taas yhdistettiin kahdeksi tilaksi, Iso-Tiisalaksi ja Vähä-Tiisalaksi. Valtatie 11 jakaa tilat erilleen ja rikkoo kyläkokonaisuuden miljöön.

Vähä-Tiisalan päärakennus on vuodelta 1835, ja siihen lisätty siipiosa vuodelta 1922. Vieressä sijaitsee vanha päärakennus, jonka nykyasu on vuodelta 1887. Talousrakennukset ovat vuosisadan vaihteesta. Kohde on rakennushistoriallisesti arvokas miljöökohde.

Tiisalantie on vanha yhdystie Uotsolasta Tiisalan kautta Häijäälle. Se on yhdistänyt Vähä-Tiisalan ja Iso-Tiisalan miljööt, mutta nykyään valtatie 11 kulkee ikävästi tilojen läpi ja eriyttää historialliset miljööt toisistaan.

Kuva 23. Kumpuilevat pellot, pelto-ojien kasvillisuus ja metsäsaarekkeet ovat maiseman kiintopisteitä.

Kuva 24. Pellot kertovat vuodenaikojen vaihtelusta.

Kuva 25. Suunnittelualueella on tällä hetkellä joitain peltoteitä ja kaksi latoa. Niitä voitaisiin hyödyntää virkistyskäytössä. Näkymä Iso-Tiisalan tiluksille päin. Valtatie 11 kulkee rakennuksien etualalle.

Kuva 26. Maisemia maisemassa. Maisema koostuu niin luonnonelementeistä kuin ihmisen kädenjäljestä. Taustan tälle maisemalle muodostaa joen takana nouseva Huuhkavuori. Joen olemassaolon voi havaita maisemassa vaikkei sitä näkisikään.

Kuva 27. Peltotie johtaa alas rantapellolle. Osa rinteistä on paljaaksi hakattu.

Kuva 28. Korkeuserot ovat paikoin yllätyksellisen suuriakin.

Kuva 29. Näkymät sulkeutuvat laskeuduttaessa alas joelle päin.

Kuva 30. Rantapellon rauhallista maisemaa.

Kuva 31. Rantapelto jakaantuu kahdeksi eri tilaksi, välissä Tiisalanlammin ryteikköä.

Kuva 32. Näkymiä ylhäältä kohti säilytettävää metsäaluetta.

Kuva 33. Erilaiset rajat ja reunat ovat mielenkiintoisia kohtia maisemassa ja ympäristössä. Kuvassa kohta josta suojeltu metsänoro alkaa.

Kuva 34. Metsäiset rinteet rantapelloilta katsottuna. Kuvassa vasemmalla Tiisalanlammin kasvillisuutta. Lammen ympäristö on niin umpeenkasvanut että veden äärelle pääsy (kuivin jaloin) on tällä hetkellä hyvin vaikeaa.

Kuva 35. Pellon ja metsän reunavyöhyke muodostaa merkittävän rajan maisemassa. Rakentamisen paikat alueella sijoittuvat tälle rajavyöhykkeelle ja siitä metsän puolelle.

Kuva 36. Suojaisa etelärinne on ihanteellinen paikka asumiselle.

Kuva 37. Näkymä valtatieltä Tiisalantielle ja sen yli kohti suunnittelualueita. Suoraan edessä näkyy toinen suunnittelualueella sijaitsevista ladoista.

OPEN
24H

ASUMISVISIO

Asumisvision tarkoituksena on pohtia tulevaisuuden asumista maalla ja antaa inspiraatiota suunnitteluun. Lähdetekstinä olen käyttänyt Sitran selvitystä: Maaseutu tulevaisuuden merkitysyhteiskunnassa. Olen tehnyt pohdintaa niin itsekseni kuin käymällä keskustelua joidenkin valitsemieni henkilöiden kanssa. Osion on tarkoitus toimia ideapilvenä ja kartoittaa sitä kuka maalle muuttaa tai kuka siellä tulevaisuudessa asuu. Asumisvisio jakaantuu neljään osaan eri teemojen mukaan. Jokaisesta teemasta on kirjoitettu pieni alustus, jonka lisäksi olen koonnut yhteenvedon teemaan liittyvistä käymistäni keskusteluista.

- . MAASEUDUN HYVÄT JA HUONOT PUOLET
- . TOIVEITA TULEVAISUUDEN MAASEUDUSTA
- . MITEN MAASEUTUA VOIDAAN KEHITTÄÄ?
- . KUKA MUUTTA MAALLE?

MAASEUDUN NYKYTILANNE

Kaupungistumisen myötä maaseutu on alkanut kärsiä. Maaseutua vaivaa väestön väheneminen ja sen myötä peruspalveluiden heikentyminen. Palveluja siirretään suurempiin taajamiin ja etäisyydet maaseudulla kasvavat. Joukkoliikenne on vaillinaista, maalla on tällä hetkellä lähes pakko omistaa auto tai pari. Tämä kaikki vaikuttaa luonnollisesti siihen kuinka kiinnostavaksi maaseutu koetaan. (Hienonen, 2011 s.37-38)

Maaseutuelämän ja kaupungin välille ei ole tarvetta vetää enää niin jyrkkää rajaa. Maaseudulta on löydettävissä paljon kaupunkimaisia elementtejä kuin myös toisinpäinkin. Se, mikä on kenellekin on maaseutua, vaihtelee suuresti. Toisaalta Sitran tutkimuksessa uumoillaan maaseutuelämän uutta nousua. Vastapainoksi kaikelle kiireelle ja kulushysterialle ihmiset alkavat kaivata jotain luonnollisempaa ja kiireettömämpää elämäntapaa. Maaseutu ei voi nojautua tulevaisuudessa pelkästään maanviljelyyn, vaan sen tulee tarjota uudenlaisia elin-, oppimis- ja työmahdollisuuksia. (Hienonen, 2011 s.8)

Yleinen käsitys on että maaseutu koetaan turvalliseksi ja luonnossa liikkumisen mahdollisuudet ovat hyvät. Maaseudun ristiriita on sen ekologisuudessa. Toisaalta pitkät välimatkat, puutteellinen kunnallistekniikka ja huono ympäristöhuolto eivät tue kestävää kehitystä, mutta toisaalta mahdollisuus omavaraisuuteen ja kulutuksen vähentämiseen edistävät sitä. Maaseudun vetovoimina toimivat ihmiset, ihmisten välinen

luottamus ja luonnollinen palveluverkosto. Väljiys, puhtaus ja hiljaisuus ovat myös tärkeitä. (Hienonen, 2011 s.26-27)

Asumisen globaalit megatrendit, kansainvälistyminen, teknologian kehitys, väestön ikääntyminen ja elämäntapojen monipuolistuminen vaikuttavat myös asumiseen. Ihmiset ovat tutustuneet eri maihin ja niiden kulttuureihin ja niistä aletaan ottaa vaikutteita myös omaan asumiseen. Kehittyvä teknologia mahdollistaa maapalloistumisen ja sen läsnäolo kodeissa tulee entistä merkittävämmäksi. Väestö ikääntyy ja ihmiset elävät nykyään pitempään kuin ennen. Ihmiset ovat myös terveempiä ja kuluttavat yhä enemmän asumiseen liittyviä palveluita. Kaikki edellä on vaikuttanut siihen että ihmisillä on paremmat mahdollisuudet valita omia ratkaisujaan edeltä määriteltyjen tyyppiratkaisujen sijaan. (Jyväskylän asumisvisio 2020, 2007)

Tulevaisuus edellyttää asumiselta monipuolisuutta, muunneltavuutta ja omaleimaisuutta. Asumiseen vaikuttaa yhä enemmän elämäntapa. Ihmisten työn ja vapaa-ajan raja on hämärtynyt ja elämä on muuttunut entistä yksilöllisemmäksi. Ihmiset valitsevat asuinpaikakseen alueita, jotka tarjoavat jotain erityistä heidän elämäntyyliilleen sopivaa. (Juntto 2008 s.8, 21)

MAASEUDUN HYVÄT JA HUONOT PUOLET

HYVÄT PUOLET

VAPAUDEN TUNNE. Ei tarvitse laittaa ovia lukkoon ja naapurit eivät ole kylläämässä jokaista liikettä. Elämäntyylin vapaus.

MAASEUDUN RAUHA

OMA RAUHA, OMA TILA. Saa toimia enemmän oman pään mukaan.

TURVALLISUUS. Ihmiset tuntevat toisensa, toisaalta voi olla myös rasite.

AIKA. Mahdollisuus kokea vuodenajat ja luonnon kiertokulku selvemmin.

PUHTAUS. Puhdas vesi ja luonto

LUONTO. Metsä ja luonto lähempänä -> aidompana

MAISEMA

OMAVARAISUUS. Myös lähiruokaa saatavilla ja ylijäämät voi vaihtaa naapurin kanssa.

ALEMMAT TONTTIHINNAT. "rahalla saa enemmän"

HIDAS ELÄMÄNTAPA

VIRKISTYMAHDOLLISUUDET

KYLÄKOULUT

KOTIELÄIMET

HUONOT PUOLET

ASUMINEN HERKEMPÄÄ. Asuminen herkemmin häiriintyvää kuin esim. kaupungeissa ja vaatii enemmän omatoimisuutta.

YKSINÄISYYS. Voi olla yksinäistä, jopa pelottavaa. Naapureiden kanssa on opittava tulemaan toimeen.

PIMEYS. Syksyllä ja alkukeväästä on pimeätä, siis oikeasti pimeätä.

ETÄISYYDET. Pakko omistaa auto. Avun saaminen hätätilanteessa hitaampaa.

HUONO JULKINEN LIIKENNE. Teiden huono kunto.

TYÖT. Työmahdollisuudet rajallisemmat kuin kaupungissa.

PALVELUT KAUKANA JA TARJONTA RAJOITETTUA. Kuluttajia suhteessa vähemmän

HARRASTUSMAHDOLLISUUKSIEN RAJALLISUUS.

MAHDOLLISUUKSIEN PUUTE. Kaupungeissa riittää enemmän rohkeita yrittämään.

Kaavio 2. Oma yhteenvedo keskusteluista.

On mielenkiintoista huomata miten paljon samankaltaisia ajatuksia nousee esiin Sitran tutkimuksessa esitetyissä tuloksissa sekä käymissäni keskusteluissa ihanne-maaseudusta. Maaseudun nykyistä elämäntapaa ei nähdä kovinkaan ympäristöystävällisenä ja monien toiveena olisi ekologisemman elämäntyylin mahdollisuus maalla. Uusiutuvan energian käyttö ja kierrätys olisi hyvä saada osaksi maaseudun arkea.

Elävä maaseutu nähdään yhtenä maaseudun valttikorteista ja sitä halutaan vaalia. Elävään maaseutuun kuuluu luonnon läheisyys ja siihen liittyvä toiminta sekä maaseutuelinkeinojen harjoittaminen. Maaseudulla arvostetaan myös alueelle luonteenomaista arkkitehtuuria ja kulttuuriympäristöä, pientä mittakaavaa ja puurakentamista. Ihanneympäristössä tulee olla luontoa ja rakennettua ympäristöä sulassa sovussa.

(Hienonen, 2011 s.39-42)

Maaseutuelämään nähdään kuuluvaksi myös yhteisöllisyys. Sitä voidaan edistää ja ylläpitää monin eri keinoin. Helpoiten yhteisöllisyyttä muodostuu toiminnan ympärille.

Yhteiset puutarhat ja viljelypalstat, naapuriapu ja aktiivinen kyläyhteisö parantavat alueen yhteishenkeä. Viljely ylipäänsä lisää omavaraisuutta ja ihmiset muutenkin peräänkuuluttavat puhdasta ja terveellistä ruokaa nykyään. Sellaisetkin ihmiset jotka eivät ole niin tottuneita aiheeseen pääsevät helpommin mukaan ja osallisiksi kun se tehdään yhdessä.

Luonnosta nauttiminen on maaseudun perusedellytys. Hyvät ulkoilumaastot ja puhdas luonto halutaan pysyvän maaseudulla aina. Muitakin harrastusmahdollisuuksia tulee olla tarjolla, jotta maaseudulle saadaan muuttamaan etenkin lapsiperheitä. Lisäksi julkinen liikenne toivottiin sujuvammaksi. Asumisen kannalta tärkeäksi koetaan oma rauha ja oma tila. Rakentaminen saa kuitenkin olla tiivistäkin mutta yksityisyydelle ja hiljaisuudelle pitää löytyä tilaa. (Hienonen, 2011 s.39-42)

TOIVEITA TULEVAISUUDEN MAASEUDULTA

ASUMINEN

Maaseutu osa nykyajankin elämää, ei unohdeta juuriamme.

Nykyistä tiiviimpää ja hallitumpaa rakentamista, kuitenkin myös omaa rauhaa

Kylämiljö

Omavaraisuudelle mahdollisuus, erilaisia pienviljely mahdollisuuksia niin yksin kuin yhdessäkin.

Suositaan ekologista asumista enemmän, kierrätysmateriaalien käyttöä, aurinkopaneeleita...

Tilaa harrastaa

Halvempaa ja laadukkaampaa asumista kuin taajamissa

LUONTO

Puhdas luonto

Viljelyä ja kotieläimiä

Rakentamaton ympäristö ja luonto tiiviisti läsnä

Marjastus, sienestys, kalastus ja muut luonnonantimet lähellä

Rentoutuminen

Maisemien vaaliminen

Elvyttäjänä ja pakopaikkana nykyajan ongelmille kuten stressille ja uupumukselle.

PALVELUT

Palveluita maaseudulle, niiden elinvoiman takaaminen.

Lähiruoan edistäminen

Hyvät tietoliikenneyhteydet takaa etätyömahdollisuudet, ovat muutenkin tänä päivänä perusedellytys

Julkinen liikennetöimivä

Luoda ja kehittää uudenlaisia työmahdollisuuksia ja saada näin työpaikkoja maaseudulle.

KYLÄYHTEISÖ

Yhteisöllisyyttä ja yhteisiä tapahtumia, toimintaa ja kyläjuhlia

Vanhoiden paikallisten rakennusten kunnostustalkoita

Perinteiden siirtämistä sukupolvelta toiselle

Naapuriapua ja palveluiden vaihtamista

Kaavio 3. Oma yhteenveto keskusteluista.

MAASEUTU MAHDOLLISUUTENA

Maaseutu mahdollisuutena on suuri potentiaalinen voimavara. Maaseutua tulee kuitenkin kehittää, että se koetaan houkuttelevammaksi asuinalueeksi. Siellä edellytetään samoja mukavuuksia kuin kaupungeissakin on tarjolla. Maaseudun potentiaali löydetään, kun ihmiset alkavat hakeutumaan takaisin juurilleen. Eivät lapsiperheet lähde kaupunkien lähiöistä maalle, jos liikkuminen on hankalaa ja virikkeitä vähän. Kaupungissa he voivat käyttää matkustamisessa säästetyn ajan perheen yhteiseen aikaan.

Harvaan asutun syrjäseutumaaseudun vetovoima todennäköisesti laskee entisestään. Sen sijaan kaupunkien ympäristössä olevan maaseudun vetovoima kasvaa: ihmiset ovat valmiita kulkemaan pidempiä työmatkoja, jotta saavat asua väljemmin. Etätyömahdollisuuksien lisääminen lisää myös kiinnostusta kauempana kaupungeista asumiseen, mutta laajaan maallemuuttobuumiin etätyöt eivät välttämättä riitä.

Asumisen monipuolisuutta, yksilöllisyyttä ja muuntojoustavuutta tulisi lisätä sekä talotyyppien välillä että niiden sisällä. Jotta maaseudusta saadaan ekologisempi, on

toimivat joukkoliikennejärjestelyt elinehto. Alueille tulisi kehittää myös viihtyisät jalankulku- ja pyöräilyväylät. Lisäksi maaseudulla tarvittaisiin palvelujen tuottamiseen nykyistä enemmän rohkeutta esimerkiksi erilaisten harrastusten ja tapahtumien järjestämisessä. Asukastalot ja puistot toisivat yhteisöllisyyttä maalle. Maaseutu on tulevaisuudessa taiteen, tieteen ja tuotannon suuri inspiraation lähde. Toisaalta kaikki vaihtoehdot ovat yhtä tärkeitä, sillä ei ole olemassa yhtä maaseutua, vaan useita maaseutuja. Maaseutu on paikallisyhteisöjen mosaiikki. (Hienonen, 2011 s.31-36)

Asutusrakenteiden ekotehokkuus ja etätyö yhdessä lähiruokaan ja biotalouteen liittyvien mahdollisuuksien kanssa tekevät maaseudusta kilpailukykyisen asuinpaikan. Maaseudun arvo tulee osoittautumaan ilmeiseksi vasta, kun maaseudun luonnonvarat saadaan hyödynnettyä kestävällä tavalla. Muuten hajautetut asutusmallit kuulostavat epätoivottavilta kehityssuunnilta ilmastonmuutoksen maailmassa. (Hienonen, 2011 s.34)

MITEN MAASEUTUA VOIDAAN KEHITTÄÄ?

Maaseudun kehittäminen tulisi olla kauaskantoista ja järkevää.

Maaseutu vaatii kehittämistä ja edes nykyisen palvelutason ylläpitämistä, jotta se olisi houkutteleva.

Asumista voitisiin paikoin tiivistää, kylämäiset tiiviit alueet, mutta kunnon kokoiset tontit.

Luonto kaikkien saavutettavaksi, osaksi asumista.

Maaseudun arvoja tulisi korostaa.

Palveluihin vaihtelevuutta

Huomiota enemmän ympäristön suunnitteluun ja siitä huolehtimiseen.

Uudenlaista yhteisöllisyyttä ja kylä-ajattelua, torit ja talkoot kunniaan. Kaikkea ei tarvitse tehdä ja omistaa itse.

Pienimittakaavaisuus suunnittelussa.

Kyläkoulut elinvoimaisiksi

Uutta puutalorakentamista.

Kaavio 4. Oma yhteenveto keskusteluista.

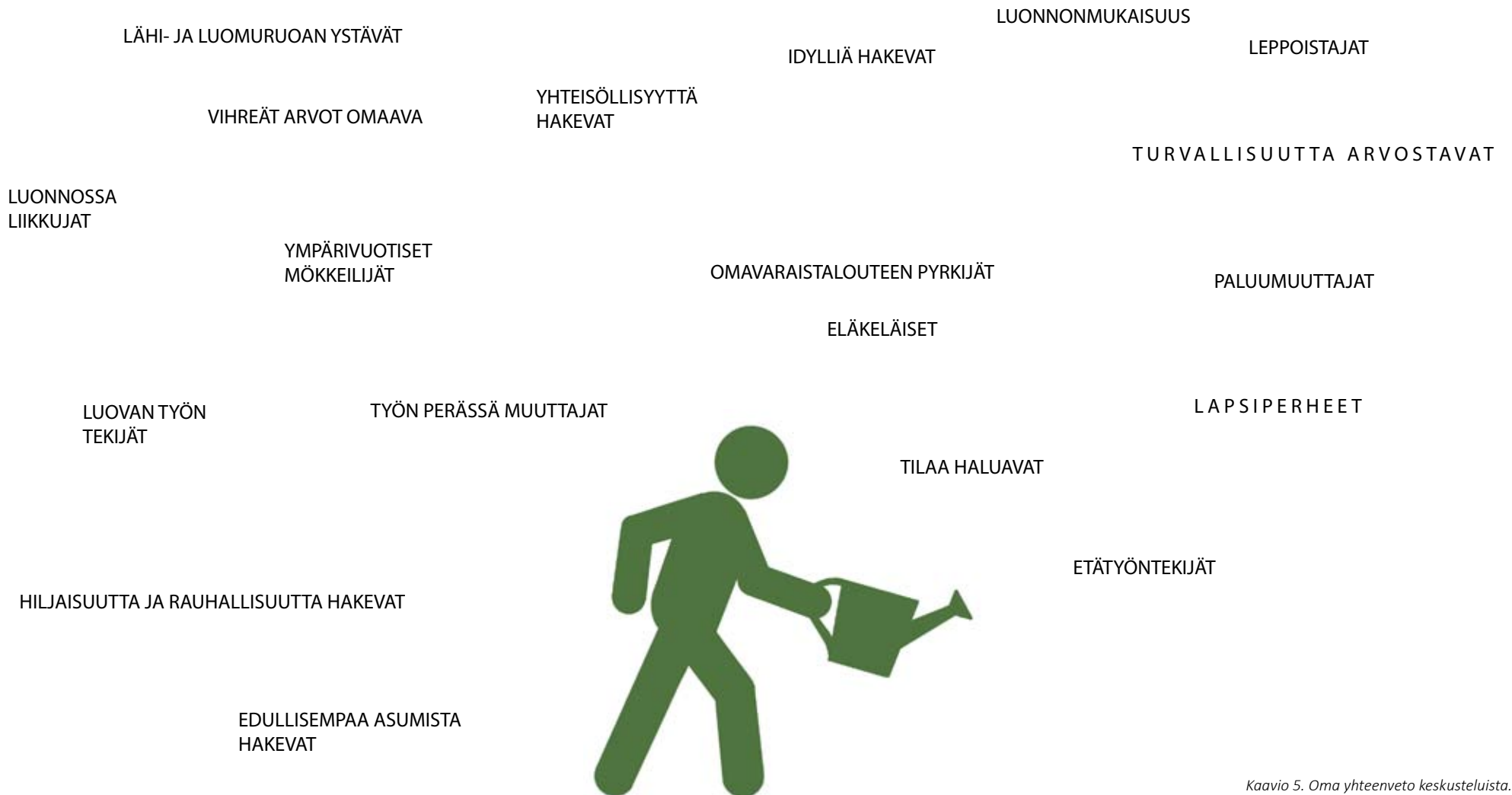
Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan ihmiset etsivät luontoa ja edullisempaa asumista kaupunkien reuna-alueilta ja lähikunnista. Nämä alueet kasvavat tulevaisuudessa suhteellisesti eniten. Samaan työssäkäyntialueeseen kuuluvien kuntien välisen ja sisäisen muuton ennakoidaan lisääntyvän. Tämä tarkoittaa asumisen kannalta keskuskaupunkien läheisten alueiden ja niihin liittyvän asumismaaseudun väestön kasvua. Asuntokuntien koko pienenee edelleen nykyisene verrattuna. Yksinasuvien määrä arvioidaan vuonna 2025 olevan 45 % ja kahden hengen talouksia 34 %. Yksinasuminen yleistyy etenkin maaseutumaisissa kunnissa, joissa väestö on ikääntyneempää. (Juntto 2008 s.28-34)

Käymieni keskusteluiden perusteella voidaan todeta, että yleisesti ottaen maaseutu nähdään idyllisenä ja hyvänä asuinympäristönä sekä voimavarana. Vastareaktiona kaikelle kiireelle ja kulutushysterialle maaseutu voi tarjota jotain aitoa ja alkuperäisempää. Myös elämänlaatu nähdään maaseudulla olevan leppoisampaa. Potentiaalisia maallemuuttajia löytyy varmasti jokaisesta sosiaaliluokasta ja ikäryhmästä. Lapsiperheet arvostavat rauhallista kasvuympäristöä ja tarvitsevat tilaa ympärilleen. Myös ihmiset jotka nauttivat luonnosta ja haaveilevat suuresta puutarhasta ja eläintenpidosta kat-

sotaan mahdollisiksi maallemuuttajiksi. Toiset palaavat juurilleen ja esim. eläkeläiset viettävä mökeillään entistä enemmän aikaa ja pikkuhiljaa voivat muuttaa sinne pysyvästi. Muuttaminen maaseudun idylliin nähdään usein ihmisten vapaaehtoisena valintana. Keskusteluissa jäi vähemmälle huomiolle maallemuuttajat joiden elämäntilanne tai muut syyt aiheuttavat tarpeen maallemuutolle. Esimerkiksi joidenkin on pakko muuttaa maalle edullisempien asumiskustannusten perässä tai työt voivat olla monessa eri paikassa ja etäisyydet kasvavat liian suuriksi.

Miten nämä seikat sitten suunnittelussa voitaisiin ottaa huomioon? Ainakin rakentamisen tiiviys puhuu ekologisuuden puolesta. Jos luontoa on läsnä joka suunnassa, ei oman tontin tarvitse olla mikään suuri. Usein ajatellaan että maalle voi rakentaa mitä haluaa, mutta alueen yhtenäisyyden kannalta on tärkeää että rakentamista valvotaan ja ohjataan. Alueen yhtenäisyys auttaa identiteetin luomisessa alueelle. Ihmisen on hyvä saada tuntee kuuluvansa johonkin yhteisöön, näin siitä pidetään myös enemmän huolta ja sitä halutaan kehittää eteenpäin.

KUKA MUUTTAA MAALLE?

Kaavio 5. Oma yhteenvedo keskusteluista.

SUUNNITTELUKÄSIKIRJA

Suunnittelukäsikirja esittelee suunnitteluprosessia sekä esimerkkitoteutuksen alueen rakentumiseksi. Käsikirja pohjautuu omiin suunnitelmiini Tiisalan uudesta kylästä, mallina käsikirjan teossa on ollut Härmälänranta Masterplan. Käsikirjan alussa esitellään suunnittelutyön tavoitteet ja varsinainen suunnitelma tarkentuu alueittain. Toivoisin suunnittelukäsikirjasta olevan hyötyä niin alueen tarkemmassa jatkosuunnittelussa kuin viereisen uuden asuinalueen kehittämisessäkin. Tarkoituksena on että uusi rakentaminen alueella muodostaisi ehyen kokonaisuuden.

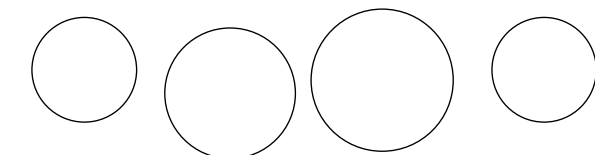
SUUNNITTELUN TAVOITTEET

1. LUONTO LÄSNÄ
2. ASUMISEN VARIAATIO
3. JOUSTAVUUS
4. PAIKKOJEN LUOMINEN

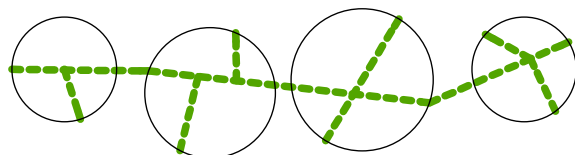

Kuva 38. Tunnelmakuva rantapuistosta.

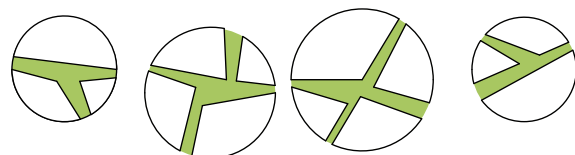

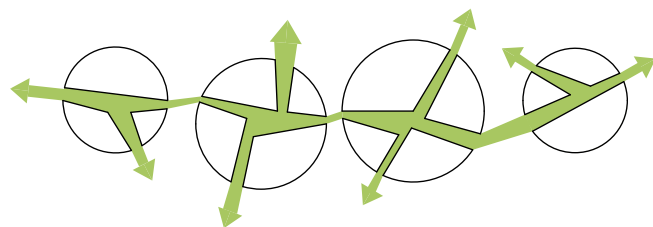
Uudet rakennettavat alueet

Viherväylästä yhdistää alueet toisiinsa

Viheralueet laajenevat alueiden sisällä yhteisiksi tiloiksi

Viheralueet yhtyvät luonnontilaiseen ympäristöön joista yhdessä muodostuu monipuolinen viherverkosto.

1. LUONTO LÄSNÄ

VIHERALUEKONSEPTI

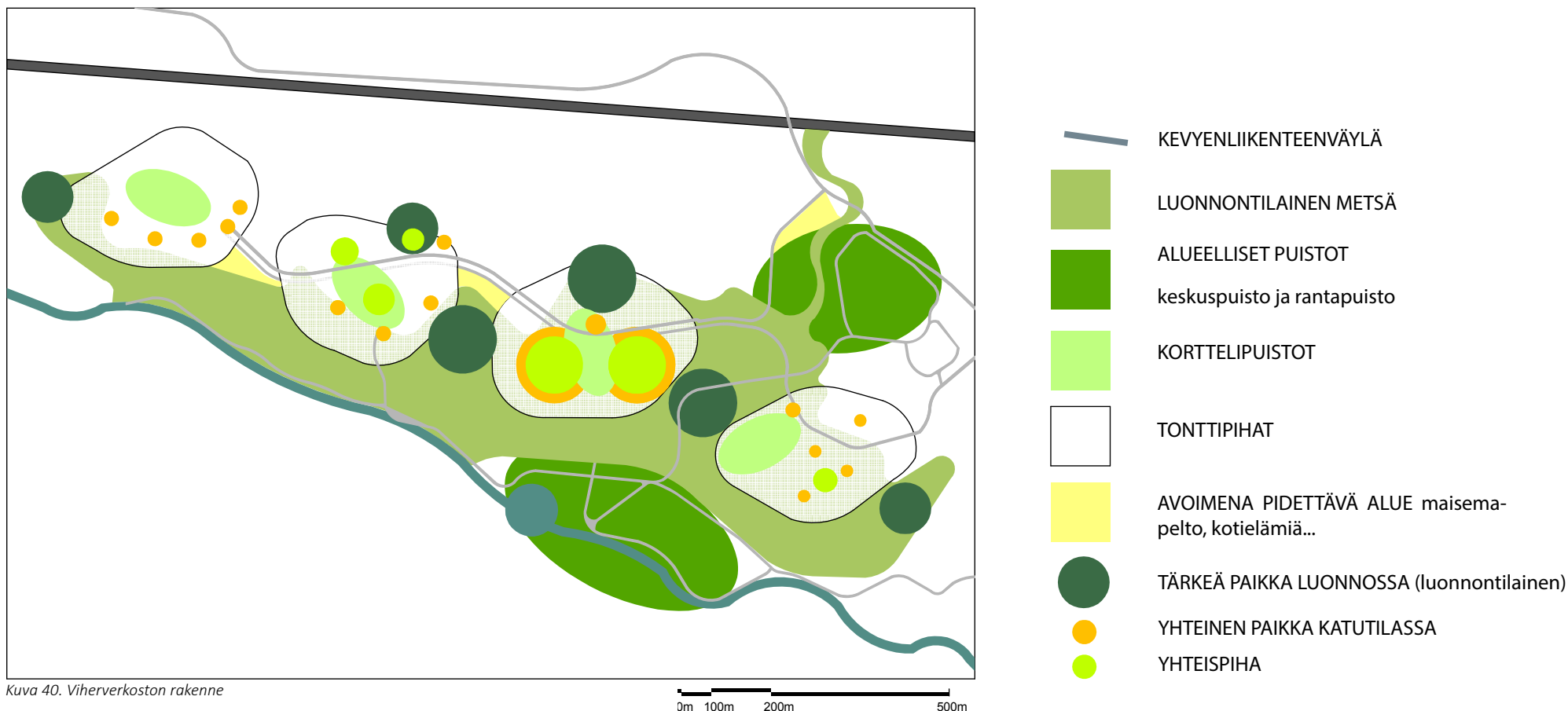
Alueen viheraluekonsepti perustuu maisemaan. Uusi rakentaminen sovitetaan niin, että se jää alisteiseksi maisemassa ja alueen viherverkosto tukeutuu olemassaoleviin luonnon kiintopisteisiin. Uusista viheralueista ja olemassaolevasta luonnosta muodostuu alueen sydän. Alueella luonto on läsnä joka puolella ja joka tasolla.

Rakennettavat alueet sijoittuvat suotuisille ja luonnollisille asuinpaikoille. Niistä on yhteys sekä näkymät kohti viheralueita alueen sisäpuolella sekä ympäröivään maisemaan. Tonttipihat laajenevat alueen sisällä yhteisiksi tiloiksi ja edelleen jatkuvat kiinteästi ympäröivään luontoon joka puolella. Pienikin paikka voi olla varsinainen elämystasku. Purontokelma tai metsäinen peltokumpare ovat aivan omanlaisia maailmoja. Nämä alueet on hyvä jättää kaikkien saavutettaviksi ja ne muodostavat myös miellyttäviä etappeja liikkumiskokemukseen.

Ympäristön laatu on ihmisen elämänlaatua. Hyvän ympäristön kriteereitä on vaikka kuinka paljon, mutta tässä suunnitelmassa ja tällä alueella on haluttu nostaa esiin paikan mahtava luonto ja saada siitä kaikki irti. Luonto ja rakennettu ympäristö yhdessä tarjoavat maksimaalisen luontokokemuksen, jota asumisvisiossa peräänkuulutettiin. Luonto tarjoaa paikkoja rauhaan ja nautiskeluun. Se luo yhteyden ajankulkuun sekä vuodenaikojen vaihteluun. Suunnittelussa on tärkeää huomioida välitön luontoyhteys asunnosta pihalle. Oma pihakin tuntuu suuremmalta kun siitä on suora yhteys puistoon tai villiin luontoon.

Ympäristön tulee olla monipuolinen, ja tarjota sekä ohjattuja toimintoja kuin myös antaa mahdollisuuden vapaaseen olemiseen ja liikkumiseen. Elvyttävällä ympäristöllä tarkoitetaan paikkoja, joissa on mahdollista vapautua stressistä ja ladata akkuja. Tätä on myös alueen vahvuus. Hyvään ympäristöön kuuluu myös laadukas rakennettu ympäristö joka elää harmoniassa luonnon ja maiseman kanssa. Laadukas rakennettu ympäristö puolestaan lisää virkistysmahdollisuuksia ja fyysisiä virikkeitä. Viihtyisä ympäristö sisältää monenlaisia mahdollisuuksia yhdessäoloon ja yksinoloon sekä erilaisten asioiden harrastamiseen. Hyvä ympäristö tukee myös yhteisöllisyyden muodostumista alueelle. Se koetaan osaksi viihtyisää maaseutua ja on asia jota halutaan vaalia. Yhteisöllisyys luo turvallisuuden tunnetta ja auttaa juurtumaan alueeseen. Heikommatkin sosiaaliset suhteet ja verkostot lisäävät alueen virikkeellisyyttä.

Kuva 40. Viherverkoston rakenne

VIHERVERKOSTON MITTAKAAVAT

Viherverkosto muodostuu eri tasoista viheralueista. Yllä olevassa kartassa on esitetty kuinka viheralueet jakautuvat alueellisesti. Viereisen sivun kaavio kertoo mikä on alueiden sosiaalinen status. Suunnittelukäsikirjan lopussa esitellään maisemasuunnitelma, jossa toiminnot ovat sijoitettuna alueen viheralueille. Uudet viheralueet nojautuvat olemassa olevaan luontoon ja sen tärkeät paikat on nostettu osaksi uutta viheraluerakennetta.

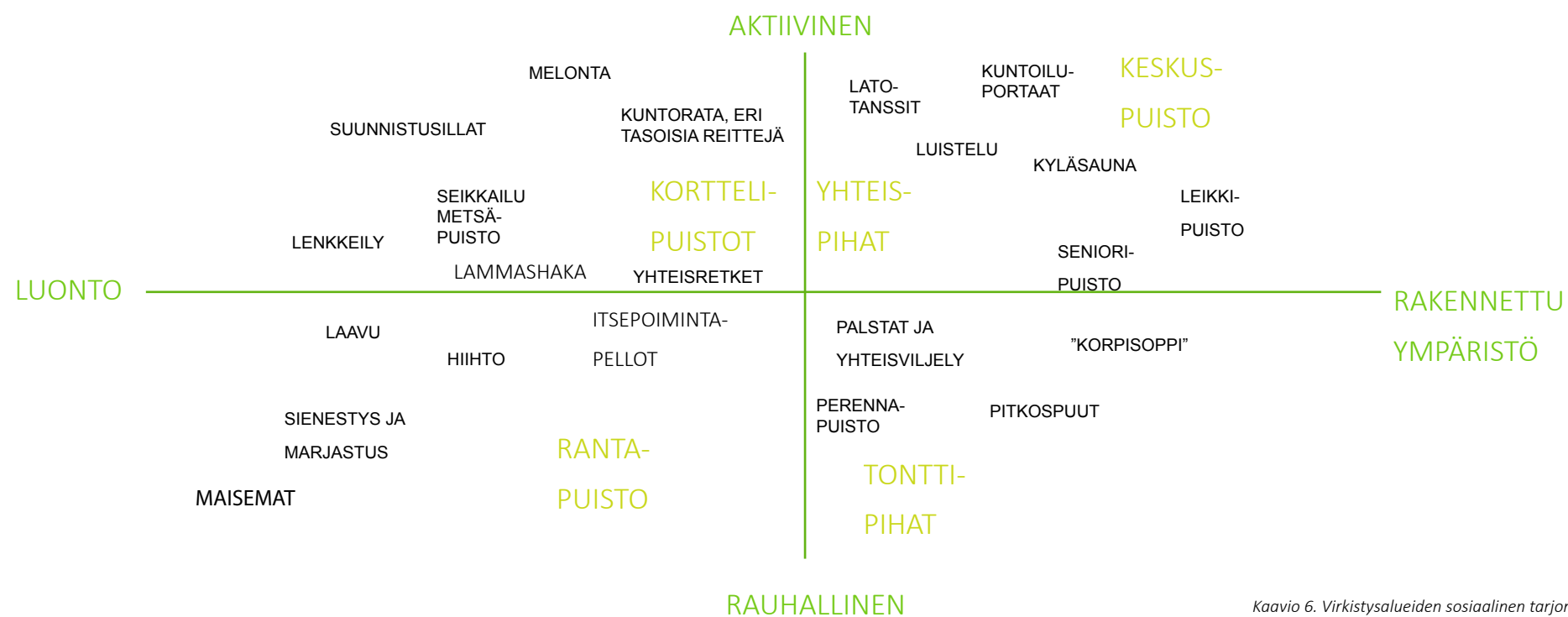
ALUEELLISET PUISTOT Julkisia puistoja on alueella kaksi: toiminnallinen keskuspuisto ja rauhallisempi rantapuisto. Ne ovat alueen julkisimmat viheralueet ja palvelevat aluetta laajemminkin. Puistot ovat yhteyksissä toisiinsa säilytettävän luontoalueen sisällä kulkevan väylän kautta.

KORTTELIPUISTOT ovat alueiden sisällä sijaitsevia viheralueita. Ne ovat tarkoitettu lähinnä alueen sisäiseen käyttöön, mutta toki kaikilla on niihin pääsy. Ne ovat julkisuusasteeltaan puolijulkista tilaa. Korttelipuistot voivat olla alueen sisäisiä salaisia hede- tai puutarhoja tai ne voivat olla luonnontilassa.

TONTTIPIHAT Oma piha on osa ihmisten unelma-asumista. Asunnot voivat laajentua pihalle ja ne ovat paikkoja yksityiseen oleskeluun. Tiiviisti asuttaessa pihan merkitys korostuu erityisesti puolijulkisen ja puolijulkisen tilan välialueella. Asuntopihat aukeavat laajempaan viheralueeseen, jolloin myös oma piha tuntuu suuremmalta.

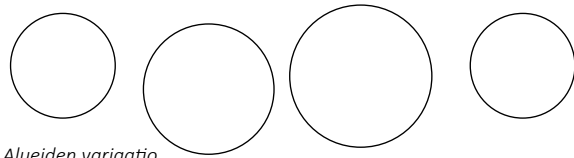
MUUT ETAPIT VIHERYMPÄRISTÖSSÄ Puolijulkisia tiloja katutilan puolella ovat pienet aukiot. Ne ovat asukkaiden vallattavissa ja voivat muodostua todelliseksi viherhelmiä. Yksityisimpiä ulkotiloja ovat asuntopihat. Ne rajautuvat laajempaan viheralueeseen ja ovat näin visuaalinen osa viheralueverkostoa.

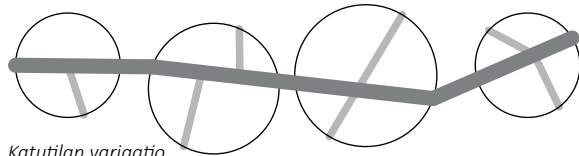

Kaavio 6. Virkistysalueiden sosiaalinen tarjonta

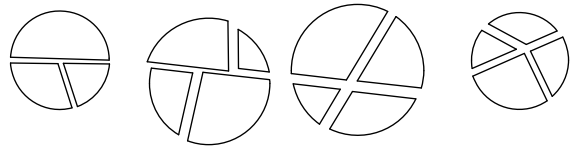

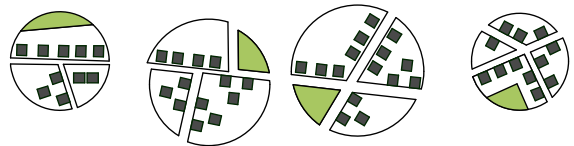
Alueiden variaatio

Katutilan variaatio

Kortteleiden variaatio

Rakennusten variaatio

Kuva 42.Variaatioita asumiseen eri mittakaavoissa.

2. ASUMISEN VARIAATIOITA

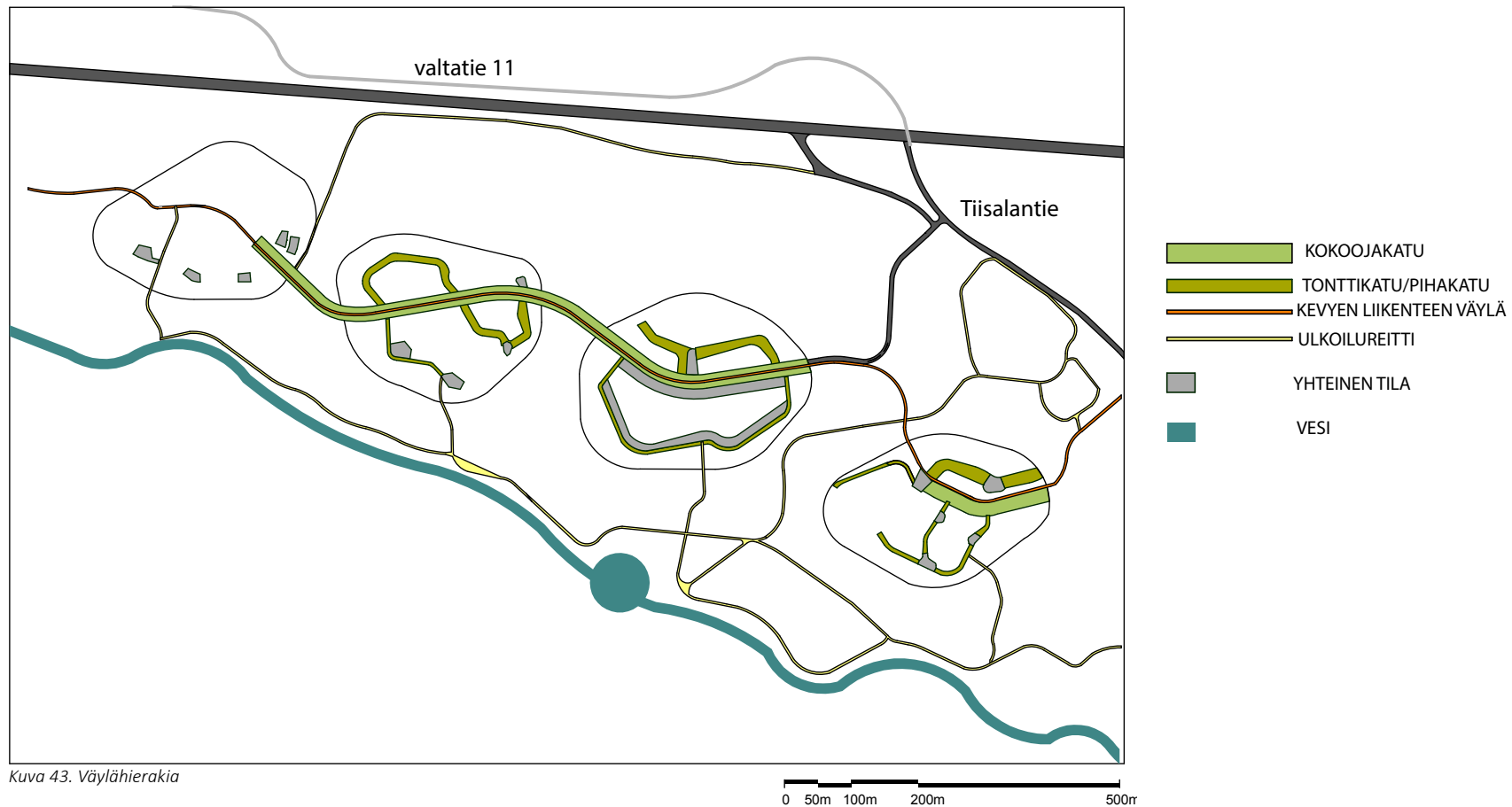
Suunnittelun tavoitteena on löytää asumiselle erilaisia variaatioita. Asumisen kirjo sekä muunneltavat ja joustavat asunnot mahdollistavat alueelle monipuolisen asujaimiston.

Suunnittelualue on maastonmuodoiltaan hyvin monipuolinen ja jo sen avulla on mahdollista kehittää tonttitarjonnasta monipuolinen. Rakentamisen paikat jakavat suunnittelualueen neljään eriluonteiseen alueeseen ja edelleen alueet muodostuvat erilaisista korttelivariaatioista. Jokaisella alueella on oma luonteenpiirteensä. Alueet vaihtelevat maiseman ja maaston mukaan sekä värien että kasvillisuuden avulla niiden identiteettiä voidaan vahvistaa.

On tärkeää löytää alueelliset vahvuudet ja käyttää ne hyödyksi tonttijaossa. Jokaisella tontilla tulee olla omat vahvuutensa. Tällä alueella vahvuudet löytyvät maisemasta ja ympäristöstä. Toiset haluavat uljaan rinnetontin ja rakentavat sinne yksilöllisen talonsa, toiset haluavat asumiseltaan yhteisöllisyyttä ja tiiviin naapuriverkoston. Asumisen monipuolisuus tulee ottaa huomioon jo kaavoitusvaiheessa. Tonttien käyttömahdollisuuksia tulisi lisätä esimerkiksi sallimalla piharakennuksien rakentaminen ja niiden muutostoinenpiteet.

ALUEIDEN VARIAATIO

Suunnittelualue jakaantuu neljään erilaiseen alueeseen. Kullakin on oma identiteetinsä, riippuen siitä kuinka ne sijoittuvat maisemaan ja suhteessa toisiinsa. Alueet ja niiden erityispiirteet esitellään tarkemmin alkaen sivulta 61.

Kuva 43. Väylähierakia

Kuva 44. Katutilan tunnelman vaihtelu tekee liikkumiskokemuksesta mielenkiintoisen. Välillä katu kulkee osana tiivistä rakennetta ja välillä se pujahtaa keskelle avointa maisemaa. Avoimessa maisemassa myös katu kulkee avoimena, puita tai muita istutuksia ole.

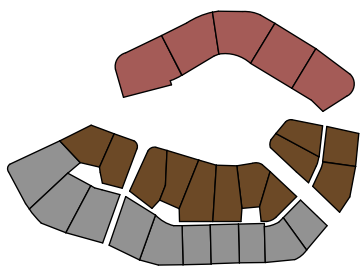
KATUTILAN VARIAATIOT

Uusi tiestö noudattelee maastonmuotoja ja tekee maiseman kokemisesta miellyttävää. Tieltä avautuvilla näkymillä on suuri merkitys kyläkuvan muodostumiselle.

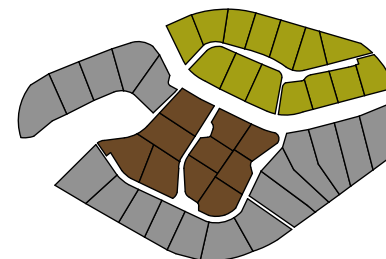
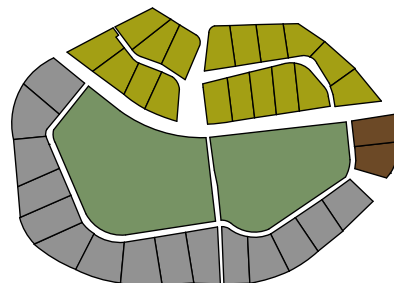
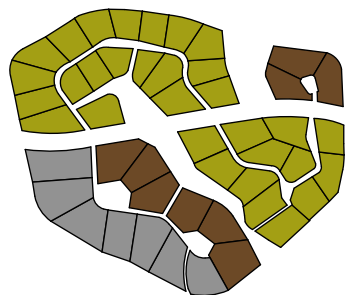
Alueen pääkatu on kokoojakatu, joka linkittää alueet toisiinsa ja toimii alueen selkärangana. Kokoojakadun molemminpuolin kulkevat kevyenliikenteenväylät. Katu kieturtelee vaihtuvien maisemien läpi.

Tonttikadut on pyritty mitoittamaan oleskelua varten. Elämä saa pursuilla pihakaduille. Rakentaminen on kiinni katulinjassa jolloin katutilasta muodostuu intiimiä oleskelu- aluetta. Etupihat ovat 1-3 metrin levyisiä, jolloin ne on helppo käsitellä ja kukin voi personalisoida tilan haluamallaan tavalla. Tämä tuo vaihtelua katutilaan ja lisää ihmisten välistä kanssakäymistä. Tonttikaduilla on myös erilaisia yhteisiä tiloja ja pieniä aukioita. Ne mahdollistavat satunnaiset kohtaamiset sekä yhteisen toiminnan.

Kuva 45. Korttelivariaatiot

- KYTKETTY ERILLISTALOT
- PIHAKATU
- PIHAPIIRI
- MAISEMA/RINNE
- MAISEMA/PELTO

KORTTELIVARIAATIOITA

Asuminen on osa arkipäiväistä elämää, jossa asunto laajentuu piha-alueiksi, kaduiksi ja asuinalueiksi. Alueen sisälle muodostuu erilaisia korttelivariaatioita. Korttelialueilla on eriaisteisia julkisuustiloja joiden välillä asukkaat voivat valita halutun sosiaalisuuden asteen. Asuinalueilla tulee olla riittävästi kohtaamispaikkoja, jotka kannustavat yhteisöllisyyteen. Esimerkiksi pienet aukiot, yhteiset korttelipihat, leikkipuistot sekä yhteinen katutila mahdollistavat suunnitellut sekä sattumanvaraiset kohtaamiset.

Erilaisia korttelityyppejä on neljää erilaista. Korttelityyppien vaihtelulla on haettu sitä miten alue kokonaisuudessaan istuu maisemaan.

KYTKETTY ERILLISTALOT muodostavat alueen keskuksen. Niiden arvo on asumisen joustavuudessa.

PIHAKATU korttelit muodostavat uuden rajan rakentamisen ja olemassaolevan maiseman kanssa. Pihakatukortteleiden avulla rajapinnasta saadaan elävä ja mukautettua se alueen maastonmuotoihin. Kortteleiden arvo on yhteisöllisyydessä ja elävässä katutilassa.

PIHAPIIRI tontit jäävät alueiden keskelle ja muodostavat pihapiirejä. Niiden arvo on persoonallisuudessa ja yhteistilojen mahdollisuuksissa. Pihapiiri mahdollistaa hyvin esimerkiksi eri sukupolvien asumisen samassa pihapiirissä. Rakentaminen voi olla taloyhtiömuotoistakin. Rakentamismääräykset eivät ole tiukkoja, sallitaan jossain määrin antaa kaikkien kukkien kukkia-tyyppiset talot.

MAISEMA korttelit sijoittuvat alueiden reunoille ja niiden arvo on tontin maisemaan avautuvissa näkymissä. Maisematontteja on kahta erilaista, suuret peltotontit ja rinnetontit.

PERHEET

- lapsia
- turvallisuus ja yhteisöllisyys tärkeitä
- tekemistä ja harrastusmahdollisuuksia
- lähiympäristö tärkeä

- helppoa asumista
- pienempi tontti riittää, perustalo
- yhteistiloja
- katutilan merkitys
- hyvä kevyenliik. yhteydet
- palvelut ja toiminta lähellä

PIHAKATU

PIHAPIIRI

VANHEMMAT ASUKKAAT

- hakee maaseudun rauhaa
- turvallisuus ja yhteisöllisyys
- pääsy palveluihin
- joukkoliikenteen ja lähipalveluiden merkitys suuri
- lähiympäristö tärkeä

- helppoa asumista
- pienempi tontti riittää, perustalo
- oma rauha
- naapuriapu
- hyvä kevyenliik. yhteydet
- palvelut ja toiminta lähellä

PIHAKATUTONTIT (REUNOILLA)

KYTKETYT ERILLISTALOT

OMAA TILAA HALUAVAT

- jotain uniikkia hakevat
- tontti ja talo tärkeitä
- perheet, lapset isompia, lapsenlapsia..
- joustavuutta asumisessa

- hieno tontti ja uniikki talo
- oma rauha
- hyvät yhteydet
- harrastusmahdollisuudet

MAISEMATALOT

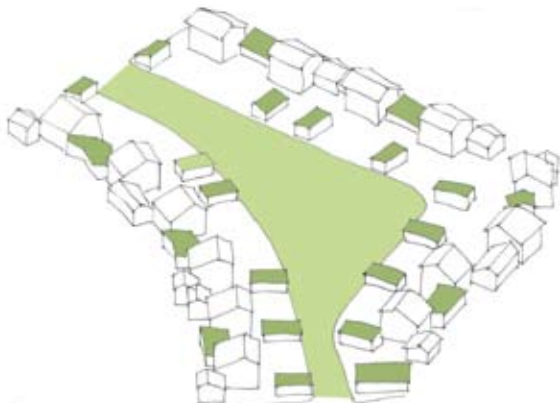
PIHAPIIRIT (JOSSAIN KOHDISSA)

MUUT

- palveluiden tarjoajat ja etätyöläiset
- yksineläjät

- oma tilansa työntekoon
- helposti saavutettavissa
- jaettavia tiloja

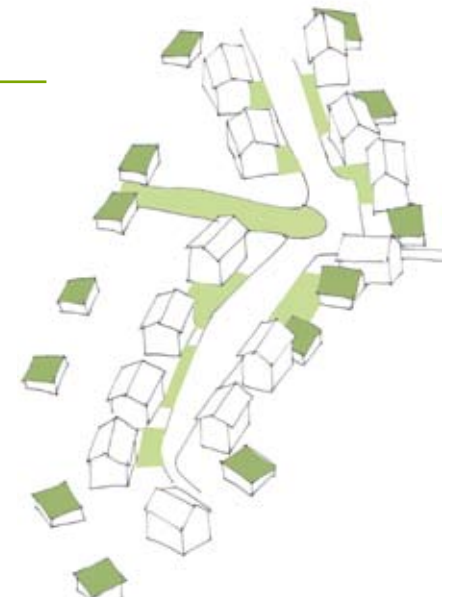
KYTKETYT ERILLISTALOT

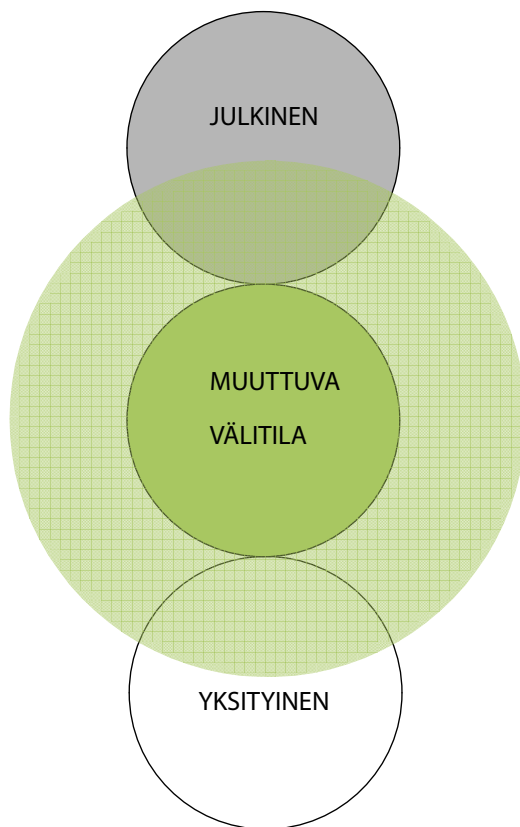
Kuva 46. Kytkeytyt erillistalot

Kuva 47. Pihapiiri

Kuva 48. Pihakatu

Kuva 49. Joustavuuden tasot.

3. JOUSTAVUUS

Joustavuutta löytyy eri tasoilta. Joustava alue kestää aikaa ja sopeutuu muutoksiin, se muuttuu asukkaiden ja heidän muuttuvien tarpeiden myötä. Asukas voi rakentaa juuret asuinpaikkaansa, jos tietää että siellä voi asua pitkään. Sitä kautta asuinalue saa aivan uusia merkityksiä ja siitä halutaan pitää huolta. Rakentamisen joustavuus tulee huomioda jo kaavoitusvaiheessa, sen pitää mahdollistaa lisärakentaminen ja tilojen muunneltavuus.

JOUSTAVUUDEN TASOT

JULKISET TILAT

Julkiset tilat alueella, aluepuistot, kokoojakuja ja kokoojakadun aukiot, tarjoavat maankäytön joustavuutta alueelle. Ne voivat palvella vuodenaikasta ja kellonajasta riippumatta alueen tarpeita laajemminkin. Riittävä vapaa tila mahdollistaa monenlaisen toiminnan ja on täten maankäytöllisesti joustava. Myös julkinen rakennus voi tarjota joustavuutta, toisaalta joustavuus on sen olemassaolon edellytys. Tällainen rakennus voi olla esimerkiksi kylätalo.

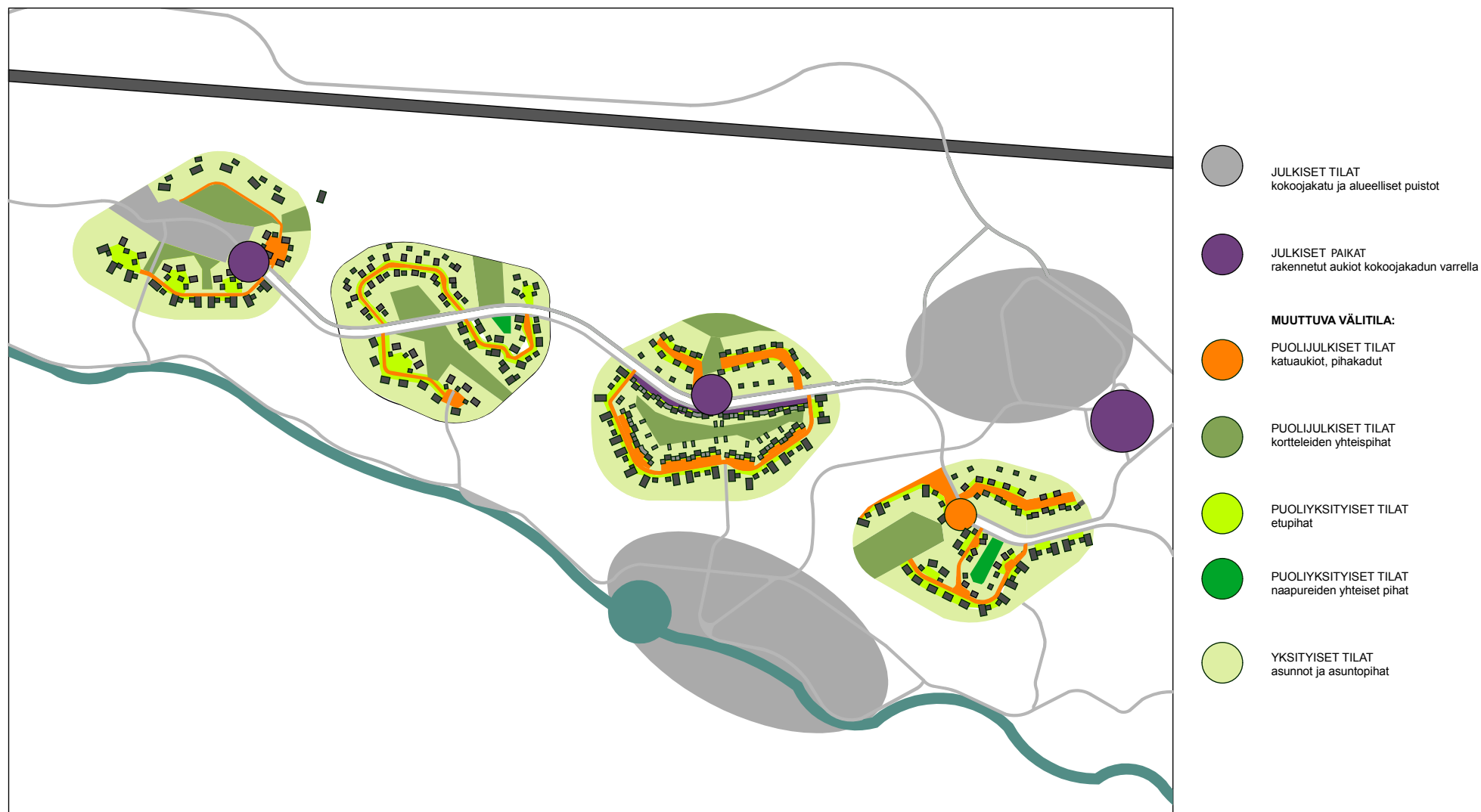
MUUTTUVAT VÄLITILAT

Vaihtuvat tilat julkisten ja yksityisten tilojen välillä ovat mielenkiintoinen alue asuinalueella. Välitila voi olla joko puoliyksityistä tai puolijulkista tilaa, sen merkitys välittäjänä tilana siirryttäessä julkisuusasteesta toiseen, on tärkeä. Tässä suunnitelmassa joustavat välitilat sijoittuvat tonttikatujen pikku aukioille, pihakaduille sekä asuntojen etupihoille.

YKSITYISET TILAT

Rakennussuunnittelussa joustavuus on huomioitu muunneltavina tiloina. Asuntopohjat on esitetty kaavioina ja niihin on merkitty mahdollisen muunneltavan tilan paikka. Kuten asumisvisiossa todettiin etätö ja yksityistynyt vapaa-ajanvietto lisäävät tarvetta kodin sisäisiin työhuoneisiin ja harrastetiloihin. Kodin rooli vapaa-ajanviettopaikkana on edelleen vahvistunut. Joustavuutta tarvitaan niin asunnon sisällä kuin jaettuina tiloinakin. Asuntojen pohjakaaviot esitellään käsikirjassa alkaen sivulta 71.

Kuva 50. Julkisuushierarkia.

Kuva 51. Sama paikka, monta eri käyttömahdollisuutta.

KUMMUT JA KENTÄT

TAPAHTUMAPAIKKOJA

SIRKUS

MAATILATORI

TURNAUKSIA

PELTOJOOGA

KOIRATREFFIT

TALVIRIEHA

VISUAALINEN PAIKKA MAISEMASSA

KORTTELITALO

ALUEELLINEN INFOISTE

PÄIVÄKOTI

ETÄTYÖTILAT

ILTATOIMINTAA

PÄIVÄKAHVIKUPPILA

JULKISTEN TILOJEN JOUSTAVUUS

Joustava julkinen tila mahdollistaa monenlaisia tapahtumia ja tuo virikkeitä alueelle. Joustava tila on monikäyttöinen ja se palvelee yhtäläillä hiljaisena aikana kuin suuremmissa tapahtumissakin.

Uudella asuinalueella maankäytön joustavuus mahdollistaa toimintojen sekoittumisen. Ympäri vuotinen käyttö julkisilla paikoilla lisää niiden viihtyvyyttä. Eräs pohdintaa herättänyt aihe on maiseman säilyminen avoimena viljelyn väistyessä. Yksi mahdollisuus on toimintojen tuominen ”pelloille”. Pelikentät ja viherkummut ovat keino pitää maisema avoimena ja tukevat alueen julkista luonnetta.

Keskuspuisto on alueen toiminnallinen keskus ja siellä on paikka julkiselle rakentamiselle, esim. korttelitalolle. Keskuspuisto sijaitsee liikenteellisessä solmukohdassa ja on kaikkien helposti tavoitettavissa. Sinne on myös turvalliset kevyen liikenteen yhteydet jolloin lapsetkin voivat käydä puistossa leikkimässä ominpäin. Keskuspuiston toimintaa tukee myös pelikentät.

Viereisissä listoissa ajatuksia mitä Tiisalan julkiset alueet voisivat pitää sisällään.

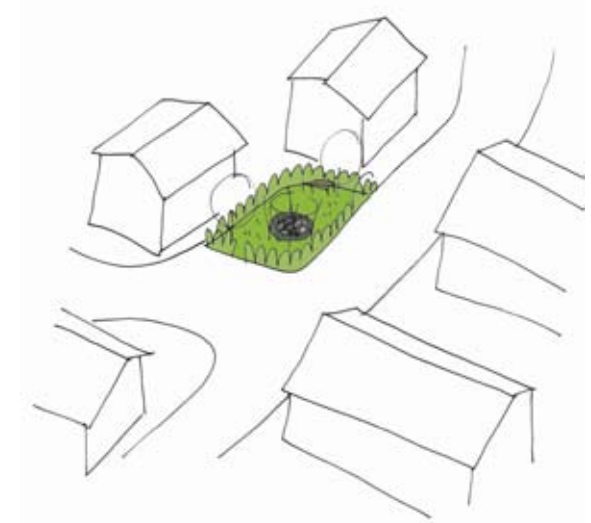
KATUAUKION ERILAISET KÄYTTÖMAHDOLLISUUDET

Kuva 52. Joku voi ottaa tilan omaan käyttöönsä joko hetkellisesti tai pidemmäksi aikaa. Esim. pyöräkorjaamo kesäisin ja yhteinen verstaas talvisin.

Kuva 53. Tilan voi suunnitella yhteiseksi edustuspihaksi. Hoito on jaetusti helpompaa ja suurempi määrä ihmisiä saa nauttia siitä.

Kuva 54. Kaikkea ei tarvitse kaikkien omistaa. Esim. yksi trampoliini kadulla riittää.

MUUTTUVAT VÄLITILAT

PUOLIJULKISET TILAT: katuaukiot, pihakadut, kortteleiden yhteispihat

PUOLIKSITYISET TILAT: etupihat ja naapureiden yhteiset pihat

JOUSTAVUUS VÄLITILOISSA

Tiiviillä alueilla katutilalla on suuri merkitys oleskelupaikkana. Tarpeiden mukana muuttuva tila tukee yhteisöllisyyden muodostumista korttelin asukkaiden kesken. Yhteistilojen käyttömahdollisuudet ovat rajattomat. Yksityisimmillään se voi olla osa jonkun asuntoa tai julkisimmillaan se on osa katutilaa. Eniten joustoa löytyy puolijulkisten tilojen käytössä. Tällaisia tiloja ovat pienet katuaukiot, pihakadut ja kortteleiden yhteispihat. Yllä olevat kuvat esittävät katuaukion joustavuutta erilaisiin käyttötarkoituksiin.

Myös puoliyksityisissä tiloissa kuten etupihoilla ja naapureiden kanssa jaetuissa pihoiissa löytyy joustavuutta. Naapureiden kesken jaettavia tiloja voi olla esimerkiksi yhteinen ulkosauna, vierasmaja, työhuone, verstaas tms.

4. PAIKKOJEN LUOMINEN

Paikalla, jossa sekä yksilö että yhteisö elävät ja toimivat, voidaan sanoa olevan erityinen luonne: Genius Loci, paikan henki. Paikan henki voi koostua fyysisten piirteiden lisäksi myös ihmisten läsnäolosta ja heidän jättämistään jäljistä. On tärkeää huolehtia yksilön tarpeista, jotta saavutetaan koko yhteisön toimivuus. Yksilö on osa yhteisöä ja toisinpäin. Yhteisö pystyy muodostamaan omaa viisautta, joka kehittyy ajan ja kokemusten myötä. Yhteisö on elävä organismi. Paikan hengen kunnioittaminen vaatii tasapainoilua uuden ja vanhan välillä ja sen ymmärtäminen luo pysyvyyttä alueelle.

Asukkaille tulee antaa mahdollisuus personalisoida tilaa ja tehdä siitä oman näköisensä. Jonkinasteinen kädenjäljen jättäminen tulisi olla mahdollista kaikissa tiloissa. Yhteisesti ”vallattavat” puolijulkiset tilat ja asuntojen pienet etupihat antavat hyvän mahdollisuuden oman tilan personalisointiin. Erilaiset etupihat tuovat elävyyttä ja väriä katutilaan, mutta eivät kuitenkaan riko kokonaisuutta.

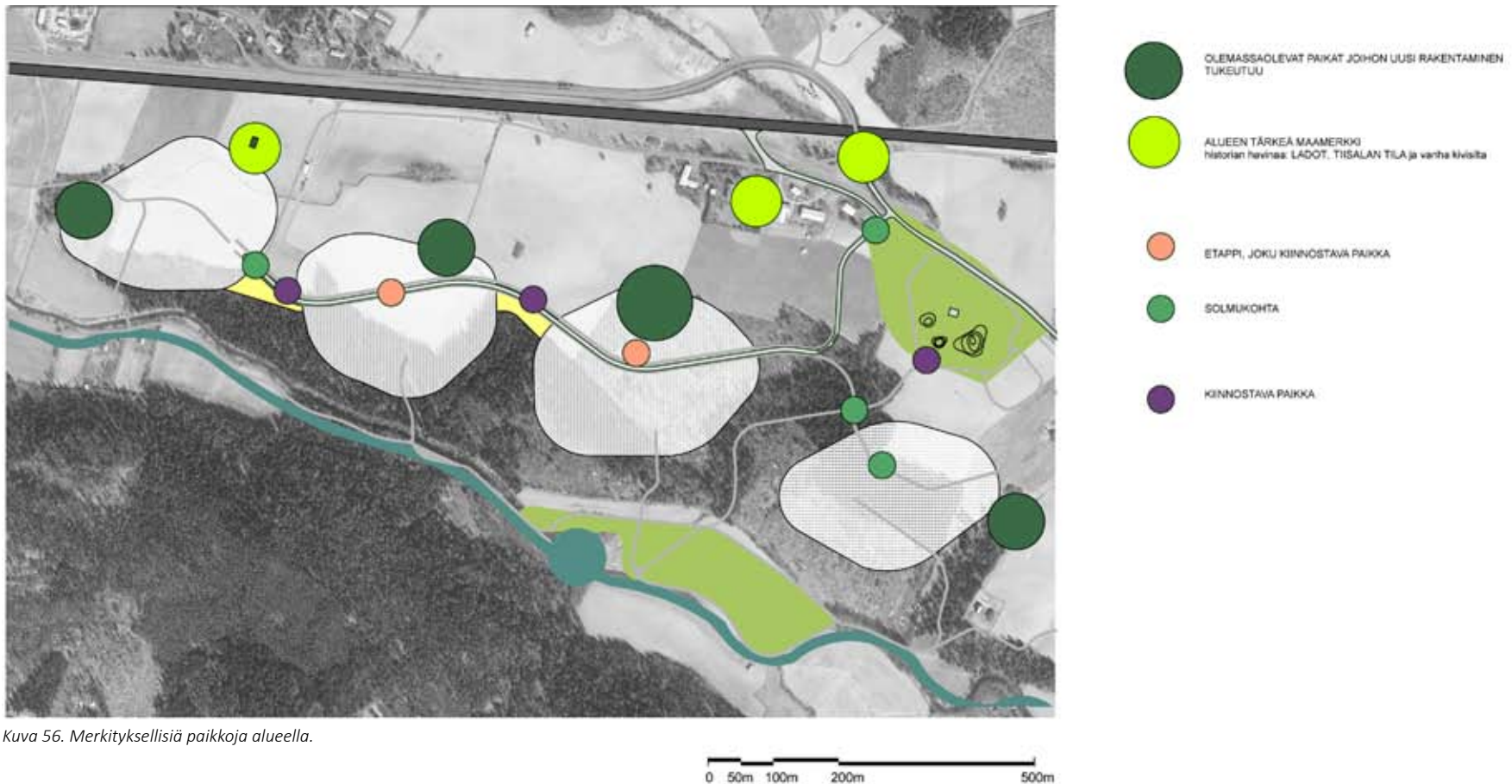
Mikä on Tiisalan paikan henki?

Suunnittelualue on suurilta osin rakentamatonta, joten Tiisalan paikan henki muodostuu suureksi osaksi sen luonnosta ja maisemasta. Sijainti kahden kylän välissä ja alueelle näkyvät vanhat pihapiirit, tuovat kuitenkin mieleen vanhan kylämiljöön tunnelmaa. Tähän kuuluvat mutkittelevat tiet, pihapiirit, kylänraitti sekä avoin peltomaisema. Nämä elementit voivat ihan hyvin jatkua myös Tiisalan kohdalla.

Alueen rakennukset ovat selkeän muotoisia, mutta niiden muodostamat kokonaisuudet hyvin monimuotoisia ja ne kätkevät sisälleen monta erilaista paikkaa. Rakennusten värimaailma on maanläheinen ja rakennusmateriaalina puu. Rinteeseen rakennetaan rinnetalo ja tilat sijoitellaan näkymien mukaan. Tärkeää on antaa luonnon tulvia sisälle ovista ja ikkunoista. Kumpuilevassa peltomaisemassa piilee tämän paikan henki. Latojen sekä Tiisalan tilan rakennusten lisäksi alueella historiallisina maamerkkeinä on vanha kivilaita, joka raivataan esiin ja otetaan osaksi kevyen liikenteen verkostoa. Näin vanha unholaan jäänyt silta herätetään henkiin ja siitä muodostuu varmasti merkityksellinen paikka alueella.

Suunnittelualueella voidaan tukea paikan hengen muodostumista rakentamalla selkeitä paikkoja jotka jollain tapaa koskettavat ja jäävät mieleen. Kiinnostavia paikkoja ympäristössä on alueiden rajapinnat. Uuden rakentamisen myötä rajapinta muuttuu tai kehittyy kokonaan uusi raja. Solmukohdat muodostuvat luonnollisesti liikenteellisiin risteyskohtiin ja niihin voi ympäristön suunnittelussa panostaa. Myös kiinnostavat etapit pitävät mielenkiinnon yllä ulkoillessa.

Kuva 55. Alueen identiteettiä voidaan vahvistaa yhtenäisillä rakennustapaohjeilla.

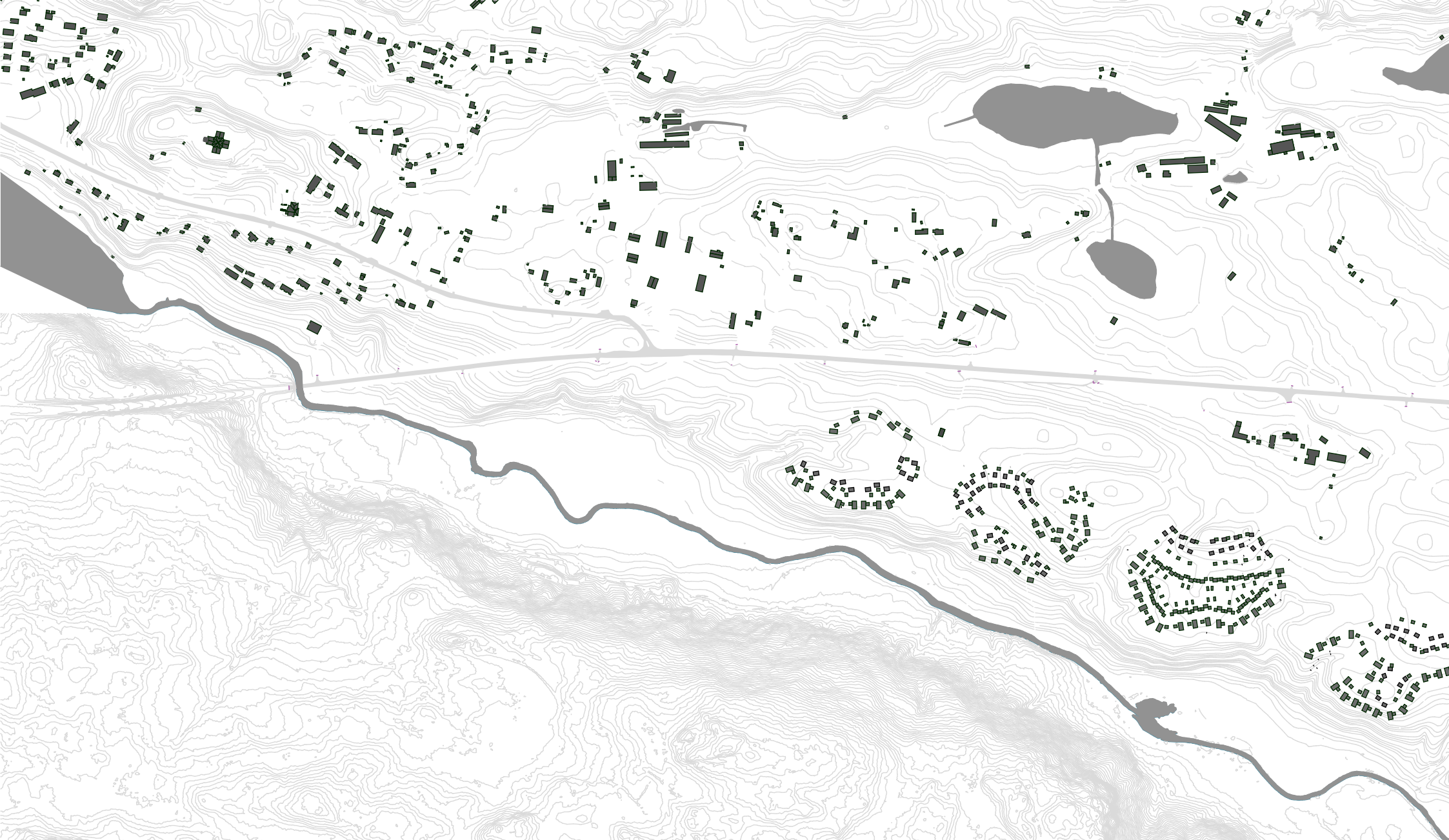
Kuva 56. Merkityksellisiä paikkoja alueella.

Miten Tiisala eroaa muista kylistä ?

Suunnitelma ei yritä olla mikään maailmoja mullistava, vaan realistinen vaihtoehto alueen kehittymiseksi. Tutkimalla historiaa ja huomioimalla paikan henki saadaan rakentaminen juurrutettua paikkaansa, eikä se jää vain joksikin päälleliimatuksi ja yleispäteväksi omakotitalomatoksi. Alueella on tarjota kaikki maaseudun hyvät puolet. Maaseutu kutsuu kaikkia.

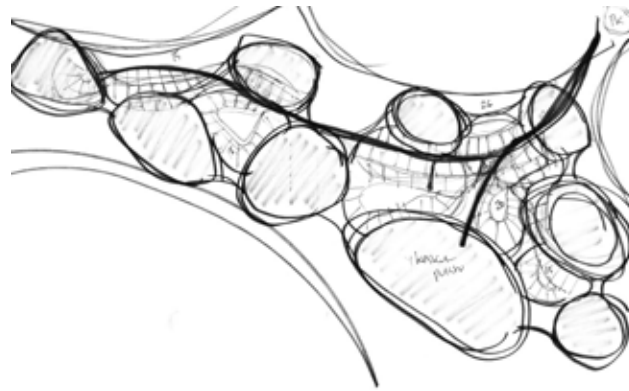
Nyt on esitelty suunnitelman tavoitteet, seuraavassa osassa esitetään suunnitelmat. Tämä suunnitelma on yksi idealuonnos pohjustukseksi tarkemmille suunnitelmille. Lopulliseen aluesuunnitteluun tulisi ottaa myös lähialueen asukkaat mukaan ja kuunnella heidän yhteisöllistä viisauttaan. Heillä on arvokasta tietoa alueeseen liittyvistä muistoista ja mielikuvista. Myös tulevien asukkaiden näkemykset antasivat suunnitelmille syvyyttä, mutta heidän tavoittamisensa tässä vaiheessa taitaa olla mahdotonta. Ehkä suunnittelukäsikirjan avulla voidaan esitellä hanketta ja sen myötä alueesta kiinnostuneet ihmiset pääsevät mukaan suunnitteluprosessiin.

Kuva 56. Rakeisuus 1:10 000

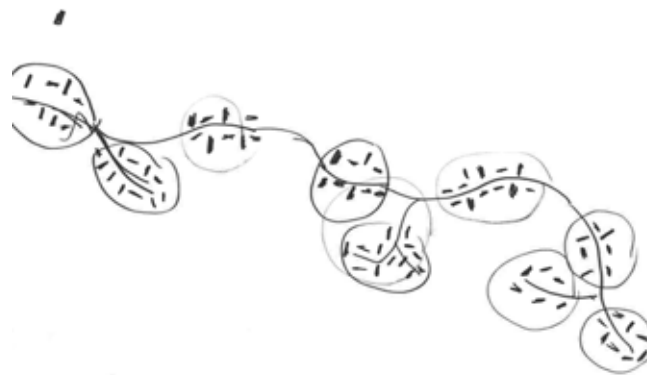

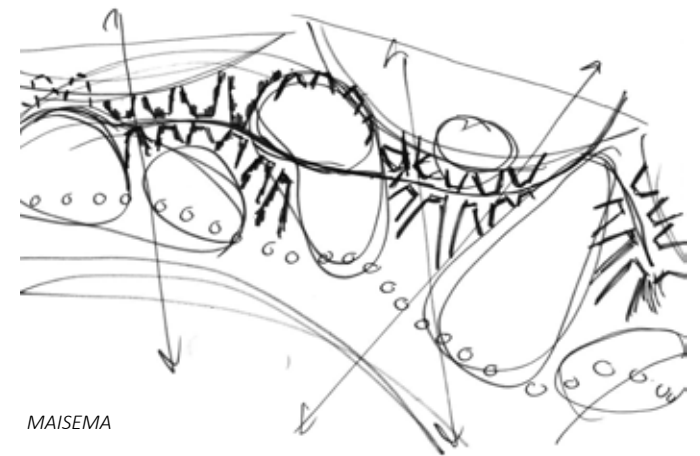
VIHERHELMET

SUURKORTTELIT

KYLÄNRAITTI

MAISEMA

Kuva 57. Muodonnakua ja luonnostelua.

YLEISSUUNNITELMA

Uusi rakentaminen jättää tilaa Tiisalan vanhalle tilalle ja muodostaa uuden reunan pellon ja metsän väliin. Reuna-alue on maisemallisesti erittäin merkittävä. Rakentaminen on jaettu neljään eri alueeseen, joita uusi kokoojakatu yhdistää. Alueille on pyritty luomaan omaleimaista, erottuvaa ja ympäristöä täydentävää rakentamista. Alueen jako pienempiin yksiköihin tekee siitä kylämäisen. Kyläkuulma tarjoaa sosiaalista ulottuvuutta ja paikalliskulttuuria sekä vapaa-ajan ja liikunnan iloa luonnossa.

MAISEMA

Uudet asuntoryhmät muodostavat saarekkeitä maisemaan, niiden sijainti on haettu olemassaolevista rajakohdista ja rakentamiselle suotuisista paikoista. Myös näkymien jatkuvuus ja maiseman avaruus on sanellut rakentamisen sijoittumisen. Alueelle on myös pyritty luomaan kiinnostavia näkymiä alueiden sisälle ja niiden lävitse.

Kortteleihin muodostuu omanlaatuinen ilmeensä alueen luonnonympäristön ehdoilla. Suunnittelualue on maastonmuodoiltaan hyvin vaihtelevaa ja rakentaminen sijoittuu niin pellon kuin metsänkin puolelle, sekä jossain kohdissa rinteisiin. Korttelit ovat vehreitä saarekkeitä peltomaisemassa.

KATUTILA

Ajoneuvoliikenne on keskitetty mahdollisimman tehokkaasti yhden kokoojakadun varteen, mistä kulku tonteille tapahtuu pihakatujen kautta. Kevyen liikenteen yhteyksiin on kiinnitetty erityistä huomiota ja verkosto mahdollistaa helpon ja turvallisen liikkumisen jalan tai pyörällä. Kokoojakatu kulkee ”kylän” läpi ja on liikkumiskokemuksena erittäin monipuolinen. Kevyen liikenteen väylät muodostavat erilaisia reittejä ja yhdistävät viheralueita toisiinsa. Kun matka rytmittyy kiinnostavista etapeista, liikkumis- ja ulkoilukokemus tulee mielekkääksi ja alueen hahmotettavuus helpottuu. Kokoojakatu muodostaa alueen rungon ja pihakatujen ympärille rakentuvat korttelit sijoittuvat helmiksi nauhaan.

Korttelin ydin on vapaasti polveileva pihakatu, jota tontit ympäröivät. Tonttikoko vaihtelee, mutta ajatuksena on saada katutilasta tiivis ja pihapiirimäinen. Pihakatu toimii

niin asukkaiden kulkuväylänä kuin yhteisenä kohtaamis- ja oleskelupaikkana. Pihakatua voi rikastaa erilaisin pintamateriaalein ja rakennelmin. Pihojen istutuksilla on suuri merkitys, erityisesti pienillä pihoilla sekä alueen kokonaisilmeen kannalta. Myös katutilan ja etupihojen käsittely sekä aidat, muurit, rakenteet ym. on otettava huomioon. Pysäköintitilat varsinkin väliaikaispysäköintiin osoitettu tila voi toimia pihakadulla leikki- tai pelitilana. Etupihat ovat rakennetumpia ja julkisempia kuin tonttien takapihat, joissa on tilaa yksityiselle oleskelulle.

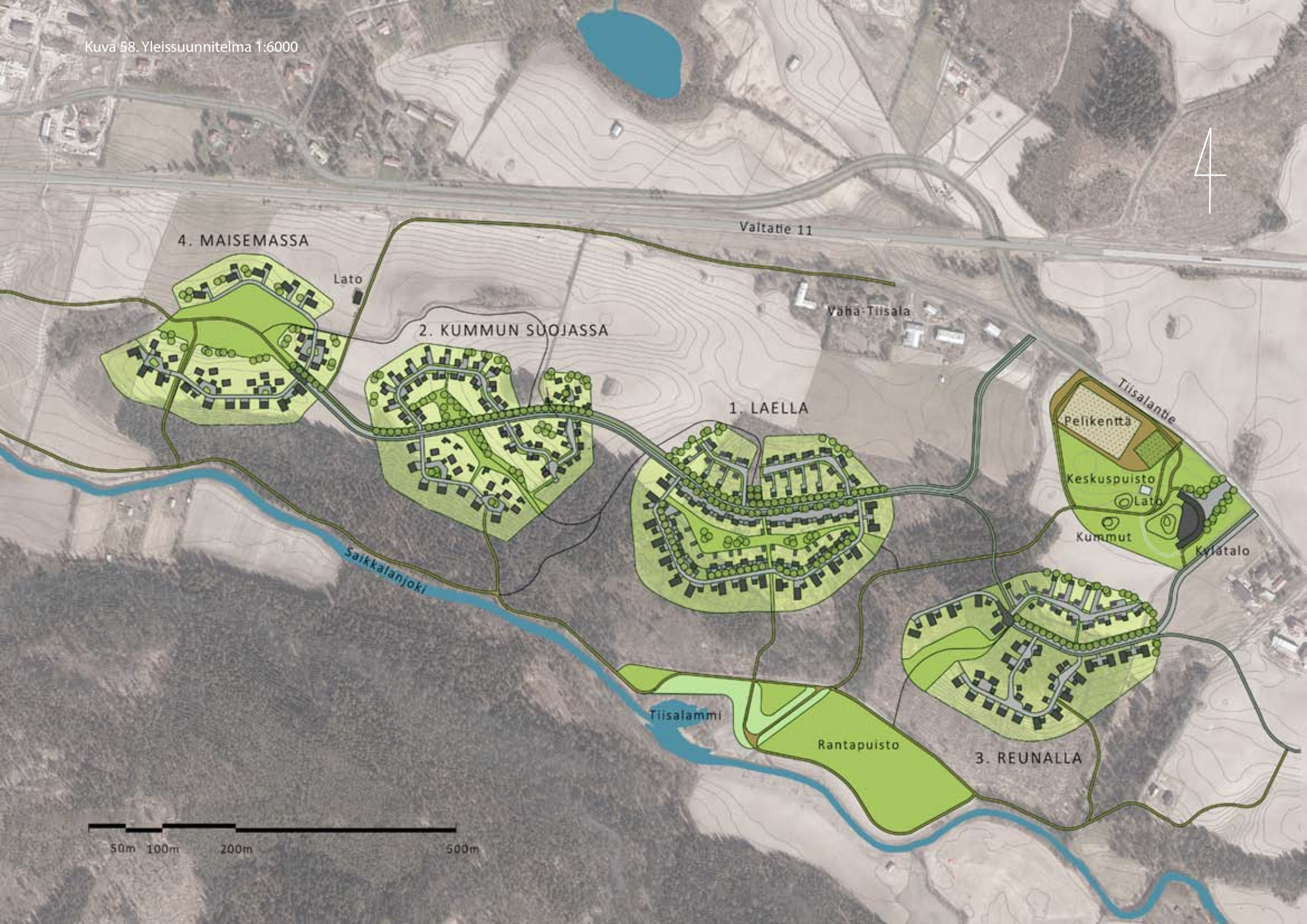
Katutila on elämää varten. Se on tontin jatke ja kohtaamis- ja tapahtumapaikka. Sen rajausta ja materiaalit vaikuttavat suuresti katutilan luonteeseen. Tämä puolestaan vaikuttaa siihen millaista elämää katutilaan syntyy ja minkä roolin se kullakin alueella ottaa.

RAKENTAMINEN YLEENSÄ ALUEELLA

Rakentaminen koostuu omakotitaloista ja niiden piharakennuksista entisajan pihapiirien hengen mukaan. Rakennukset sijoitetaan tontilla maaston muotojen ja näkymien sekä ilmansuuntien mukaan. Arkkitehtuuriltaan alueet eroavat toisistaan jonkin verran, mutta rakentamisen sovittaminen maisemaan ja juuri sille varatulle paikalleen tuovat varmasti riittävää variaatiota kokonaisuuteen. Kaikille tonteille on pyritty luomaan tiettyjä arvoja, esim. rinnetonteilla näkymät ovat ainutlaatuiset, mutta toisaalta tontti voi tuntua liian haastavalta joillekin. Toiset taas pitävät pihakatujen yhteisöllisyyttä arvokkaampana kuin jylhää rinnepihaa ja sen maisemia. Tonttien suunnittelussa on haluttu myös huomioida, että kaikilla olisi yhtäläinen mahdollisuus rakentaa alueelle. Tonttien koot vaihtelevat välillä 800 m² - 2200 m².

Rakennukset ovat pohjaltaan selkeän muotoisia ja harjakattoisia. Variaatiota saadaan talojen sijoittelulla tontin olosuhteet huomioiden ja vaihtelevilla pihapiireillä. Rakentaminen on modernia puurakentamista. Asumisen pitkä elinkaari on tärkeää alueelle juurtumisen ja siellä viihtymisen kannalta. Rakennuksia voidaan rakentaa eri vaiheissa, elämäntilanteen mukaan. Tämä tulee huomioida asemakaavaa laadittaessa.

Kuva 59. Uusi alue ilmakuvassa

MAISEMASSA

KUMMUN
SUOJASSA

LAELLA

REUNALLA

- NYKYINEN REUNA
- RAKENTEEN SISÄÄN
JÄÄVÄ UUSI REUNA
- NÄKYVÄ UUSI REUNA
- UUSI AVOIN TILA

Kuva 60. Uusi rakentaminen luo uuden reunan maisemaan. Maisemaa näkyväksi jäävä reuna istutetaan ympäristöön suojakasvillisuuden avulla. Kaikkea ei tarvitse peittää, rajaa vain hieman pehmennetään. Kartassa uudet avoimet tilat tulee suunnitella huolella, niiden merkitys maisemassa on suuri. Ne tulee säilyttää avoimena tilana. Uusi reuna tarjoaa kerroksellisuutta näkymään. Rajakohdassa on aistittavissa jotain uutta ja jotain vanhaa, vilahduksia uuden kylän olemassaolosta saa aueta maisemaan. Alueet on nimetty sen mukaan miten ne maisemassa sijoittuvat.

Kuva 61. Tunnelmakuva alueelta. Kytkeytyt erillistalot muodostavat alueelle tiiviin keskustan.

$$e = 0,20$$

Alueen keskellä tontit kuitenkin avautuvat luontoon, joko korttelipuistoon tai luonnontilaiseen metsään tai peltoon. Kytkettyjen erillistalojen tontit muodostavat kyläkeskustan. Kokoojakatu jakaa alueen kahtia. Alueen sisällä on paljon erilaisia reittivaihtoehtoja. Julkisuushierarkia on selvästi erotettavissa eri osien suhteen.

Kuva 62. OSA-ALUESUUNNITELMA 1:2000

Kuva 63. ALUELEIKKAUS 1:2000

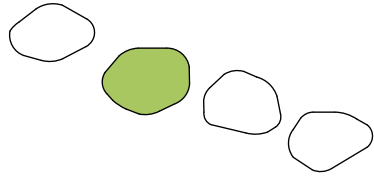

Kuva 64. Tunnelmakuva korttelipuistosta. Yhteinen piha kortteleiden välissä toimii alueen yhteisenä temmellyskenttänä.

ALUE 2. KUMMUN SUOJASSA

PIHAKATUTONTIT 31 KPL

PIHAPIIRITONTIT 9 KPL

MAISEMATONTIT 7 KPL

YHTEENSÄ: 47 KPL

TONTTIEN ALA YHT.: 45 300 m²

RAK.OIK.YHT: 7520 k-m² + 1920 k-m²

e = 0,20

Jatkettaessa matkaa keskusalueelta eteenpäin kurvataan seuraavalle alueelle, peltokummun taakse. Alue jää valtatieltä katsottuna suurilta osin kummun taakse suojaan. Lounaaseen laskevat rinteet avautuvat Saikkalanjoelle. Alueen sisäiset näkymät ovat hyvin vaihtelevia. Kokoojakadun pohjoispuolella pihakadut katsovat peltomaisemaa ja sisäpuolelle jäävät korttelit kätkeytyvät metsän suojaan. Aluetta halkoo yhteinen viheralue, jota on mahdollisuus käyttää esimerkiksi hedelmäpuutarhana.

Alueen läpi, nykyisen peltotien kohdalla, kulkee huoltotieyhteys alas keskuspuistoon. Tonttikadut muodostavat oman kiinnostavan reittinsä alueen läpi.

Kuva 65. OSA-ALUESUUNNITELMA 1:2000

valtatie

Kuva 66. ALUELEIKKAUS 1:2000

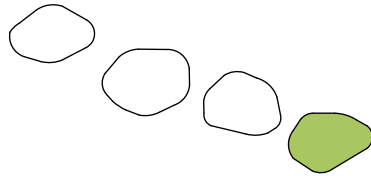

Kuva 67. Tunnelmakuva pihakadulta. Se on asukkaiden yhteinen olohuone ja omaa etupihaa voi muokata haluamallaan tavalla suhteessa katuun.

ALUE 3. REUNALLA

PIHAKATUTONTIT 14 KPL

PIHAPIIRITONTIT 10 KPL

MAISEMATONTIT 18 KPL

YHTEENSÄ: 42 KPL

TONTTIEN ALA YHT.: 44 350 m²

RAK.OIK.YHT: 6996 k-m²+ 1704 k-m²

e = 0,20

Tämä alue sijoittuu reunalle, metsän ja pellon rajavyöhykkeeseen. Alue toimii linkkinä itäpuolelle kaavoitetaville uusille alueille. Alueen sijainti on keskeinen vaikkakin se on osittain irrallaan kokoojakadusta. Se sijaitsee virkistysalueiden solmukohdassa, rantapuiston ja keskuspuiston välissä. Pihakatutontit rajaavat aluetta Tiisalanentielle päin. Tasaisella laella sijaitsevat pihapiiritontit ja alueen eteläpuolta reunustavat rinnetontit, jotka avautuvat alas rantapuistoon ja Saikkalanjoelle. Alueen yhteisenä viheralueena toimii rannasta nouseva metsäinen notkelma, jonka pohjalla kulkee pieni puro. Maastonmuodot ovat reunalla jyrkkiä, joten tontit ovat mahdollisimman luonnontilaisia.

Kuva 68. OSA-ALUESUUNNITELMA 1:2000

valtatie

Kuva 69. ALUELEIKKAUS 1:2000

Saikkalanjoki

Kuva 70. Tunnelmakuva maisematonteista. Rakennukset jäävät pengerryksen suojaan.

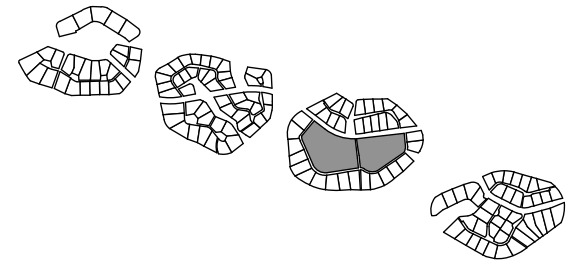
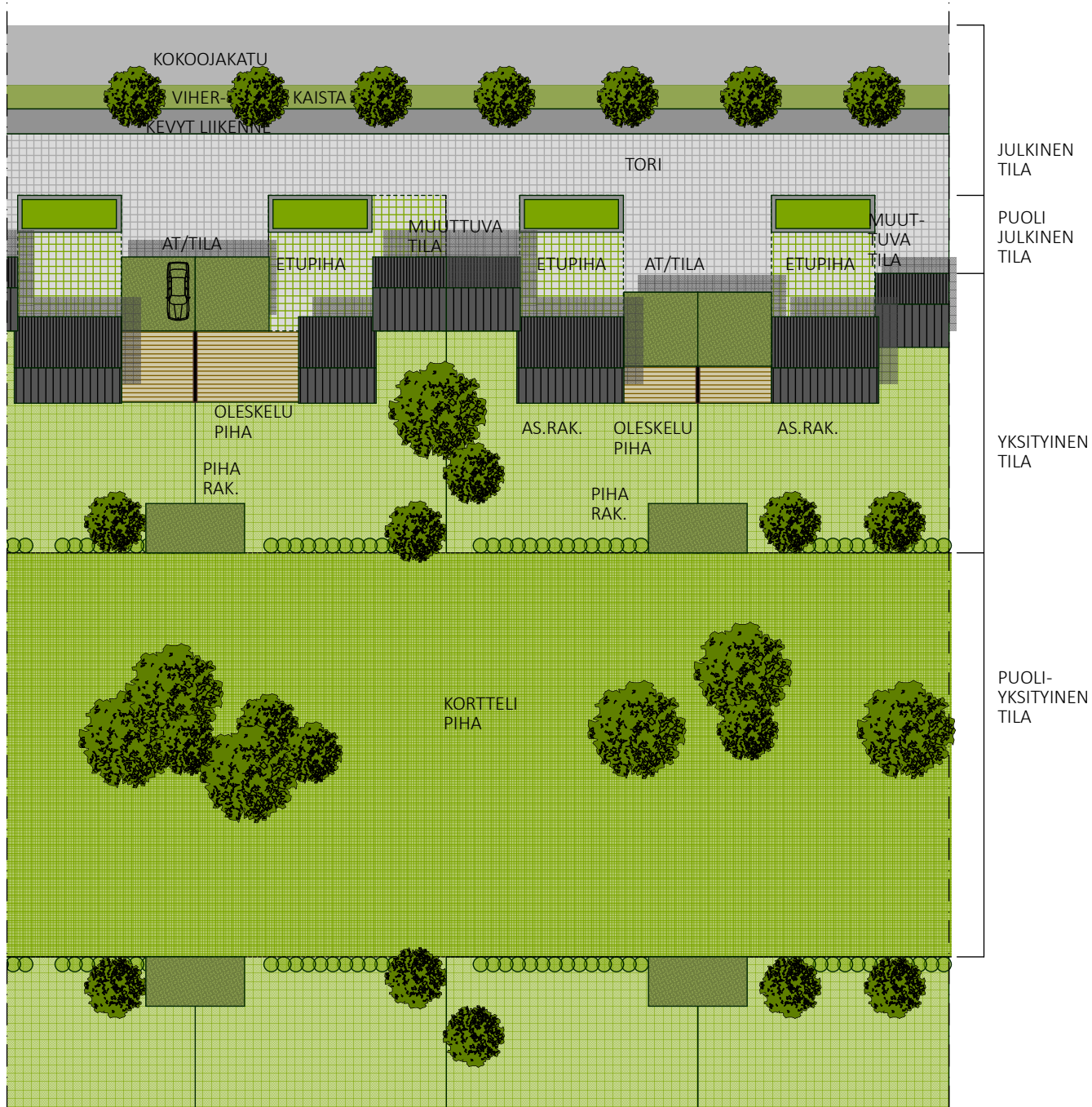
Maisematontit muodostavat reunan tiiviimmän rakentamisen ja avoimen maisema välille. Kokoojakadun päätteellä on pieni aukio ennen laajempaa puistoaluetta, joka jatkuu kohti Uotsolaa.

valtatie

Saikkalanjoki

KYTKETTYJEN ERILLISTALOJEN TONTTI

tonttien koot: 9500 m² ja 13 500 m²

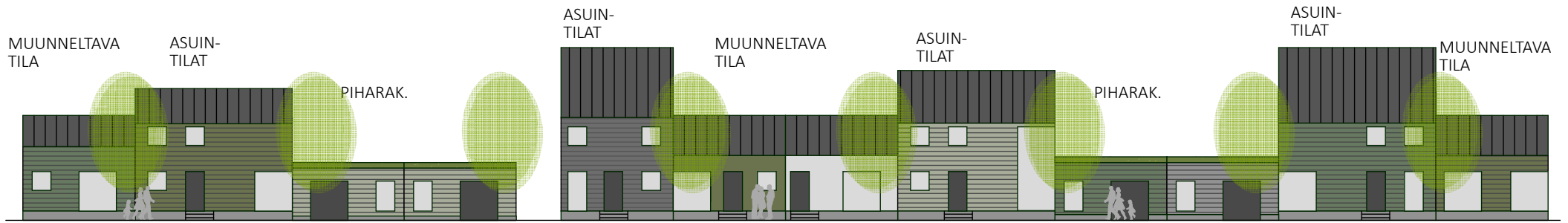
asuntojen kerrosala: 86 m²-186 m²

lisätilan kerrosala: 36 m² - 72 m²

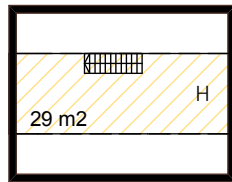
Asuinrakennukset avautuvat kokooajakadulle ja niiden eteen muodostuu puolijulkinen toritila. Toritila tukee asuntojen kylkeen rakennettujen työtilojen tms. toimintaa. Ne voivat toimia myös lähialueen pienimuotoisina tapahtumatoreina. Torialue on erotettu kokooajakadusta omaksi väyläseen viherkaistan avulla. Myös keveyen liikenteen väylä kulkee torin puolella. Asunnon viereisillä lisärakennuspalikoille voidaan tehdä oma sisäänkäynti, jolloin ne voivat toimia myös erillisinä asuntoina. Palikat voivat olla myös osa asuntoa, jolloin kulku niihin käy sisätilojen kautta.

Rakennukset rajaavat julkisemman katutilan tehokkaasti yksityisestä piha-alueesta. Kaikki asuntopihat avautuvat suurempaan korttelipihaan. Suora yhteys laajempaan viheralueeseen saa myös pienen pihan tuntumaan suuremmalta. Asuntopihan puolella on piharakennus, jonka naapuritontit voivat keskenään jakaa. Sinne on mahdollista sijoittaa tiloja, esimerkiksi pihasauna tai vierastupa. Puoliavoin korttelimalli mahdollistaa turvallisen ja suojaisan lähiympäristön.

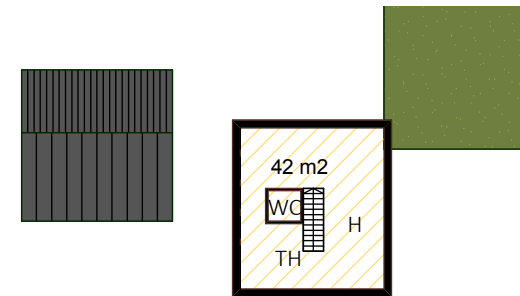
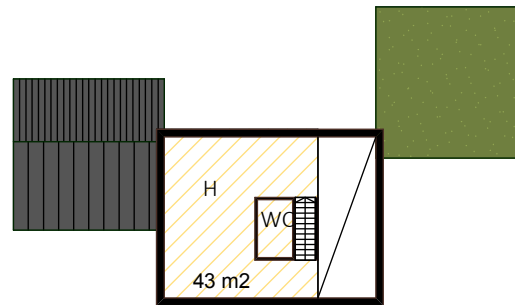
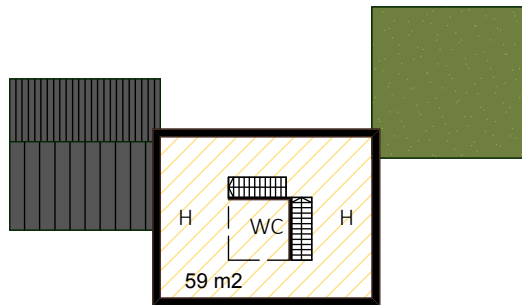
Kuva 74. JULKISIVUKAAVIO 1/300

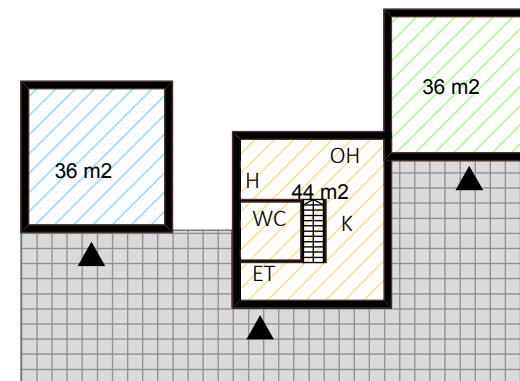
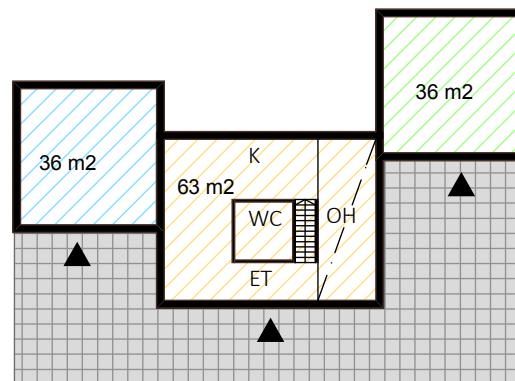
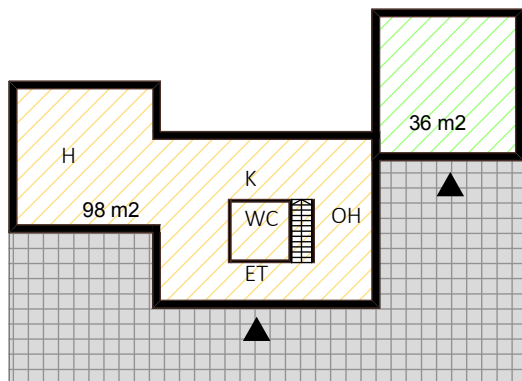
Kytettyjen erillistalojen korttelialue voidaan toteuttaa aluerakentamisena. Asuinrakennukset vaihtelevat pinta-alaltaan ja kerroskorkeudeltaan asukkaan tarpeen mukaan, rakennuksen maksimi ulkomitat ovat 7 m x 9 m. Lisätilapalikan koko on 6 m x 6 m ja niitä on mahdollisuus rakentaa asuinrakennuksen molemmin puolin. Lisäpalikat mahdollistavat erillisen yksiön tai työtilan, piharakennus voi toimia autotallina tai varastona tai vaikka pihasaunana. Lisäpalikka on myös mahdollista jakaa naapurin kanssa.

ULLAKKO

Kuva 75. POHJAPIIRROSAAVIOT 1/300

YLÄKERTA

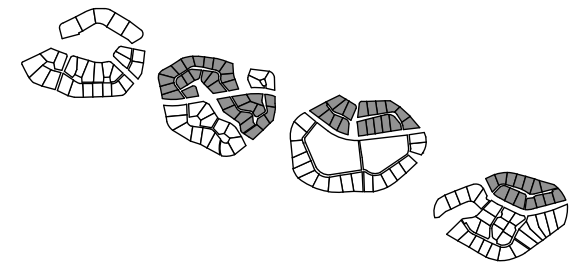

MAANTASOKRS.

VER 1.
ISO ASUNTO JA
AUTOTALLI/VARASTO

VER 2.
ASUNTO, TYÖHUONE JA AUTOTALLI/VARASTO

VER 3.
PIENI ASUNTO, ERILLINEN YKSIÖ JA
PIHASAUNA/VIERASHUONE

PIHAKATUTONTTI

tonttien koko: 850-900 m²

asuntojen kerrosala: 86-186 m²

lisätilan pinta-ala: 36 m²

Pihakatutontit sijoittuvat maisemassa valtatie puolelle ja muodostavat uuden rajan rakentamisen ja olemassa olevan luonnon välille. Tämä uusi rajapinta on ollut lähtökohtana pihakatujen suunnittelussa. Näkymä tielle rakentuu kerroksellisesti ja ei näin erotu maisemasta liiaksi. Pihakadut taipuvat myös hyvin noudattamaan alueen korkeusvaihteluita.

Pihakatujen rakenne tukee myös yhteisöllisyyden syntymistä. Katu ja puolijulkinen etupihavyöhyke muodostavat alueelle yhteisen oleskelutilan. Etupihat ovat 3 metrin levyisiä, ja asukkaat voivat käsitellä sen mielensä mukaisesti. Vyöhykkeen tulee olla jollain tapaa käsitelty tai rakennettu, jotta katutilasta tulee yhtenäinen ja viihtyisä, ja joka erottuu selkeästi tontin yksityisestä pihasta. Etupihan korotetut istutusaltaat voivat toimia penkkeinä, tai alue voi olla laatoitettu pelitilaksi. Pihakadut seuraavat alueen maaston muotoja ja kulmiin muodostuu pieniä katutilan laajennuksia.

PIHAKADUN RAKENNUKSET

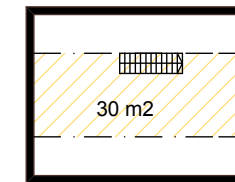
Arkkitehtuuriltaan pihakatutalot ovat suorakulmaisia ja kompakteja. Yksityisimmät tilat sijaitsevat toisessa kerroksessa ja oleskelutilat ja asunnon julkisemmat tilat maantasokerroksessa. Sisäänkäynti on kadun suuntaan, näin saadaan katutilaan lisää eloa. Piharakennus toimii asunnosta irrallisena muunneltavana tilana. Se voi olla autotalli, varasto tai työtila.

Pihakatutalojen väritys on yhtenäinen koko kadun alueella, jotta näkymät laajemmalle maisemaan säilyvät yhtenäisenä.

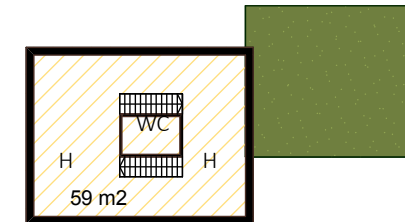
Asuinrakennus sijaitsee jonkin sivunsa suuntaisesti kiinni etupihan käsiteltävässä vyöhykkeessä ja sisäänkäynti aukeaa kadulle. Näin puolijulkinen tila rajautuu selkeästi yksityisestä pihasta.

Pellolle ja avoimeen näkymään avautuvat tontit rajataan maisemasta porrastetusti. Tontin pellon puolelle sijoitetaan matala piharakennus ja suojavihervyöhyke. Tonttia ei tarvitse rajata kokonaan puilla ja pensailla. Yksittäiset puut ja pensaat sekä piharakennuksen viherkatto istuttavat uudet rakennukset maisemaan.

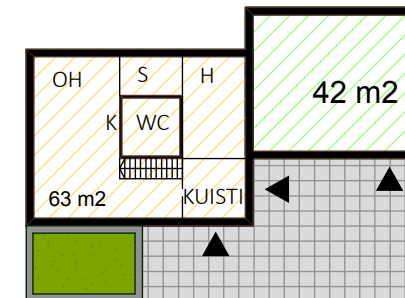
Piharakennukset rajaavat tontteja myös kokoojakadun puolella. Jos tonttia reunustaa yhteinen korttelipuisto, myös piharakennus on kiinni katulinjassa. Näin saadaan pidemmät ja yhtenäisemmät näkymät tontin sisälle.

ULLAKKO

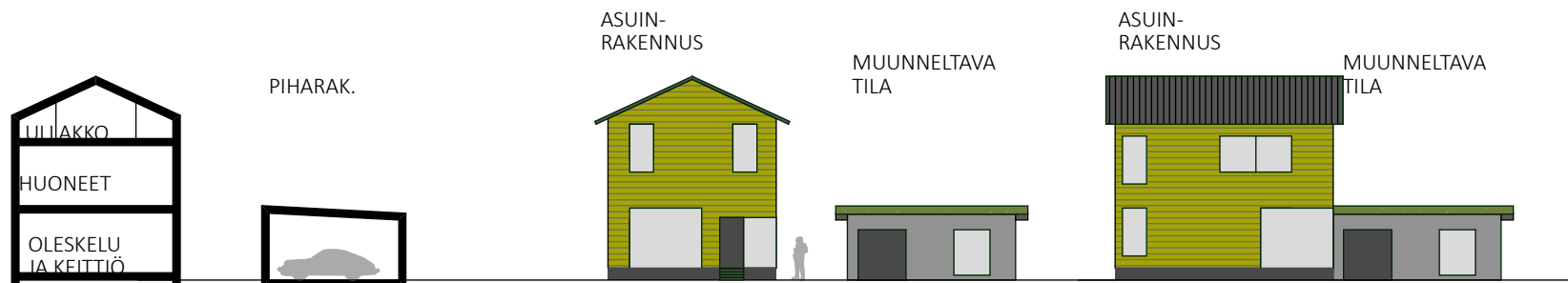

YLÄKERTA

MAANTASOKRS.

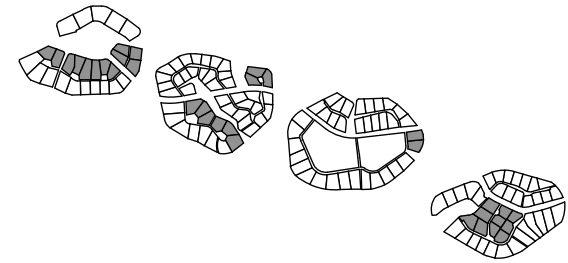
kuva 77. POHJAPIIRROSAAVIO 1/300

Kuva 78. JULKISIVU JA LEIKKAUSKAAVIO 1/300

Kuva 79. TONTTIKAAVIO 1/500

PIHAPIIRITONTIT

tonttien koot: 800 m² - 1500 m²

kerrosala: 150 - 175 k-m²

muunneltavan tilan kerrosala: 36 k-m², lisäksi muita piharakennuksia

Pihapiiritontit jäävät alueiden keskelle ja muodostavat sinne vaihtelevia pihapiirejä. Niiden arvo on persoonallisuudessa ja yhteistilojen mahdollisuuksissa. Pihapiiri mahdollistaa hyvin myös sukupolvien asumisen samassa pihapiirissä. Pihapiirit muodostuvat tonttikadun pikku aukion ympärille. Yhteinen tila on puolijulkinen kohtaamispaikka ja asukkaat voivat vaikuttaa aukion käyttöön. Asuntojen piharakennukset avautuvat yhteistilaan ja asuinrakennukset jakavat tontin etupihan julkisemman puolen selkeästi pihan puolen yksityisestä pihasta. Asuinrakennukset sijoitetaan tontilla näkymien ja maastonmuotojen mukaan.

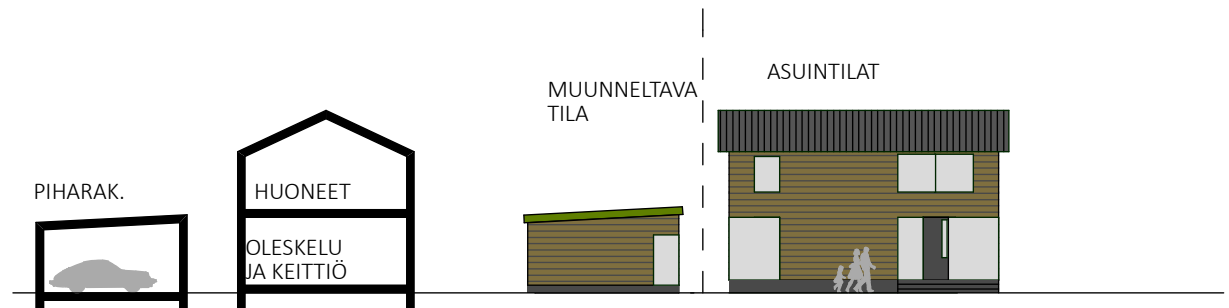
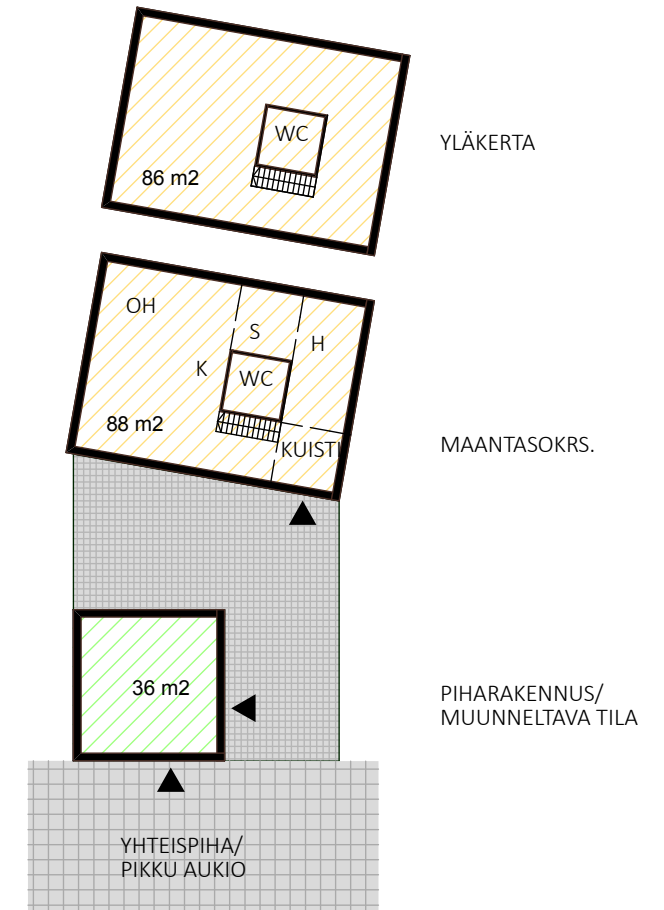
PIHAPIIRIN RAKENNUKSET

Vapaasti sommitellut rakennukset aukion ympärillä antavat korttelille pihapiirimäistä tunnelmaa. Myös tonttikadun toisella puolella olevat maisematontit voivat liittyä osaksi pihapiiriä. Aukio rajautuu joka puolelta rakennuksiin ja tilantuntu on läsnä. Pihapiiritontit sopivat myös ryhmärakentamiseen.

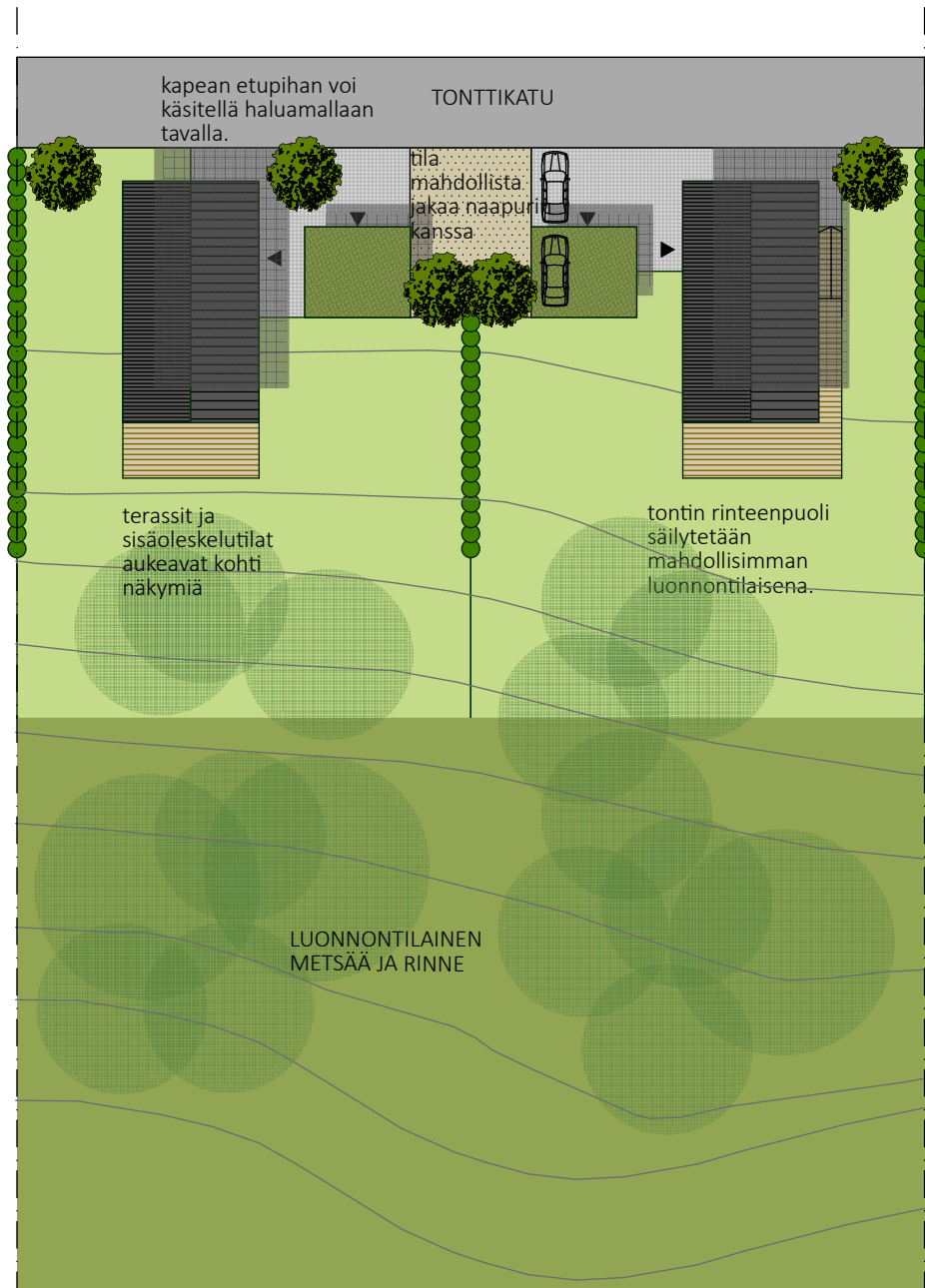
Samoin kuin muissa tonteissa asuntopiha avautuu osaksi laajempaa viheraluetta. Tonttia ei tarvitse välttämättä rajata pihan puolelta, jolloin tontin raja ja yhteisviheralueen raja ei ole niin erottuva. Kadun puolelle tontit rajataan pensasaidoilla. Tonttikadut saavat olla intiimejä ja vehreitä.

Pihapiirit saavat rakentua melko vapaasti, rakennukset sijoitellaan tontille perinteiseen pihapiirityyliin näkymien ja tontin olosuhteiden mukaan.

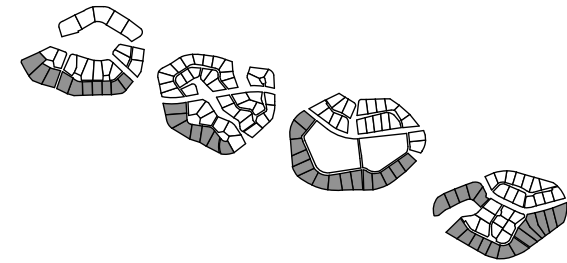
kuva 80. POHJAPIIRROSKAAVIO 1/300

Kuva 81. JULKISIVU JA LEIKKAUSKAAVIO 1/300

Kuva 82. TONTTIKAAVIO 1/500

MAISEMATONTTI RINTEESSA

tonttien koot: 800 m² - 1500 m²

kerrosala: 150- 175 k-m²

muunneltavan tilan kerrosala: 36 k-m², lisäksi muita piharakennuksia

Läpi koko suunnittelualueen rinnetontit sijoituvat alueiden lounaisosiin, Saikkalanjoelle laskeviin rinteisiin. Rinnetontit rajaavat tontin kadun puoleen sekä luonnontilaiseen rinteeseen. Rinnetontti saa jäädä mahdollisimman luonnontilaiseksi, eikä näin rannasta katsottuna erotu liiaksi ympäristöstään.

Rakennukset sijaitsevat tontilla lähellä katulinjaa, näin myös rakentaminen on helpompaa. Pieni kadun puoleinen etupiha on rakennettu ja etupihalla voi olla naapurin kanssa yhteisesti jaettu pihatila.

Rinnetonttien arvo on asunnoista avautuvissa näkymissä kohti rakentamatonta luontoa.

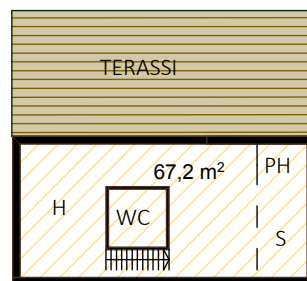

MAISEMATONTIN RAKENNUKSET

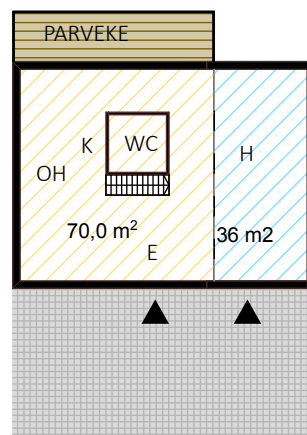
Rakennukset rajautuvat kiinni katutilaan jommalta kummalta sivulta. Sisäänkäynti voi olla kadun puolelta, kuten viereisessä versiossa jossa rakennus rajautuu pitkältä sivultaan kiinni katutilaan. Sisäänkäynti voi olla myös jossain tapauksissa tontin puolella, mikä mahdollistaa asuntopohjien vapaamman suunnittelun.

Rinteen jyrkkyydestä riippuu kuinka rakennus tontille asettuu. Maisemien puolella ei tarvitse olla oleskelupihaa, vaan oleskelutilat voi hoitaa terassein ja parvekkein. Myös tonttikohtaisesti riippuu onko asuinrakennuksen lisäksi tontilla piharakennusta. Autotalli voi olla joko kiinteänä osana rakennusta tai erillinen rakennus.

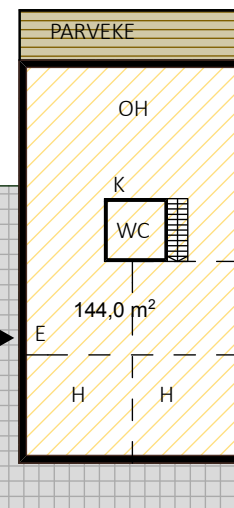
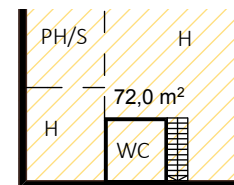
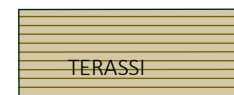
kuva 83. POHJAPIIRROSKAAVIO 1/300

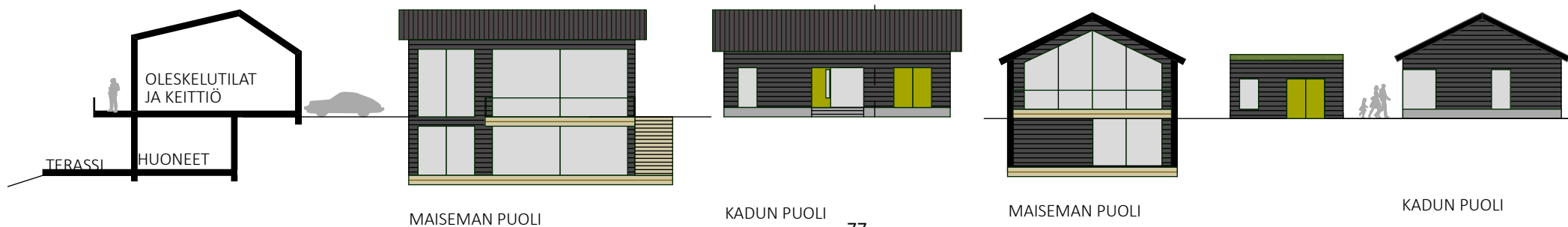
ALAKERTA

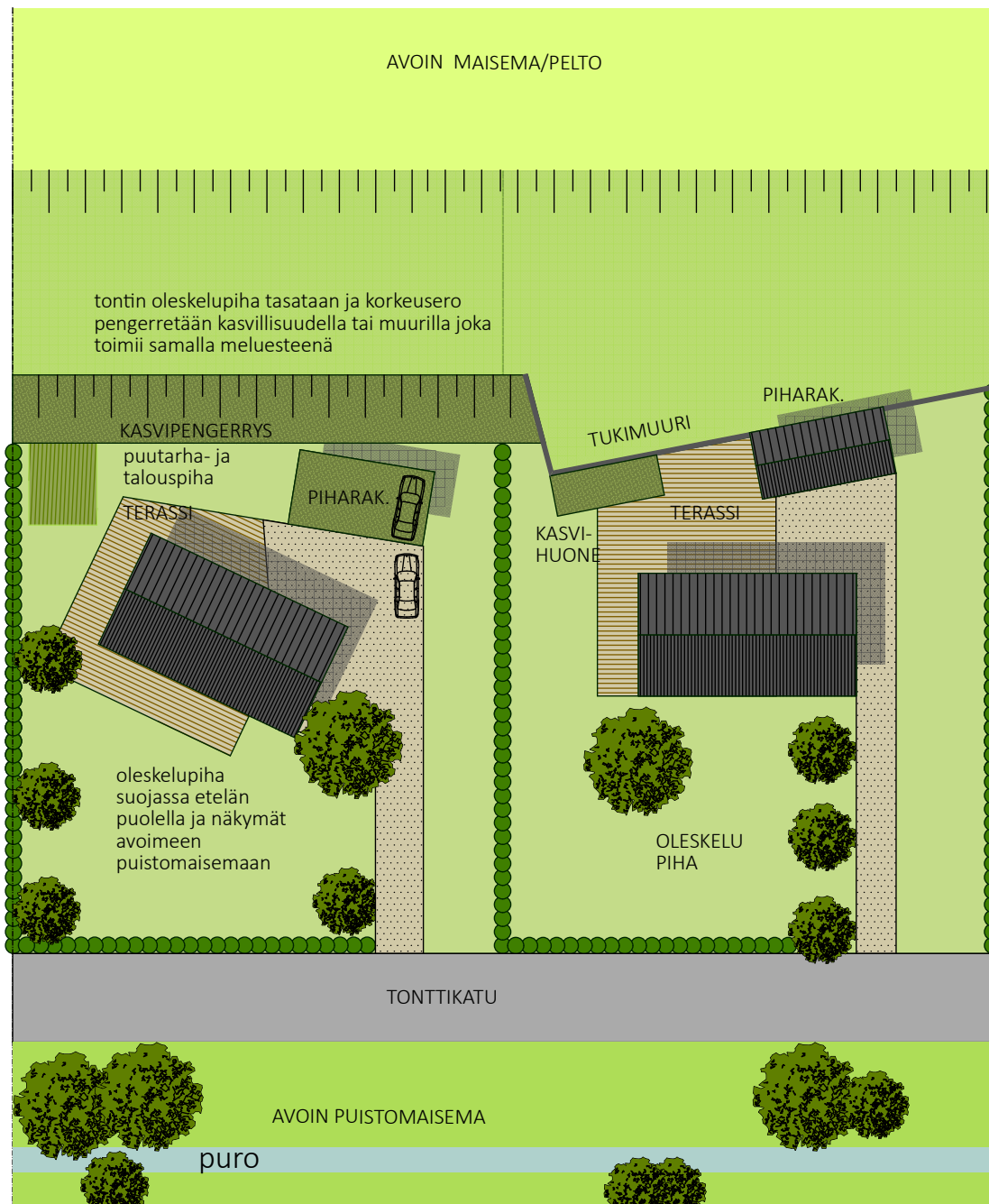

MAANTASOKRS.

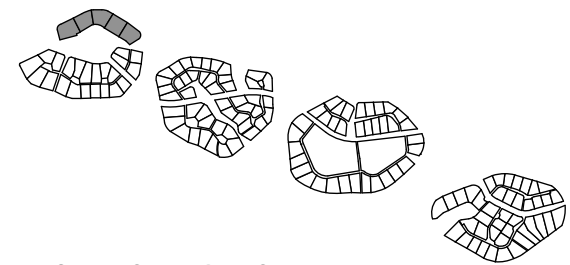

Kuva 84. JULKISIVU JA LEIKKAUSKAAVIO 1/300

Kuva 86. TONTTIKAAVIO 1/500

MAISEMATONTIT PELLOLLA

tonttien koot: 2200 m²

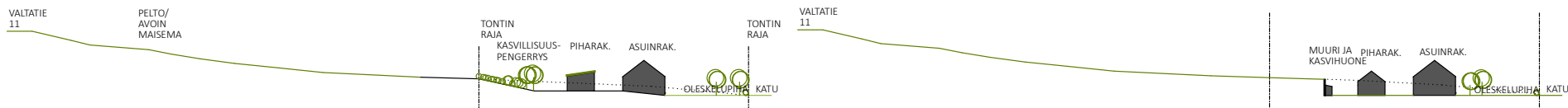
kerrosala: 150-220 k-m²

muunneltavan tilan kerrosala: 36 k-m², lisäksi muita piharakennuksia

Maisematontit pellolla sijoittuvat osaksi avointa peltomaisemaan. Sijainti keskellä maisemaa on haastava mutta antaa myös tontille oman luonteensa. Isot ikkunat ovat kuin maisematauluja sisätiloista katsottuna.

Lato-tonttien sijainti on ainutlaatuinen alueella, mutta haasteena on sen sijainti osittain melualueella. Tontit haluttiin ottaa mukaan suunnitelmaan, sillä samantapaisia kohtia löytyy alueelta muitakin ja ratkaisu melun torjumiselle auttaisi myös muissa kohteissa. Tontin ovat suuria, niihin on jätetty tilaa luontaisen meluesteen rakentamiselle. Pellolle rakennettaessa tontilla täytyy tehdä jokatapauksessa maastonmuotoilu. Meluntorjunta tehdään osana maastonmuotoilua ja näin vältetään maisemaa peittävien meluvallien käyttöä. Maasto laskee valtatieltä pois päin ja tontit sijaitsevat jo luontaisesti tienpintaa alempana. Ajatuksena on, että oleskelupiha tasataan ja pengerrys/tukimuuri rakennetaan tontin takaosaan. Samalla tontti saa suojaisen selustan avoimessa maisemassa. Melueste voi olla myös "toiminnallinen".

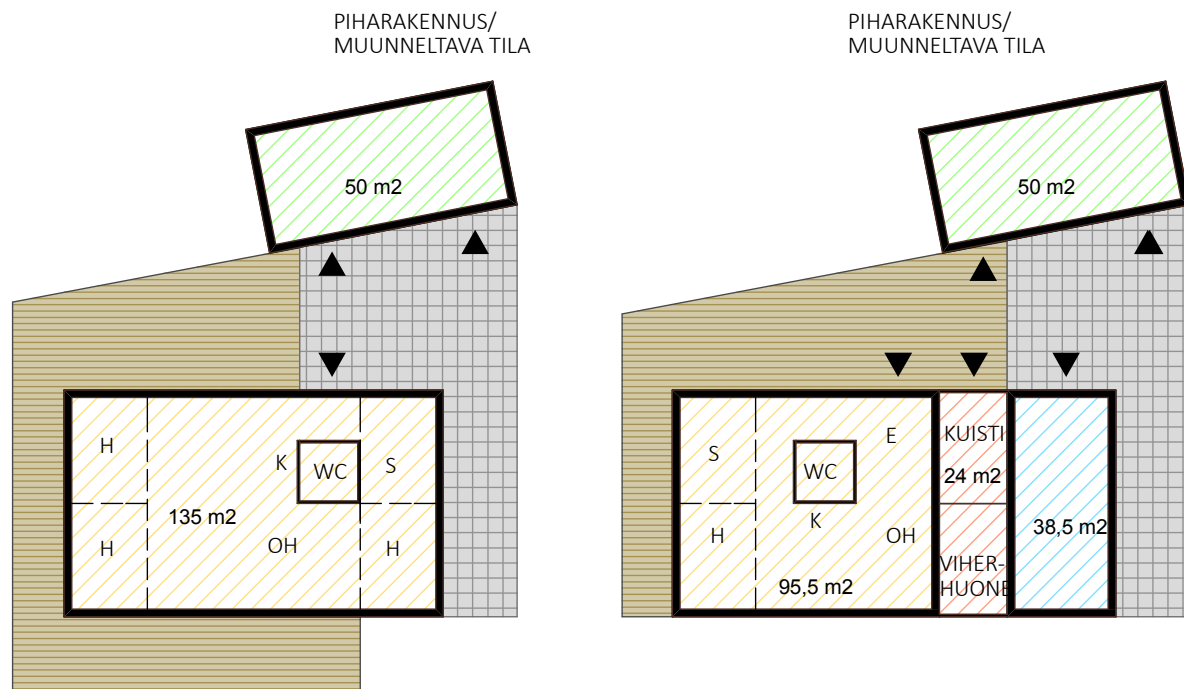

Kuva 87. Melusuojaus- ja periaatteellinen leikkauskuva

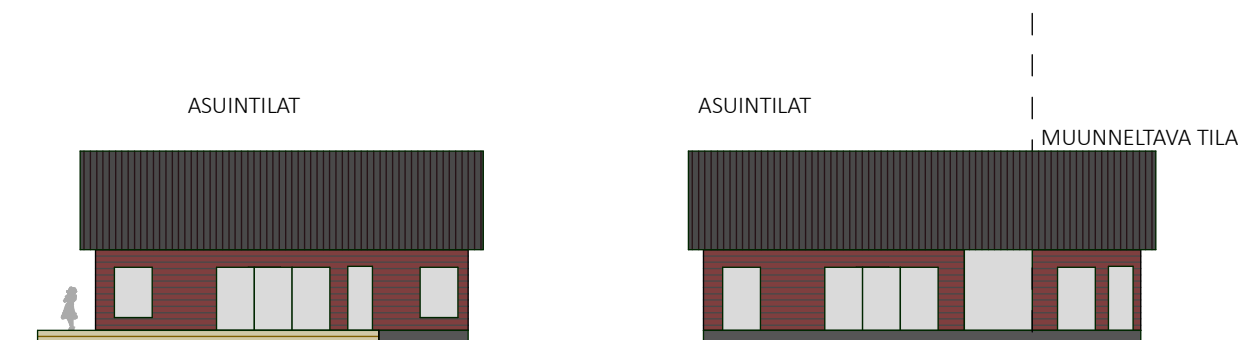
Jyhkeä kivimuuri varastoi auringonlämpöä ja on näin ollen edullinen paikka mm. kasvihuoneelle tai muille hyötyviljelmille. Muuri pysäyttää myös tontin yli vihomvat tuulet ja antaa tontille suojaosan pienilmaston. Piharakennusten katto voi olla viherkatto, jolloin tielle näkyvät elementit ovat hyvin huomaamattomia ja huomio maisemassa kulkee niiden ohi.

Arkkitehtuuri on hakenut muotokielensä viereisestä ladosta. Rakennukset ovat yksikerroksisia ja suorakulmaisen muotoisia. Asuin- ja piharakennusten väliin jää suojainen terassialue. Varsinainen oleskelupiha sijoittuu talon eteläpuolelle avautuen kohti avointa puistoaluetta ja peltopuroa.

Asuntojen pääoleskelutilat aukeavat etelään ja kohti maisemia. Piharakennus rajaa tonttia ja sijoittuu tärkeälle vyöhykkeelle tontin pengerryksen rajapintaan.

kuva 88. POHJAPIIRROS KAAVIO 1/300

VER 1.

VER 2.

Kuva 89. JULKISIVUKAAVIO 1/300

LAAJUUSTIETOJA

	tontteja kpl	tonttien pinta-ala yht.	rak.oik. yht.
ALUE 1. LAELLA	61 kpl	59 900 m ²	9397k-m ² + 2406 k-m ²
ALUE 2. KUMMUN TAKANA	47 kpl	45 300 m ²	7520 k-m ² + 1920 k-m ²
ALUE 3. REUNALLA	27 kpl	44 350 m ²	6996 k-m ² + 1704 k-m ²
ALUE 4. MAISEMASSA	42 kpl	36 650 m ²	4608 k-m ² + 1102 k-m ²
YHTEENSÄ	177 kpl	186 200 m ²	28 511k-m ² + 7132 k-m ²

Kuva 90. Aluetta pellolta päin katsottuna.

KORTTELIMUOTO		pinta-ala yht.	rak.oik. yht.	e
KYTKETYT ERILLISTALOT	yht. 26 kpl	23 000 m ²	3692 k-m ² + 936 k-m ²	e = 0,20
PIHAKATU	yht. 63 kpl	54 350 m ²	9639 k-m ² + 2646 k-m ²	e = 0,22
PIHAPIIRI	yht. 31 kpl	32 100 m ²	5394 k-m ² + 1116 k-m ²	e = 0,20
MAISEMA	yht. 57 kpl	76 750 m ²	9786 k-m ² + 2434 k-m ²	e = 0,15

TONTTIKOOT

MAISEMASUUNNITELMA

Maisema ja luonto tarjoavat alueelle todella monipuolisen ulkonaliikkumiskokemuksen. Paikkoja löytyy niin hiljaiseen metsässä oleskeluun kuin vilkkaampiin peleihin. Rakennettu viherympäristö koostuu asuntopihoista, kortteleiden yhteispihoista ja puistoista.

Saikkalanjoki on alueen helmi ja se on haluttu ottaa kaikkien käyttöön. Tiisalanlammin rantapelloilla sijaitseva rantapuisto on sijainniltaan alueen sydämessä, mutta sopivasti suojassa. Tämä tekee paikasta ainutlaatuisen. Rantapellolla on paikka puutarhapalstoille sekä muulle yhteisölliselle puutarhahoidolle. Asukkaiden innostuksesta riippuen rantaan voidaan perustaa esimerkiksi perennojen vaihtopalsta, tai tehdä sinne yhteistyöllä vuosittain vaihtuvia pikkupuutarhoja.

Tiisalanlammin kosteikon pitkospuut tarjoavat mielenkiintoisen lisän rantapuistoon. Myös esimerkiksi pienen kyläsaunan paikka voisi sijaita Tiisalanlammin rannoilla.

Rantapuisto on osa laajempaa alueellista viherverkostoa, ja erilaiset toiminnot puistossa houkuttelevat sinne kävijöitä ja käyttäjiä. Toinen laajempi puisto on alueen keskuspuisto Tiisalanlammin varressa. Se palvelee aluetta laajemminkin. Pelikentät ja avoin nurmialue mahdollistavat alueen käytön erilaisiin tapahtumiin. Myös päiväkodin tai kylätalon sijainti tukee puiston käyttöä ja toimintaa.

Muutoinkin alue kuhisee mielenkiintoisia ja houkuttelevia luontopaikkoja. Ne ovat oivia etappeja luontopolkujen varrella. Viherväyliä pitkin voi alueelle suunnitella eripituisia lenkkejä, jolloin ne palvelevat kaikkia käyttäjiä. On tärkeää, että jokaisella on yhtäläinen mahdollisuus nauttia alueen ainutlaatuisesta luonnosta.

	PELTO
	METSÄ
	UUSI AVOIMENA PIDETTÄVÄ TILA
	ALUEELLISET PUISTOT
	KORTTELIPUISTOT
	TONTTIPIHAT

AKTIIVISET PAIKAT

	PELIKENTÄT
	NURMIKUMMUT tapahtumakenttä
	LATOTANSSIT
	KYLÄSAUNA
	LEIKKI/JUMPPAPUISTO
	KUNTOPOLUT eri tasoisia ja pituisia reittejä

RAUHALLISET PAIKAT

	LUONNON HELMET
	VILJELYPALSTAT
	HEDELMÄPUUTARHA
	TIISALAN PORTAAT
	PITKOSPUUT
	LAITURI
	SILTA

Kuva 91. MAISEMASUUNNITELMA 1:6000

TULEVAISUUDEN TIISALA

LOPPUSANAT

Mielestäni suunnittelukäsikirja on hyvä työväline idealuonnosten esittämiseen. Tarkoituksena ei ollut tuottaa virallista asemakaavaluonnosta vaan enemmänkin välittää tunnelmia ja ajatuksia uudesta rakentamisesta. Tässä työssä esitetyt suunnitelmat ovat minun ehdotukseni Tiisalan uudeksi kyläksi. Suunnittelukäsikirjan avulla olen yrittänyt välittää vaikutelmia uudesta kylästä, sen muodostamasta kokonaisuudesta ja pienistä yksityiskohdista.

Vaikka työ on idealuonnosten tuottamista, olen halunnut alusta asti pitää kiinni niiden toteuttamiskelpoisuudesta. Työlle on todellista tarvetta, sillä rakennettavista tonteista on alueella pulaa. Toki suunnitelma on aika runsas ja osittain liiankin epätaloudellinen Sastamalan kaupungin toteuttaa, mutta alue voi rakentua ajan kanssa ja asukkailla on suuri vaikutusmahdollisuus kotiympäristönsä kehittämisessä.

Suunnitelmaa tehdessäni huomasin, että vaikka kehittää kuinka yleispäteviä kaavoita, joutuu tällä suunnittelualueella aina soveltamaan yleissääntöä yksityiskohtiin. Suunnittelun johtotähtenä on yleissääntö: maasto ja maisema etusijalla. Tonttitarjonta on monipuolinen, vaikka tässä työssä esitellään neljä perustyyppiä joista alue koostuu, on jokainen tontti kuitenkin omanlaisensa ja juuri se luo alueelle kiinnostavia tiloja. Rakennustapaohjeet tulee laatia huolella, jotta halutunlainen tunnelma toteutuu.

Työssä käytettyä maankäyttökonseptia, rakentamisen jakaminen pienempiin yksiköihin joiden väliin jää luonnontilainen alue, on helppo laajentaa myös viereiselle tulevalle alueelle. Näin maisema säilyttää hengittävyytensä ja pystyy kantamaan rakentamisen mukanaan tuomia muutoksia paremmin.

Suunnittelijan työn uudenlainen rooli on toimia välikätenä muuttajan/rakentajan ja kaupungin kaavoituksen välillä. Ei niin jäykkää rakentajillekaan. Suunnittelua voi jatkaa aina vaan pidemmälle ja seuraava askel voisi olla tarkempien aluekohtaisten rakennustapaohjeiden sekä pihasuunnitelmien laatiminen. Suunnittelukäsikirjaa voi hyvin jatkaa asukkaiden kanssa yhteistyössä ja tehdä siitä yhteinen kylä-kansio, johon tallentuu yhteisöllistä tietoa ja muistoja.

Työn myötä on tullut tutkittua syvällisemmin myös omia asumisen tapoja ja haaveita. Jos tarjolla olisi tällainen elämä kuin olen yrittänyt tässä suunnitelmillani luoda, voisi maallamuutto hyvinkin olla edessä.

LÄHTEET ESIINTYMISJÄRJESTYKSESSÄ:

1. Wikipedia: Pirkanmaa http://fi.wikipedia.org/wiki/Pirkanmaan_maakunta
2. Hanhijärvi, Jani ja Pyly, Katariina (2013) Sastamalan kylät –kehittämissuunnitelma, Sastamala. Lisäksi siihen liittyvät kyläkortit Häijästä ja Uotsolasta.
3. Sastamalan kaupunkirakennesuunnitelma 2030, luettavissa http://www.sastamalan-kaupunki.fi/sastamala/liitetiedostot/ editori_materiaali/17764.pdf (5.5.2014)
4. Suunnittelukeskus Oy (2000) Vammalan ja Mouhijärven kulttuuriympäristöjen maisemanhoito-suunnitelma. Tampere
5. Vainiola, Susanna (2010) Uotsola (itäosa)-Häijää-Salmin osayleiskaavan maisemaselvitys. Sastamala
6. Nina Kuikka,(2006) Viihtyisä kylämaisema. Opas maaseutumaiseman ymmärtämiseen, asukaslähtöiseen suunnitteluun ja hoidon toteutukseen talkoilla Pohjois-Pohjanmaalla. Oulu
7. Pirkanmaan maakuntakaava 2040, Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi: Ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013: Mouhijärven kirkonseudun ja Tupurlanjärven kulttuurimaisemat
8. Mouhijärvi - Häijää - Salmi Oikeusvaikutteinen osayleiskaava, Osayleiskaavaselostus .Ehdotus 9.9.2013
9. Lindberg, Marjo; Naakka, Maarit; Vahekoski, Marika, 2011. Uosola-Häijää-Salmi luontoselvitys 2011. Sastamalan kaupunki
10. Hienonen Kati, 2011. Maaseutu tulevaisuuden merkitysyhteiskunnassa. Trendianalyysi. Sitran selvityksiä. Helsinki.
11. Jvaskylän kaupunki Asumisvisio 2025. Jyväskylä Kaupunkirakennelautakunta 25.3.2014. Luettavissa: http://www2.jkl.fi/kaavakartat/asumisvisio_2025.pdf
12. Juntto, Anneli 2008. Asumisen muutos ja tulevaisuus. Rakennetarastelu. Suomen ympäristöliiton julkaisuja, Suomen ympäristö 33/2008
13. Skanska, Tengbom 2012 Härmälänranta Masterplan

KUVALÄHTEET

2. Vainiola, Susanna (2010) Uotsola (itäosa)-Häijää-Salmin osayleiskaavan maisemaselvitys. Sastamalan kaupunki, Yhdyskuntasuunnittelu. s.12
3. Vainiola, Susanna (2010) Uotsola (itäosa)-Häijää-Salmin osayleiskaavan maisemaselvitys. Sastamalan kaupunki, Yhdyskuntasuunnittelu. s.13
4. Vainiola, Susanna (2010) Uotsola (itäosa)-Häijää-Salmin osayleiskaavan maisemaselvitys. Sastamalan kaupunki, Yhdyskuntasuunnittelu. s.16
6. Vainiola, Susanna (2010) Uotsola (itäosa)-Häijää-Salmin osayleiskaavan maisemaselvitys. Sastamalan kaupunki, Yhdyskuntasuunnittelu. s.19
7. Simo Penttilä 2011, Mouhijärvi 1867-2008, Hämeenlinna. s. 47
8. Simo Penttilä 2011, Mouhijärvi 1867-2008, Hämeenlinna. s. 73
9. ilmakeku, Sastamalan kaupunki
10. Maanmittauslaitos, karttapalvelu <http://www.maanmittauslaitos.fi/kartat>
11. Vainiola, Susanna (2010) Uotsola (itäosa)-Häijää-Salmin osayleiskaavan maisemaselvitys. Sastamalan kaupunki, Yhdyskuntasuunnittelu. s.84
12. Vainiola, Susanna (2010) Uotsola (itäosa)-Häijää-Salmin osayleiskaavan maisemaselvitys. Sastamalan kaupunki, Yhdyskuntasuunnittelu. s.61
16. Mouhijärvi - Häijää - Salmi Oikeusvaikutteinen osayleiskaava ehdotus 9.9.2013
17. Ote yleiskaavasta.

Muut kuvat tekijän

KAAVIOT

1. oma kaavio, lähteenä Häijään ja Uotsolan kyläkortit.
- 2 - 5. omaa pohdintaa keskusteluista. Keskustelupiiri: Hanna Achren, Kreetta Ahonen, Mikko Erjo, Paula Grönberg, Miia Hultin, Ulla Mykkänen ja Laura Uotila.
6. Viherverkoston sosiaalinen tarjonta:

peltojumppakuva: http://www.rantalakeus.fi/etusivu/puistojumppa_saa_hapen_virtaamaan_5882446.html#5882449.jpg

latotanssit: http://www.niemandzuhaase.com/kuvat_keikat.html

